

1146
4

4017

~~177~~
~~4~~

4017

1146
6

193 సంవత్సరం కేసులు
సంఖ్య 310 కేసులు

(మొత్తం 1937 సంవత్సరం కేసులు)
1938 సంవత్సరం కేసులు
సంఖ్య 310 కేసులు
(1938 సంవత్సరం కేసులు)

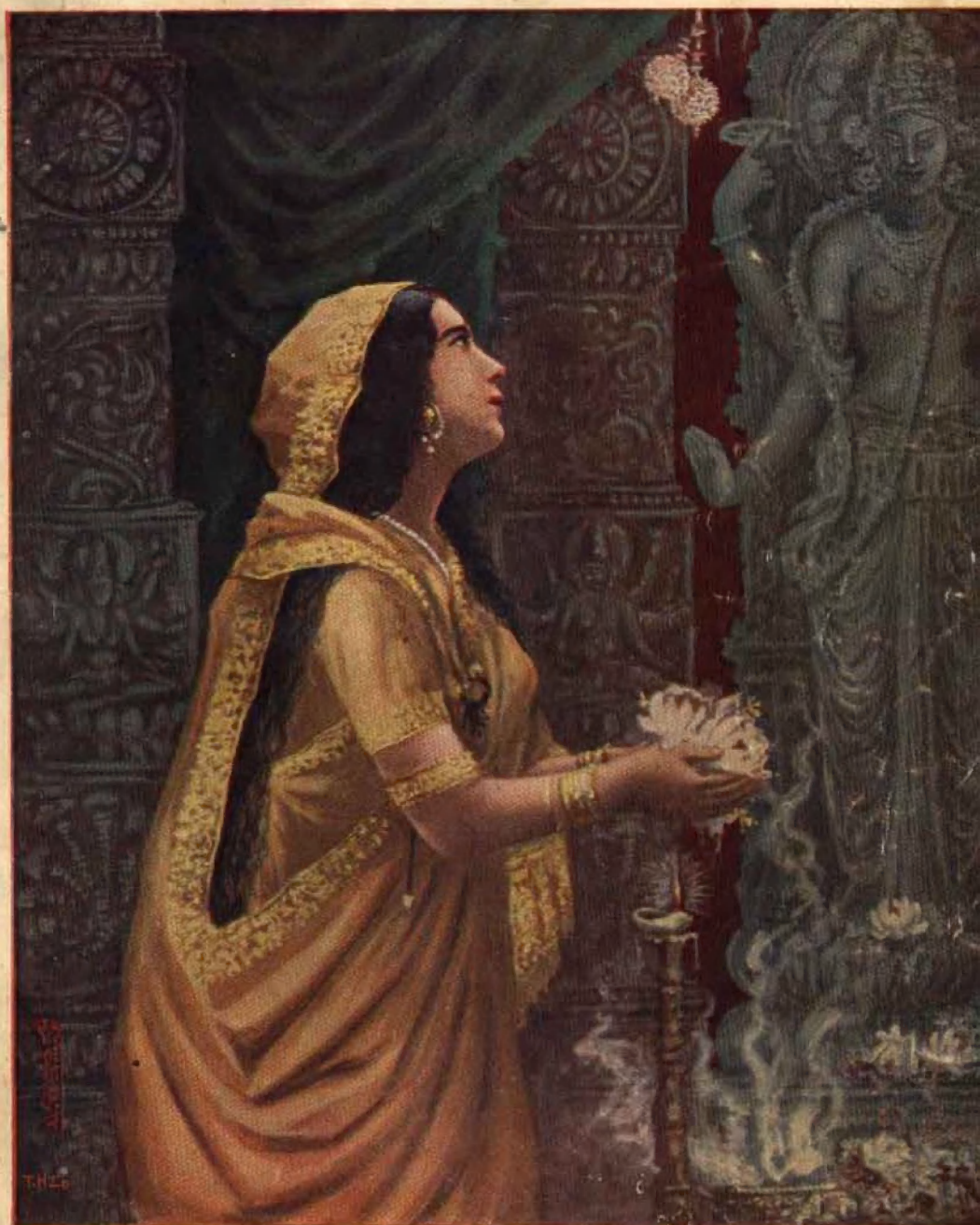

REGD. No.
M-2357

3/2/37

श्रीमद्भगवद्गीता

14 1st MAR
4017 1937

నరమాలకు తరుగని బలమనీయగల వరము

అ మృ త

కే స రి పు ష్ప త్ర య ము

మా ల తి

ఇది బొదంపప్పుపాలనుండి తయారు చేయబడి యొక తెల్లటి సువాసనగల నవనీతమువలె నుండును. దీనిని స్త్రీ పురుషులు తల దువ్వుకొనుటకు ముందు కొద్దిగ రాచుకొని దువ్వుకొనిన వెంట్రుకలు రేగక పట్టుకుచ్చువలె మిసమిసలాడుచుండును. మెదడు చల్లపడి సుఖముగ నిద్రవచ్చును. సోగసునకు సొంపునకు సుఖమైన సువాసనకు పేరుగాంచిన మాలతీపుష్పముల అత్తరు ఇందు ముఖ్యముగ చేయున్నది.

వెల బుడ్డి 1-కి 8 అణాలు

మా థ ని

ఇది పుష్పసారములతో నిండియుండు ఒక నాజూకైన మంచువంటి పరిమళపదార్థము. ఈ మంచును కొద్దిగ వ్రేలితో తీసికొని ముఖమునకు లేపనమును చేసికొనిన వెంటనే అది చర్మములో మాయమై ముఖమునకు కళ, కాంతి నిచ్చును. ముఖము స్ఫటికమువలె నిర్మలమగును. ముఖమున లేచు సోబె, మచ్చలు, మొటిమలు, మొదలగువాటిని మాన్పును. మరియు దీనిని ముఖమునకు పట్టించుకొనిన వెంటనే ముఖము చల్లగనుండి మంచు రాచుకొనినట్లైయుండును.

వెల బుడ్డి 1-కి 8 అణాలు

మ ల్లి క

ఇది ముద్దుబిడ్డలకు మురిపమైన లేపము. ఇది మైసూరు చందన అత్తరుతోను మల్లెమొగ్గల సారముతోను తయారుచేయబడిన నవీననవనీతము. శిశువులకు దీనిని ప్రతిదినము స్నానాంతరము కొద్దిగ శరీరమునకు రాచుచుండిన చర్మము మృదువై బంగారు రంగునిచ్చి చర్మవ్యాధుల రాకుండచేయును. ఈ లేపమువలన బిడ్డలు రబ్బరుచెండ్లవలె తేరుదును. ఇందు కాశ్మీరపు కేసరి పునుగుగూడ చేయున్నది.

వెల బుడ్డి 8 అణాలు

అన్ని షాపులయందును దొరకును

కేసరికుటీరం, ఎగ్మూరు, మదరాసు.

1146
H

విషయ సూచిక

1. స్వవిషయము	...	...	1
2. ఆశీర్వాదము—శ్రీమతి బులుసు కాశీఅన్నపూర్ణగారు	...	...	3
3. నమోవాకములు—శ్రీమతి గంటి కృష్ణవేణమ్మగారు	...	...	4
4. మహిళామణుల మహోన్నతవిజయములు	...	...	5
5. పశ్చపద్యము	...	...	6
6. స్త్రీవిద్య—ఒక స్త్రీవిద్యాభిమాని	...	...	7
7. భారతమాత పవిత్రపుత్రుడు జవహరిలాల్—			
శ్రీమతి ద్రోణరాజు లక్ష్మీబాయిమ్మగారు	...	...	9
8. భారతనారి - పాశ్చాత్యనారి—స్వామివివేకానంద	...	...	14
9. అంధకారంలో ప్రకాశం—శరచ్చంద్రచటర్జీ	...	...	17
10. వివాహములు—శ్రీమతి వింజమూరి వేంకటరత్నమ్మగారు	...	...	25
11. ప్రేమ—శ్రీమతి రోజా	...	...	27
12. పండుగపట్టుచీరె—మం. రం.	...	...	28
13. లిల్లి—విద్యా విశ్వనాథసరసింహముగారు బి.ఏ. బి.యిడి.	...	...	32
14. నేను—చెరుకూరి సూర్యనారాయణమూర్తిగారు	...	...	34
15. ప్రబోధసుధాకరము—శ్రీమతి కాళ్లకూరి మహాలక్ష్మీసుందరిగారు	...	...	35
16. నాట్యాభినయములు—సత్యవోలు శ్రీరామమూర్తిగారు	...	...	37
17. కవిహృదయము—ఓ. వెంకటరంగయ్యగారు	...	...	39
18. బల్లెరియాపర్యతవాసులు—వారిపరిణయపద్ధతులు	...	...	41
19. గృహపరిశ్రమలు—శ్రీమతి పులుగుర్తు కనకమ్మగారు	...	...	47
20. శ్రీ శారదావణిదేవి—శ్రీ బులుసు వేంకటేశ్వరులుగారు	...	...	49
21. సోయాబీను—చదువుల రామచంద్రయ్యగారు	...	...	55
22. ప్రేమసమస్య—శ్రీమతులు తాడి నాగమ్మగారు	...	...	57
23. పాకకళ—శ్రీమతి చాగంటి గున్నేశ్వరి, గొల్లకోట సుందరీదేవిగార్లు	...	...	62
24. బాలపాపల ఆరోగ్యవృద్ధి అహారవృద్ధి—ఎన్. శేషగిరిరావుగారు	...	...	64
25. సినిమాలోకము	...	...	65
26. పుష్పచయము	...	...	66
27. ఎన్నికలతమాషాలు	...	...	71
29. గ్రంథపరిచయము	...	...	73
30. సంపాదకీయములు	...	...	75

త్రివర్ణ చిత్రము:

“కాంచె రోహిణిచంద్రుని గాంచినట్లు” చిత్రకారుడు సి. ఎల్. వెంకటరావుగారు

కోకోనలు మీ తలవెంట్రుకలను సున్నగ నల్లగ, మృదువుగ, ప్రకాశముగ ఉండటట్లుచేస్తుంది. ఏస్త్రీయైనా, తలవెంట్రుకలు చక్కగాలేకపోతే, అందముగ కనుపించదు. తనజాట్టు నిడుపుగ పెత్తగ, సున్నగ, నల్లగ ఉండాలంటే కోకోనలు ఎల్లప్పుడూ ఉపయోగించాలి.

కోకోనలు నెత్తిని శుభ్రముగనుంచి చుండు పట్టుకుండచేస్తుంది. చిన్నతనమున తలవెంట్రుక, దువ్వకొనునపుడు వెంట్రుకలురాలిపోవుట, మున్నగువాటిని ఆపుతుంది.

కోకోనలు శుభ్రమైన కోబ్బరినూ నెనుండితయారుచేయబడినది. దానిలో నెత్తికిని మెదడుకును, తల వెండ్రుకలకును మంచిపనిచేయు మూలికలసారము కలిసివుంది. కోకోనలు వాడితల వెండ్రుకలను చక్కగను దువ్వకొనుట కనుకూలముగను చేసుకొనండి.

కోకోనలు

కలకత్తా కెమికలుకంపెని లిమిటెడ్ వారిచే తయారుచేయబడినది.

యింతలో యింత ఆరోగ్యం!

“నెన్నటికి ముఖమంతా పాలిపోయి నాలవేళానీ. యింతలో యింత ఆరోగ్యం! అదియెలా సాధ్యం?”

“అదీ చెప్పకో!”

“ఇదివరకు నే చెప్పినందు?”

“కాదు”

“ఏదైనా ఇంట్లో ఉన్నదా?”

“కాదు”

“యూవానీయా?”

“కాదు”

“మరి?”

“లోధ్రి. పొగింటావిడ యిచ్చింది. పుచ్చుకున్నాను నాలుగు మోతాదులు. దాన్నే కడుపునొప్పి ముట్టుకుట్టు అదంతా మాయమైపోయింది.”

గర్భాశయ రోగములను పారద్రోలి ఆరోగ్యమును ప్రసాదింపగలది “లోధ్రి”

శేషిపటిరం - రాయపేట - మదరాసు

10/10/57

విషయ సూచిక

1. మూఢనమ్మకములు ప్రాణాంతకములు ...	481
2. మంగళశాసనము—శ్రీమతి చిలకపాటి సీతాంబగారు ...	484
3. మనసులో మాటలు—శ్రీమతి కనువర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు ...	485
4. పజాలు ...	488
5. పరిటాల ఆశారత్నము—శ్రీమతి పులవర్తి కమలావతీదేవిగారు ...	489
6. ఏంటాసి—క్లియోపాట్రా—ఎం. కె. కాండీస్వ ...	492
7. అభ్యుదయమున కాయువుపట్టు—‘కృష్ణకుమారి’ ...	494
8. మొల్ల—కొదాలి వెంకటరాజారావు ...	497
9. ప్రణయిని—శ్రీ హెచ్. పట్నాయక్ గారు ...	500
10. సినిమారంగము—కన్నాంబ—వెల్లాల ఉమామహేశ్వరుడుగారు ...	502
11. నివేదనము—శ్రీమతి విం. వేంకటరత్నమ్మగారు ...	505
12. కాశ్మీరము—జి. వి. చలవతినాయుడుగారు ...	509
13. తండ్రియా? తనయుడా?—శ్రీమతి పాకల చంద్రకాంతామణిగారు ...	511
14. ఆదర్శప్రాయులు—చదువుల రామచంద్రయ్యగారు, బి.ఏ. ...	516
15. పల్లెపట్టణము ప్రబోధములు ప్రాకినవా?—‘పల్లెటూరి పడుచు’ ...	522
16. లీలావిహారం—చతురసేన శాస్త్రిగారు ...	526
17. కాశ్మీర మణిలీలు—జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తిగారు ...	531
18. బాలక్రీడలు—శిష్టా దక్షిణామూర్తి శాస్త్రిగారు ...	536
19. అల్లికపనులు—ఎల్. వి. నరసింహయ్యగారు ...	542
20. లోకవార్తలు ...	446
21. పుష్పచయము ...	448
22. ఆరోగ్యవిజ్ఞానము—అడపా సుగుణమణి ...	452
23. గ్రంథపరిచయము ...	453
24. పత్రికాపరిచయము ...	455
25. సంపాదకీయములు ...	453

ప్రివర్ణ చిత్రము

దీనిదేవతలు

చిత్రకారుడు: టి. భీమరావుగారు.

మద్రాస్ ఎనామెల్ వర్క్స్ లిమిటెడ్,
—ఎనామెల్ బోర్డులు—

శాశ్వతము
శోభనావంతము

65
సైడెన్ హామ్స్ పోర్టెడ్
మద్రాసు.

ESWAS

BEST

DIAMONDS

T.R. JOSHI & SONS

DIAMOND MERCHANTS

38, EKAMBARESHWAR AGRAHARAM

P.T. MADRAS.

కావలెను

ఏలూరు, కాకినాడ, బరహాపురము,

అనకాపల్లి, గుడివాడ మొదలగు

స్థలములందు 'గృహలక్ష్మి'కి ఏజెంట్లు

కావలెను. వివరములకు వ్రాయుదు.

19/10/2024

విషయ సూచిక

1. కావేరి	...	643
2. గృహలక్ష్మి—శ్రీమతి వి. మహాలక్ష్మిగారు	...	645
3. ఆముక్తమాల్యద—శ్రీమతి పాకల రాజామణమ్మగారు	...	646
4. మాంసాహారము మంచిదా!—శ్రీమతి పాకల చంద్రకాంతామణిగారు	...	648
5. “మేకీ”—“రేణు”	...	650
6. కేసరి రత్నములు—శ్రీ రామసుబ్బారాయణుగారు బి. ఏ.	...	652
7. ఘోషా పుట్టుపూర్వోత్తరములు—శ్రీమతి యస్. కె. రాధామణిగారు	...	653
8. ప్రబోధనుధాకరము—శ్రీమతి కాళ్లకూరి మహాలక్ష్మి సుందరిమ్మగారు బి. ఏ. (ఆనర్సు)	...	656
9. పతి—శ్రీమతి ఇనుగంటి సరస్వతీదేవిగారు	...	658
10. వందేమాతర—శ్రీమతి పి. కృష్ణవేణిగారు	...	660
11. ఆంధ్రరాష్ట్రము—శ్రీమతి పులవర్తి కమలావతిదేవిగారు	...	661
✓ 12. హాస్పిటల్లో—శ్రీమతి యల్లాప్రగడ సీతాకుమారిగారు	...	662
13. తెలుపు-నలుపు—శ్రీ విద్వాన్ విశ్వనాథసరసింహముగారు బి. ఏ. బి. యి. డి.	...	669
✓ 14. మార్గో-అస్పిష్ట దేవి స్వీయచరిత్రమున నొక యుపాఖ్యానము	శ్రీ ఒంగోలు వేంకటరంగయ్యగారు	673
15. కర్మ—శ్రీ చెన్నూరు వాసుదేవరావుగారు బి. ఏ.	...	681
16. వితలనాథుడు	...	683
17. మనపతనానికి మనమే కారణము—శ్రీమతి చెరుకూరు నాగభూషణమ్మగారు	...	686
18. ప్రబోధము—శ్రీ బులుసు అన్నపూర్ణగారు	...	689
19. నా యిల్లాలు—శ్రీ ఆలంపురం రాజుగారు, బి. ఏ.	...	691
20. కాశ్మీరము—శ్రీ జి. వి. చలపతినాయకుగారు	...	693
21. చైనాస్త్రీలు-నాడు, నేడు—చ. రా.	...	696
✓ 22. కాశ్మీరపజీలీలు—శ్రీ జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తిగారు	...	702
23. పజులు	...	708
24. దేశోద్ధారకులసన్మానము	...	709
25. పాకకళ... శ్రీమతి ఎం. శాంతాదేవిగారు	...	710
26. అల్లికపసులు—శ్రీ ఎ. వి. సరసింహయ్యగారు	...	712
27. ప్రతివిమర్శ—శ్రీమతి లక్ష్మీదేవిగారు, “విశారద.”	...	715
28. గంధపరిచయము	...	716
29. పుష్పచయము	...	718
30. సంపాదకీయములు	...	722

ఈ సంచికలో

‘మనసులో మాటలు’ అందజేసిననులోని కక్కురిగినవే. మహిళాపతాకనుగూర్చి రాబోవు రాష్ట్రీయ మహాసభలో ప్రవేశపెట్టి యుగతరీరి తీర్మానింపవలసియున్నది.

మారకముగా గనిపెట్టబడి గృహపరిశ్రమల కక్కుడుగా నుపయోగపడునట్టి సామానులను గూర్చి తెలిసిన పాఠకులు ‘గృహలక్ష్మి’ ముఖమున ప్రకటింప ప్రార్థితులు.

* * * *

అదర్శప్రాయులగు గృహిణు లెంతమందియో యెందవచ్చును. వారు గృహమును సౌఖ్యకరముగ చేయు పద్ధతులు భిన్నముగ నుండవచ్చును. వారి యాదర్శముల నితరుల కెందులకు దెలుపరాదు? ఇందలి ‘అదర్శగృహిణి’ అట్టివారి కుత్సాహముగలిగించుటకే.

* * * *

ఆవసరమైనను, అవాశ్యగ్యదాయకమైనను, ఆదాయమున్నను లేకున్నను కొన్ని యలవాటుచేసికొని పరిస్థితులు తొందమెనపు డా అలవాటులను నీడబాలక కష్టపడుచుండు వారలను ‘మింగను మెతుకులేకపోతే మీసాలకు సంపంగిమానెండుకు’ అని ప్రశ్నింపవలసి వచ్చును.

* * * *

కాటికి కాళ్ళుచారుకొనియున్న బోసినోటితాత ఆవసానకాలములో తన సౌకర్యములు గమనించుటకు వివాహమాదవలయునన్న ఆదేశ పరిస్థితులలో, అదే ఘయనులో అదే యిచ్చతో ఒక అవ్యమాద ఆ అభిప్రాయము వెల్లడించుట తప్పకునా అను సాహసముతోడి ప్రశ్నకు జవాబు ‘ఎత్తుకుపైయెత్తు.’

* * * *

సాంసారిక జీవనములో సతీపతులుమధ్య యెట్టి భేదాభిప్రాయములు కలుగకుండుటకుగాని సంసారము తిన్నగా సాగుటకుగాని యీ పద్ధతులే అవలంభింప

వలయునని యెచటను నిర్ణయింపబడలేదు. సతీపతు సమయానుకూలముగా ఒకరినొకరి వర్తముచేసికొని నడచుకొనుటే ముఖ్యము. ‘సౌఖ్యకరమగు సంసార’ లో దీనికి కొన్ని సూచనలుగలవు.

* * * *

‘బాల్యక్రీడలు’ మారకముగా ప్రారంభింపబడి ‘గృహలక్ష్మి’ బాలరతుత్సాహము పుట్టింపవలసినియే బాల్యక్రీడలు చిత్రపటములతోపాడ కేర్పనవి. పిల్లలకు నీవి వివరములు బోధించి వాని నీయాటలవాడించుట సోదరీమణుల విధి.

చదువుల రామచంద్రయ

ద స రా సంచిక

అక్టోబరు మాసారంభమున గృహలక్ష్మి యెప్పటిసలె వెలువడును. అందఱు స్త్రీలచే రచింపబడు పద్యగద్యవ్యాసములు మాత్రము ప్రకటింపబడును. దీని కాంధ్ర విద్యతోడరీ మణులందర తోడ్పడి ఈదసరాసంచిక సర్వాంగసుందరముగా వెలువడునట్లు చేయుదురని ప్రార్థించుచున్నాము. వ్యాసములు సాధ్యమైనంత క్లుప్తముగ నున్న మంచిది. వ్యావహారికమునైనను గ్రాంథికభాషయందైనను నుండి వచ్చును. కథలు, పద్యములు, విమర్శనలు, రాజకీయ ఆర్థిక, సాంఘిక, నైతిక ఆధ్యాత్మికాది వివిధవిషయములను గూర్చిన వ్యాసములూడ ప్రకటింపబడును. వ్యాసములన్నియు అగస్త్య మాసాంతములోపలనే మాకార్యాలయమునకు చేరవలయును.

సంపాదకుడు.

310

విషయ సూచిక

1. నూతన శాసనపథాలు—సభ్యురాంధ్రు	...	...	401
2. మాతృవందనము—జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రిగారు	...	...	403
3. మదరాసు కాంగ్రెసు మంత్రిమండలి	...	...	404
4. మనసులో మాటలు—శ్రీమతి కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు	...	...	405
5. తనువుచాలించి దేహి సార్థకముగాంచు—శ్రీమతి అడపా సుగుణమణిగారు	...	...	408
6. పశ్చిమదేశ గ్రంథాలయోద్యమము—యార్లగడ్డ శ్రీకృష్ణ చౌదరిగారు	...	...	409
7. మాధవుడు—శ్రీమతి దేశిరాజ భారతీదేవిగారు	...	...	412
8. గృహపరిశ్రమలు—కె. ఎం.	...	...	414
9. ప్రణయిని—శ్రీ హెచ్. పట్నాయక్ గారు	...	...	417
10. పాపంచాలు—తెన్నేటి సూరిగారు, బి. ఏ.	...	...	418
11. ఆదర్శగృహిణి—శ్రీమతి పాకల రాజామణమ్మగారు	...	...	428
12. మింగమెతుకులేదు మీసాలకు సంపెంగనూనె—శ్రీ ఆచంట సత్యవతిమ్మగారు	...	...	426
13. రాజపుత్రప్రశస్తి—విద్వాన్ విశ్వనాథ నరసింహముగారు, బి. ఏ., బి. ఇ. డి.	...	...	429
14. అసహాయత—పం. రామారావుగారు	...	...	430
15. దైవమేమిచేసినను మన మేలుకొరకే—శ్రీమతిపాకల చంద్రకాంతామణిగారు	...	...	431
16. కాశ్మీర మణిలీలు—జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తిగారు	...	...	435
17. భావరస లక్షణములు—సత్యవోలు శ్రీరామమూర్తిగారు	...	...	439
18. ఎత్తుకుపైయెత్తు—చదువుల రామచంద్రయ్యగారు, బి. ఏ.	...	...	441
19. బాలక్రీడలు—శిష్టా దక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారు	...	...	449
20. శిశుపోషణ—యన్. కే. పగిరిరావుగారు	...	...	454
21. సౌఖ్యకరమగు సంసారము—చ. రా.	...	...	456
22. అల్లికపనులు—ఎ. వి. నరసింహయ్యగారు	...	...	458
23. పజాలు	...	...	463
24. శుచీంద్రదేవాలయము—స. శ్రీ.	...	...	464
25. లోకవార్తలు	...	...	468
26. పుష్పచయము	...	...	471
27. గ్రంథపరిచయము	...	...	474
28. పత్రికాపరిచయము	...	...	476
29. సంపాదకీయములు	...	...	477

త్రివర్ణ చిత్రము

స్వయంవరము

చిత్రకారుడు: సి. ఎ. వేంకటరావుగారు

శ్రీ వల్లభ చిత్రము
గోపిక

విషయ సూచిక

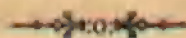
1. అగ్రవర్ణములందలి అస్పృశ్యుల	...	...	819
2. రైతు ఉద్యమము—శ్రీల హక్కులు			
గుమ్మడిదల వెంటను బృహద్రావుగారు	...	...	822
3. చిత్రవత్స	...	...	824
4. "విద్యోదయ" పాలికాపాతకాల—(ఒక విద్యాధికుడు)	...		825
5. ఈశ్వరేశ్వ!—కృత్తివెంటి వెంటను బృహద్రావుగారు	...		826
6. తల్లికిని పాటిరైవంటు తలవంగలదె—అ. గఘూర్	...		"
7. రాణిగోప-యశోధర—ఆచంట లక్ష్మీనరసింహం	...		828
8. పశ్చిమదేశ గ్రంథాలయోద్యమము			
యార్లగడ్డ శ్రీకృష్ణ చౌదరిగారు	...		833
9. వ్యాజోక్తి—శ్రీమతి అల్లాడ రామలహరీదేవిగారు	...		836
10. సంఘసంస్కారమా!...—జి. గోపాలరావుగారు, బి. వీ.	...		838
11. కాశ్మీర మజిలీలు—కొన్ని లగడ్డ నర్మనారాయణమూర్తిగారు	...		847
12. నా దక్షిణదేశయాత్ర—పాలపర్తి రామమూర్తిగారు	...		853
13. గృహపరిశ్రమ—శ్రీమతి అనుమకొండ రాధమ్మగారు	...		858
14. పెండ్లి సంబంధాలు—నర్మవోలు శ్రీరామమూర్తిగారు	...		862
15. అనాథ బాలిక—పివపాల వేంకటేశ్వరరావుగారు	...		866
16. పొరపాటు—జి. రా.	...	...	967
17. అల్లికవనము—ఎల్. వి. నరసింహయ్యగారు	...	...	376
18. స్వామిద్రోహము—బుర్రా వేంకటనాంధారయ్యగారు	...		390
19. పెంగాలీ మికాయి	...	...	883
20. లోకవార్తలు	...	...	884
21. పుష్పచయము	...	...	887
22. గ్రంథపరిచయము	...	...	890
23. సంపాదకీయములు	...	...	894

శ్రీ వల్లభ చిత్రము

గోపిక

ఆ శీర్వాదము

వారల యాచారవ్యవహారములను తీర్చి నంగతులు వ్రాసిన గృహలక్ష్మి యాచార
యాతాశ్శలములను గూర్చి వివరములను ముతో ప్రకటింపగలదు. యాత్రలు విదేశ
దెలుపు వ్యాసములను తాము చూచినవి ప్రయాణములు చేయుటలని వారలక్ష్మి
చూచినట్లు వివరములతో వ్రాసి వంపుడు యిట్టి వ్యాసము లువకరించునని యెఱి
రని మనవి. విదేశములకు కూడ పెద్ద బోదరీమణులు తాము చూచిగొన్న యన
యచ్చటి పండితుల నెల్ల గమనించివచ్చిన భవములను గృహలక్ష్మిముఖమున యాంధ్ర
బోదరీమణులు వానినిగూర్చిన విపులముగ నారీమణులకు దెలుపుదురుగాక.

ఆ శీర్వాదము

మ॥ మహితాశ్శాస్త్రయ వాగ్విశేషముల సన్మాన్యాతి శేషముతో
మహితాలోకము ప్రీతినేర్పరొనగా మాత్సర్యమున్వీడి స
ద్భూహితీర్షము తెల్లకాలమును నిష్కర్తవ్య సత్కేమతో
విహితాగాత్మజ భర్తనీకు గృహలక్ష్మి యిచ్చిపాలించుతన్.

సీ॥ గృహలక్ష్మిమామక గృహమున కెవ్వ జేతెంచునోయనుచు ధ్యానించువారు
గృహలక్ష్మినుండర కీర్తి క్షీరపముద్రమంచుమర్శ్యములై యలరువారు
గృహలక్ష్మియనికము గృహిణీజనాశ్రియతక్షేమకరంబని చెప్పువారు
గృహలక్ష్మిశే. సరసింహ కేసరి యావిదమ్మునఁ బ్రకటింపఁదనరువారు

తే॥ గీ॥ గలుగ విలసిల్లుచుండుపుకొతుకమున
జయమునీకగు గృహలక్ష్మి జయముజయము
తనరుఁగావుల మాచంద్రతారకముగఁ
బ్రతిభ గృహలక్ష్మి విష్ణునివరమకరుణ.

న మో వా క ము లు

శ్రీమతి గంటి కృష్ణచేష్టగారు

- గీ॥ అవియై శ్రీకృష్ణదేవరాయాగ్రగణ్యు, పాలనమ్మున గుండెలపైనకేతు
లిడికొని వెలుపలుగురి వెలొనములు, నమ నిదురగొన్న బలుప్రళంఠపుదినాలు.
- గీ॥ తెనుగుకైరలు బలుగడ్డదేరి కవులు, తెలుగునుడికారమున భావములను మేళ
గించి రసవర్చిబంధంపు పంచికలును, వెలువరించిన బహువెలగల దినములు.
- చ॥ ఇటుకనెసెద్దలైన సుకపింఠులు తెవ్వనమారనాదులు
పలురకశాస్త్రవేదులగు పండితవర్ణులు లక్షణజ్ఞులు
రక్కటపువినాదయుక్తి నగుతార్కిక శాస్త్రసురాలులెల్ల పం
తెట నలరార రాయలుముదంబున గొల్వొను నీరమధరీక.
- గీ॥ ఆంధ్రవాన్మయలక్ష్మి యలర రాయలగూడి చోటాచులాడిన తోటసాలు
తెనుగుకైరలు నిగ్గుదేరి తేనెబసానల్ బాలుపొందగురిసిన పూలగుత్తి
తెలుగుమహాకావ్యముల బ్రయంబిగుర్తి కనిపెంచినొన్నట్టి కన్నతల్లి
ఆంధ్రభాషా సేవయను విష్ణుమొలిపించి ఫలమొసంగినయట్టి పంటపొలము
- గీ॥ కవికుమారులకెల్ల స్వాగరిములిచ్చి, నర్పించుచు నాంధ్రభాషావహుటి
యామకొన్నట్టి పొలమున నండమొలుక, నుండు రాయలకొలుపున నొక్కనాడు.
- గీ॥ కవితానీర్వహంబుగల ఫలంబు, గాగ రామునిమనసార గంఠమెత్తి
బాడికొని ధన్యమొనెట్టి బరమసాధ్య, యెసగుచుండె మహాకవయిత్రిమొల్ల.
- గీ॥ చీమనడచినకల్లులు చెవులబడెడు, నట్టులున్నట్టి రాజసభాంగణమున
పద్మముక్కటి వినిపించె పెద్దనాడు, లక్కచంబంది రంజన హామటంచు.
- చ॥ రాయలకొల్లులోని కవిరాజులమధ్యవనిల్చి ఫీరతన్
బాయక నామధాన నొకపద్మముసెప్పిన సభ్యులందరా
హామనకేసినట్టి కవితామృతవృష్టియు భావపూర్ణభా
షాయురవాప్తిపూరమును సాధ్యరొ! నైజములయ్యె నీకికా.
- గీ॥ కవికుమారుల ముగ్ధులగానొనర్చు, నేర్పుగల కవితాజ్యోతి నిర్ణయింప
నకట్రబ్రహ్మ ప్రయయండియొక తెనుంగు, తరుణి చిలుబొత్తయందెందు దాగియుండె?
- గీ॥ మొల్లకవయిత్రి యాదర్శముగమెలంగ, లేఖనలనింక సమ్మదలీలదిప్పి
తెనుగుగృహలక్ష్యులార పద్మముల మీరు, చిలుకరింపుడు కుసుమచీకలమృదూక్తి.
- గీ॥ మొల్లకవయిత్రికింక సమ్మాదమలర, ధన్యవాదమునర్పింప ధన్యనగుదు
ననుచు దత్కార్యమొనరింప నాకిగ్గులు, తెలుగుగృహలక్ష్మి గర్వింపవలయుగాడె.

== మహిళామణుల మహోన్నతవిజయములు ==

తన పదియవ జన్మదినోత్సాహముతో వెలువడు నీ సంచికయందే భారతనారీ మణులు సాంఘిక రాజకీయములందు గడించిన విజయములనుగూర్చికూడ వ్రాయవలసిన యవసరము గల్గినందులకు గృహలక్ష్మీ మిగుల నానందించుచున్నది. స్త్రీల యభ్యుదయమునకై బద్ధకంఠయై వెలువడుచుండు నీ 'గృహలక్ష్మీ'కేగాక యెల్ల గృహలక్ష్మీలకును ఇట్టి విజయములు మిగుల శుభసూచకములు; భావి భారతమహిళాసంఘభివృద్ధికి సోపానములు.

మొన్న మొన్ననే భారతశాసనసభ యందు హిందూస్త్రీలవారస్వపుహక్కు శాసనమైనది. దీనితో హిందూస్త్రీలు యికమీదట బాగుపడెదరను దృఢవమ్మకమునకు చోటువారికినది. ముఖ్యమైన ఆర్థిక హక్కును స్త్రీలందరు పొందినచో నితర హక్కు లెంతోదూరముననుండవు. దీనితో నితర హక్కులను సంపాదించుట కూడ సులభము.

సాంఘికముగా నీరీతి భారతస్త్రీయభివృద్ధిబొందుచుండ రాజకీయముగా నామె స్థితి బాగుపడుటకు నూతనసంస్కరణము లొకవిధముగ త్రోవజూపినవి. అనగా నూతన సంస్కరణములవలననే హిందూస్త్రీలకు గావలసిన హక్కులనియు కరణ

మైనవని దలంచుటగాదు. వారి యవకాశమును పురస్కరించుకొని శాసనసభలందు ప్రవేశించి యితరహక్కులకై పోరాడవచ్చును. ఈ నూతనసంస్కరణముల ప్రకారము జరిగిన శాసనసభల యెన్నికలందు కాంగ్రెసువారు నిలిపిన స్త్రీయభ్యర్థులన్నిరాష్ట్రములందును అఖండవిజయమైనారు. స్త్రీ ఓటరులు తమ విధులను చక్కగా గుఱుకించి బాధ్యతల క్లాఫునీయముగా నిర్వహించినారు. ఇంతకంటె భారతనారీయభ్యుదయమునకు శుభసూచకమెయ్యది?

ఆంధ్రగృహలక్ష్మీ లీ సమయమున గర్వింపదగిన విషయ మింకొకటి గలదు. ఈరాష్ట్రమున స్త్రీ నియోజకవర్గములలో గెలుపొందిన నారీమణులలో స్త్రీమతి రుక్మిణి లక్ష్మీవతిగారి నెఱుగని యాంధ్రులుండరు. వారు నిలచిన ప్రతియెన్నికలలోను అఖండ విజయులగుచు వచ్చెదరనుట నిది ధృఢపరచినది. వారు సోదరీమణుల స్థితిని, వారి కొరకు సల్పవలసిన కృషిని యెఱిగినవారు. కాన వారి యభివృద్ధికై నాయకత్వము వహించి పాటుబడుదురని వేరుగా వ్రాయబనియుండదు. వారు తమ కార్యక్రమమందీ విధముగా విజయులగుచుందురు గాకయని కోరుచున్నాము.

ప్రశ్న పద్యము

సీ॥ అష్టాక్షరంబుల ♦ సమగునామంబొంతు,
 శ్రీలకముఖ్యమై ♦ చెలగుచుండు
 మూడునేడులజాడ ♦ కూడగానొకింకొక్క
 నైదుకనుగొనంగ ♦ నగుహుళిక్కి
 అంత్యపంచమమారు ♦ నలరునునాత్రము
 మూడుచివరరెండు ♦ కూడగణము
 ప్రథమపంచమమారు ♦ పరగుచోద్యపురీతి
 నాల్గంత్యరెంటిలో ♦ నలరుజాతి
 గీ॥ ఒండునారునేట ♦ నొనరునులోకంబు
 మూటనారుగూడ ♦ క్రిటకంబు
 రెండుసంత్యరెండు ♦ మెండుగారత్నంబు
 చెలగునామమేమొ ♦ తెలియవలయు.

గమనింపు

ప్రశ్నపద్యమునకు సమాధానమును ప్రక్క కనుపరచిన కూపనునందు వ్రాసి మార్చి 15వ తేదికి ముందే చేరునటుల పంప వలయును. ఆవిధముగ మాకు మొదటిచేరిన సరియగు సమాధానమును వ్రాసినవారికి గృహలక్ష్మి పత్రికను ఉచితముగా నొక సంవత్సరము పంపబడును. తరువాత వారి నామములును, బహుమతి విషయమును రాబోవు సంచికయందు ప్రకటింపబడును. ఈపోటీకి ప్రవేశరును మేమియులేదు.

గృహలక్ష్మి చిత్రప్రశ్న

సమాధానము.....

పేరు.....

చిరునామా.....

గృ. ల. 1

ఒక అనాథయైన దిక్కులేని బాలిక

ఎల్లరిచే వివర్ణింపబడి

పెళ్ళునుండిచే వాధించబడి

తెలుగు బాలయోగినిలో

సరమామ్మరి పెళ్ళ చేసుకున్నది.

ఆమెను చూచుడు—ఆమె మీఠరిలికి బాలనరోజు.

ప్రస్తుతము మద్రాసు

కౌన్ టాకీసుకు

రానున్నది.

మలుపునకుడు! ఇది మద్రాసు యువైటర్ ఆర్టిస్టిన్ వారు రచయించినది.

జెజువాడ, విశాఖపట్టణము, శాసినాథ, తెనాలి, గుంటూరులలో

విడుదల తేదికై నిరీక్షింపుడు

విశేషములు:

ది మహాలక్ష్మి స్టూడియోస్ లిమిటెడ్,

110, రాయలసీమరాజ్, రాయలసీమ, విజయవాడ.

536
50
616

722
643
77

విషయ సూచిక

1. ఆంధ్రరమణీమణులు	...	...	...	725
2. విచిత్రవ్యాఖ్య	...	...	...	727
3. పాశీపిల్ల—శ్రీ “ఉభయభాషాప్రసాద” బంధుల పాపయ్యశాస్త్రిగారు	...	...	...	729
4. ముక్తి—శ్రీమతి గుమ్మడిదల నర్సారామయ్యగారు	...	...	...	730
5. వాస్తవము—‘విశ్వా’	...	...	...	732
6. సుందరి—‘వద్య’	...	...	...	733
7. సుగమలి—శ్రీమతి గుడిపూడి ఇందుమతీదేరిగారు	...	...	...	737
8. రాటపురేశ్వరుడు కావలసిన పరికరములు—శ్రీ ఆదంబ లక్ష్మీవరసింహంగారు	...	...	...	739
9. నమస్కృతి—శ్రీమతి చిలకపాటి నీతాంబగారు	...	...	...	741
10. స్త్రీలు—వేదాంతము—శ్రీ వోడవరపు నీతారామయ్యగారు	...	...	...	742
11. వరకట్న పరిగ్రామము—శ్రీమతి పులిపాక బాలాత్రిపురసుందరమ్మగారు	...	...	...	744
12. మనవి మాటలు—కె. ఎం.	...	...	...	752
13. ‘గృహలక్ష్మి’—శ్రీ డు. కృష్ణయ్యగారు	...	...	...	754
14. చింత—శ్రీమతి గంటి కృష్ణవేణమ్మగారు	...	...	...	755
15. సలితాదేవి—శ్రీ అ. నీతారామయ్యగారు	...	...	...	756
16. తోటపని—శ్రీ చిలకరి లక్ష్మణాచారి, బి.ఎ, బి.యస్.సి.	...	...	...	759
17. గృహలక్ష్మి గౌరవము—శ్రీ కవిభూషణ శతావధాని విక్టోర్ జోమా వేంకటస్వామి గుప్తగారు	...	...	...	762
18. మేఘమండేళము—శ్రీ తొన్నలగడ్డ వత్సనారాయణమూర్తిగారు	...	...	...	763
19. గంటలమ్మ—శ్రీ రాయసం వేంకటేశ్వరుగారు	...	...	...	765
20. మన భారతభూమి—శ్రీ యార్లగడ్డ శ్రీకృష్ణ చౌదరిగారు	...	...	...	768
21. మానవప్రకృతి—శ్రీమతి సి. వి. రమణమ్మగారు	...	...	...	771
22. పాకకళ—శ్రీమతి మల్లాది వెంకటరమణమ్మగారు	...	...	...	776
23. ‘కృషికో నాస్తి మర్చియం’—శ్రీమతి కనువర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు	...	...	...	777
24. తిరుపతి	...	...	...	780
25. శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగ మహావిద్యాపీఠము పండితపూజ—శ్రీమతి కవిలిలక కంచనపల్లి కవితాంబగారు	...	...	...	783
26. మన కర్తవ్యము—శ్రీమతి వెలగపూడి సరస్వతమ్మగారు	...	...	...	784
27. గృహలక్ష్మి కంకణ బహుళాత్మవాహనము	...	...	...	787
28. కథలు కబుర్లు	...	...	...	788
29. గ్రంథపరిచయము	...	...	...	791
30. సంపాదకీయములు	...	...	...	794

గృహలక్ష్మి విజేంట్లు

బావట్ల:	ఎల్. బి. మనోహరరావుగారు.
తెనాలి:	కొమ్మూరి కాశీవిశ్వనాథంగారు, సోల్ రివజంటిటివ్ ఆఫీస్యూన్.
హైదరాబాదు:	ఎన్. లక్ష్మీబాయిగారు, సుల్తాన్ బజారు. (పెద్దచావిడిదగ్గర)
తాడేపల్లిగూడెం:	కాశీరాజ శ్రీరాములుగారు. నూజివీడు: పి. ధనంజయ అండ్ కంపెని.
కెమ్ పేడ పూర్:	వి. కొండల్రావుగారు, అకొంట్స్ ఆఫీసు.
గుంటూరు:	వెల్ కం అండు కంపెని.
సామర్లకోట:	ఆరాధ్యుల మూటయ్యగారు, మర్చంట్లు.
పికాపురం:	ఎం. నూకరాజుగారు, ఆంధ్ర న్యూస్ పేపర్స్.
రాజమండ్రి, విశాఖపట్టణం:	ఎ. కృష్ణమూర్తి బ్రదర్స్.
సికందరాబాద్:	శ్రీరామా బుక్ షిప్. బరంపురం: ఎన్. కె. మూర్తి అండ్ సన్స్.
తణుకు:	నడుపల్లి సూర్యనారాయణగారు, న్యూస్ పేజంట్లు.
బెజవాడ:	ఆంధ్రా ఇన్ డిస్ ట్రిబ్యుల్ స్టోర్స్, బకింగ్ హామ్ పేట.
ఒంగోలు:	తాతా బాలయ్య శెట్టిగారు, వర్తకులు.
చిత్తూరు:	వాటంబాటి వెంకటరమణయ్య శెట్టిగారు, 168 బజారురోడ్డు.
నరసాపురం:	వై. సుందర రామయ్యగారు.
నిడదవోలు:	కొవ్వూరు: కె. సి. చెన్ను కేశవయ్యగారు.
భీమవరం:	వంగల అచ్యుత రామయ్యగారు, తునేజరు, అక్విస్ టుమార్ ఛార్జీ.
తిరుపతి:	వై. వి. సుబ్బయ్య అండు కో.
అనులాపురము:	పి. ఆన్నాజశర్మగారు. (కర్నూల్ న్యూస్ పేపర్స్)
మచిలీపట్నం.	ఆచంట లక్ష్మీవరసింహంగారు, రాజుపేట.
కర్నూలు:	టి. బాలనాగయ్య శెట్టిగారు, బాలవరవ్వతి బుక్ షిప్.
కడప:	ఎమ్. నరసింహంగారు, న్యూస్ పేజంట్లు.
కాళహస్తి:	యస్. అబ్దుల్ ఆజీజ్ సాహేబ్.
పోనూరు:	జి. సూర్యనారాయణగారు,
విజయనగరం:	డి. పాపులర్ ప్రెడింగ్ కంపెని, కన్న.
పల్నాటిమిడి:	బండారు నరసింహమూర్తిగారు, న్యూస్ పేజంట్.
రేపల్లి:	పి. సి. కన్నభీరామ్ శెట్టిగారు, న్యూస్ పేజంట్.
మదనపల్లి:	ఎన్. రాధాక్రిష్ణయ్య శెట్టిగారు, న్యూస్ పేజంట్.
ఖరగ్ పూర్:	ఎన్. ఆంజనేయులుగారు, ప్రాథ్మిక సెటల్ మెంట్.
చీరాల:	ఎ.ఎన్. ఆర్. ఆంజనేయులుగారు.
ఏలూరు:	ఆర్. జగన్నాథం అండ్ సన్స్, ధన్వంతరాలయం.
రాజోలు:	డినేషన్ న్యూస్ పేజంట్.
నల్లూరు:	కె. శ్రీరాములు, న్యూస్ పేజంట్.

హిగిన్ బాతమ్స్ స్టాల్స్ వద్ద దొరకును.

విషయ సూచిక

1. చతుర్థ మొల్ల జయంత్యుత్సవము ...	797
2. పండుగపిలుపు—శ్రీమతి సామజేమల చిరంజీవమ్మగారు ...	811
3. గృహలక్ష్మికంకణ బహూకరణము... ..	813
4. “ముదితం నరఁగరానివిద్యగలదే ముద్దారవేర్పించినా” ...	816
5. యుద్ధము - నాగరికత—శ్రీమతి మైదన్‌లు పద్మావతీదేవిగారు ...	818
6. బూరూడు!—శ్రీ ఎన్. వి. శేఖరస్వామిగారు ...	821
7. గృహలక్ష్మి—శ్రీ శతావధాని చెల్లెల్లవేంకటశాస్త్రిగారు ...	824
8. ఆలకింపు—శ్రీ ఉమర్ ఆలీషాకవిగారు ...	828
9. గుణవతి—శ్రీమతి గుడిపూడి ఇందుమతిదేవిగారు ...	829
10. స్వయంకృతావరాధము—శ్రీమతి కె. యస్. రాధామణిగారు ...	830
11. చందమామ—శ్రీ పివసాల వేంకటేశ్వరరావుగారు ...	834
12. ఆశమరయోధిము—శ్రీ అనుముల వెంకటశేషకవిగారు ...	835
13. ఉత్తమాదర్శులు—శ్రీమతి ఆచంట సత్యవతమ్మగారు ...	838
14. ఆరోగ్యవిజ్ఞానము—శ్రీమతి అశపా సుగుణమణిగారు ...	840
15. మా విషాదచరిత్ర—శ్రీ బులుసు సీతారామశాస్త్రిగారు ...	841
16. సంఘబహిష్కరణ—శ్రీ వేణువివోదినిగారు ...	845
17. న్యాయానికాలంగాదు—శ్రీమతి వెలిదండ చూడితుమలమ్మగారు ...	847
18. కాశ్మీరము—శ్రీ జి. వి. చలవతినాయుడుగారు ...	851
19. తిరువతి—‘పద్య’	853
20. తోటవని—శ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మణారాధ్యులుగారు ...	855
21. సువాసన - ఓషధులు—శ్రీమతి కె. సుగుణమణిగారు ...	857
22. అల్లికపనులు—శ్రీ ఎం. వి. వరసింహయ్యగారు ...	859
23. పుష్పచయము	862
24. గ్రంథపరిచయము	865
25. సంపాదకీయములు	867

త్రిపల్ల చిత్రము

ధూర్జగీశాలుడు

“కా. అంధుండెక్కడ! చంద్రుండెక్కడ! వదీయంబైన యవ్వర్ణనా
 బంధంబెక్కడ నిట్టివీరగలదే! భావింపనచ్చోటనై
 నం ఛాత్రిండును మాకు నియ్యరకునందంబొప్పు నవ్వోప్య పృ
 త్సంధానంబగు నంచుచేసి నిలులం జర్పించ వేయన్నదే!

క. ప్రతభంగమయినగానీ, మతిమంతు నుదాత్తవేషు మానిరవిద్యా
 నివృత్తునిం గాంచెదఁ గన్నల, కతుల మహోత్సవముగాఁగ ననితెలిపిరి

నీ. ....

తే. సకియ మదిసంచి తమిమించి సంత్రమించి
 కరములలరించి తెఱవంచి కందళించి
 పొంచి తిలకించి పులకించి పాలుపుగాంచి
 కాంచెరోహిణి చంద్రుని కాంచినట్లు.”

—రెల్లనాయుడు

1937 మార్చి
సంవత్సరం 10. 40

స్వ విషయము

శ్రీయంకా కావ్యతియంకా పరవ్యతియం ద్యుశ్రీ శేకవింకాత లా
 భూయత్తులే హరియదీరం భవాన్యారిత్వ సంభుయ్య లే
 మాయాతీతం శేకగృహం శే మాతాన్యరూపాన్య శే
 శ్యేయప్రాధికాత్తి శక్తి పరిధి శక్తి గొల్లు మిట్టా ప్రికా.

— దేవీభాగవతం —

ఈ మాసారంభముతో గృహలక్ష్మికి తొమ్మిదవ యేడునిండి పదియవ సంవత్సరము ప్రారంభించినదను విషయము పాఠకలోకమున కానందదాయకముగా నుండకపోదు. రమచిరుకసోదరి యాశయములకు దగినట్టి యాశ్రయి హితవగులీల నాకర్షణీయములగు చిత్రరపులచేతను, రమణీయమైన రసవంతమగు రచనలచేతను నలంకరించి యాదరించిన యాంధ్రలోకము కెల్లవృందయు పూర్వకమైన కృతజ్ఞతాభివంధనముల నర్పించుచున్నారము.

ఈ యాంధ్రలోకాదరణ 'గృహలక్ష్మి'కి గల యుత్సాహము నిమిత్తమనివేతేని తానిదివఱకు స్త్రీల యభ్యుదయమునకై పోటుపడు ప్రదేశమును విస్తరించునుచేతముతో నొక రమణసోదరిమణిని తోడుగాగై కొని 1987 వ సంవత్సరము జనవరి మాసమునుండి వెలువడుచున్నది. ఈ యాదరణ నికను విరివిగావించి తనకార్యసాధకతకు తోడ్పడ నందఁని యాదిరుక సోదరి కెంగేలు మోక్షుచున్నది.

గృహలక్ష్మి

ప్రపంచపరిస్థితులను పరికించినచో నిపు యొక నూతనయుగ మారంభమగుచున్నదని తెలియకపోదు. కల్యాణములనుండి యాను పంశకముగా వచ్చుచున్న రాజ్యము లంతరించుచున్నవి. ప్రపంచమంతటని కట్టు దిట్టముల నుంచుచువచ్చిన మతసంస్థలప్రభ మరుగుపడుచున్నది; రాజకీయములు నూతనత్రోవ క్రొక్కుచున్నవి; సాంఘిక పరిస్థితులు మారిపోవుచున్నవి; ఆర్థికపు టేర్పాట్లు తలఁచిందులైనవి; నీతినియములు మానుషత్వమునకు మర్యాదలిచ్చుచున్నవి. ఒకటవనీ! ప్రపంచమే శ్రోత్రియుగములో నికి ప్రవేశించుచున్నది. కలనైన కలంపని నూతనపద్ధతులు ప్రచారములోనికి వచ్చు చున్నవి. దీనికి కారణములై యంతర్భూత ములైయున్న శక్తులు భారతదేశమునకు దూరముగనుండుటలేదు. ఈ మార్పులను గురించి యే ధర్మశాస్త్రములందుగాని వ్రాయబడియుండలేదు గాన మనకవి వర్తించవని భారతమత యూరకుండ జాలదు. కాలమును ధర్మశాస్త్రమే యెప్పటి కప్పుడు కావలసిన నియముల నాధార యందు బెట్టుట కుత్తరపు లిచ్చుచుండును. వాని నుల్లంఘించిన తగుశిక్ష తప్పదు. దీని విషయ మటుండనిచ్చినను ద్వారలోనే ప్రారంభింపబోవు నూతన రాజ్యాంగసంస్కరణములు నూతన యుగారంభమునకు ప్రత్యక్షప్రమాణములు గదా! రాజకీయ ములకు సంఘాభివృద్ధికి అవి నా భావసంబంధ మగుటయే కారణము.

ఈ కారణముచే సంఘోద్ధారకులును, దానికై పాటుపడు పత్రికలును నూతన పంథా — కాలము ననుసరించి దేశమున కుపకరించురీతి — త్రొక్కకలిప్పదు. దానిని గమనించి తమయభివృద్ధికై పాటుపడుగృహ లక్ష్మి యేయే నూతనత్వము పలవరిచికొన వలసియుండునో దానిని నిర్ణయింపవలసిన తా ధ్యత ఆంధ్ర మహిళామణులయందే గలదు. వారెందులకు తగిన నూతనల గృహలక్ష్మియందు ప్రకటింపుదురుగాక.

తమ రచనలచే గృహలక్ష్మి వెల్లపు డలంకరించుచుండెడి పోదరపోదరీమణుల కొక విషయమీ సమయమున మనవిచేయు టుత్తమమని యెంచుచున్నాము. కథలు కల్ప పలచేత సంఘాభ్యుదయమునకు గావలసిన విషయముల ప్రవర్తించుట నాగరికతా ప్రపంచమున చాలకాలమునుండియుపరిపాటి యైనది. కాని వీనికితోడు నే దన్ని దేశము లందును యథార్థవిషయముల కెక్కుడు ప్రాముఖ్యము నిచ్చుచున్న పంగతి పాఠకు లిదివఱకెఱిగియుండవచ్చును. అంతియగాక మానవులందరికి కొన్ని వేళలగలుగు యనుభ వములు కథలకంటె క్లిష్టమలకంటె యెక్కుడు తోధకము లగుటయుగలదు. తాము రచించు కథలకు కల్పవృక్షతోడుగా నితరు లకు పెక్కువిషయముల నేర్పుచు నెవరికేని భాభాకరముగాని యథార్థానుభవములను — గృహలక్ష్మికి పంపగలందులకు ప్రార్థకులు. ఇదియగాక భారతదేశమందితర భాగమందలి

కోకోనలు మీ తలవెండ్రుకలకు చువ్వగ వల్లగ, మృదువుగ, ప్రకాశముగ ఉండేటట్లుచేస్తుంది. ఏమైనా, తలవెండ్రుకలు చక్కగాలేకపోతే, అందముగ కనబించరు. తనవాట్టు నిడువుగ పెత్తగ, మృదుగ, వల్లగ ఉండాలంటే కోకోనలు ఎల్లప్పుడూ ఉపయోగించాలి.

కోకోనలు పెద్దని కుళ్లముగనుంచి చుండు పట్టుకుండచేస్తుంది. చిన్నరొమ్మన తలవెండుట, దువ్వుకోమవత్తుడు వెండ్రుకలురాలిపోవుట, మున్నగువాటిని ఆపుతుంది.

కోకోనలు శుభ్రమైన కోబ్బరినూ నెనుండితయారుచేయబడినది. దానిలో నల్లికిని మెదడుకును, తల వెండ్రుకలకును మంచిపనిచేయు మూలికలసారము కలిసివుంది. కోకోనలు వాడి తల వెండ్రుకలను చక్కగను దువ్వుకొనుట కనుకూలముగను చేసుకొనండి.

కోకోనలు

కలకత్తా తమిళుకంపెని లిమిటెడ్ వారిచే

తయారుచేయబడినది.

యింతలో యింత ఆరోగ్యం!

“మొమ్మటికి ముఖమంతో పాలిపోయి నాళు వేశాడి. యింతలో యింత ఆరోగ్యం! అది యెలా సాధ్యం?”

“అదే చెప్పకో!”

“ఇదివరకు నీ చెప్పినవందా?”

“కాదు—

“ఏదైనా ఇంకీ ముందురా?”

“కాదు—

“యూహానియా?”

“కాదు—

“మరి—?”

“అంతే. పాకిలింటానికే యిచ్చింది. పుచ్చుకున్నాడు నానని మోతాదును. కాస్తా కడుపుబోప్పి మట్టమట్టు అదంతో మాయమై పోయింది.”

గర్భాళయ రోగములను
పారద్రోలి ఆరోగ్యమును
ప్రసాదింపగలది “లోధ్ర”

శేషిదిటిగం - రాయపేట - మదరాసు

37 3 10 67
10/10/67

విషయ సూచిక

1. మూఢనమ్మకములు ప్రాచీనకాలములు ...	481
2. మంగళగారి—శ్రీమతి చిలకపాటి సీతాంబగారు ...	484
3. మనసులో మాటలు—శ్రీమతి కనువర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు ...	485
4. పజాలు ...	488
5. పరిటాల ఆశారత్నము—శ్రీమతి పులవర్తి కమలావతీదేవిగారు ...	489
6. పంటానీ—క్లియూపాట్రా—ఎం. కె. కాండిన్య ...	492
7. అభ్యుదయమున కాయువుపట్టు—'కృష్ణకుమారి' ...	494
8. ముల్ల—కొదారి వెంకటరాజారావు ...	497
9. ప్రణయిని—శ్రీ హెచ్. పట్నాయక్ గారు ...	500
10. సినిమారంగము—కన్నాంబ—వెల్లాల ఉమామహేశ్వరుడుగారు...	502
11. నివేదనము—శ్రీమతి విం. వేంకటరత్నమ్మగారు ...	505
12. కాశ్మీరము—జి. వి. చలపతినాయకుగారు ...	509
13. తండ్రియా? తనయుడా?—శ్రీమతి పాశల చంద్రకాంతామణిగారు	511
14. ఆదర్శప్రాయములు—చదువుల రామచంద్రయ్యగారు, బి.వి. ...	516
15. వల్లెపట్టులకు ప్రబోధములు ప్రాకినవా!—'వల్లెటూరి పడుచు' ...	523
16. లీలావిహారం—చతురనేన శాస్త్రిగారు ...	526
17. కాశ్మీర మణిలీలు—కొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తిగారు ...	531
18. బాలశ్రీధరులు—శిష్టా దక్షిణామూర్తి శాస్త్రిగారు ...	536
19. అల్లికపనులు—ఎం. వి. సరసింహయ్యగారు ...	542
20. లోకవార్తలు ...	446
21. పువ్వుచయము ...	448
22. ఆరోగ్యవిజ్ఞానము—అడపా సుగుణమణి ...	452
23. గ్రంథపరిచయము ...	453
24. పత్రికాపరిచయము ...	455
25. సంపాదకీయములు ...	453

ప్రివర్ణ చిత్రము

దీనదేవతలు

చిత్రకారుడు: టి. భీమరావుగారు.

విజయవాడలోని బౌద్ధ విగ్రహాల
 సమూహం. వీటిలో కొన్ని
 బౌద్ధ విగ్రహాలను
 విజయవాడలోని బౌద్ధ
 విగ్రహాల సమూహం
 విజయవాడలోని బౌద్ధ
 విగ్రహాల సమూహం

విజయవాడలోని బౌద్ధ విగ్రహాల
 సమూహం. వీటిలో కొన్ని
 బౌద్ధ విగ్రహాలను
 విజయవాడలోని బౌద్ధ
 విగ్రహాల సమూహం
 విజయవాడలోని బౌద్ధ
 విగ్రహాల సమూహం

జనవరి నెల గృహ
లక్ష్మీ పంచమి యందు
పుష్పచయమున పడమూ
డేండ్ల సోదరి తన నిర్బంధ
పరితాపమును తెల్లడిం
చిన సంగతి పాతకసోదరి
మణుల కెల్ల విశదమే.
వాగధికతాభివృద్ధి జెందు
చున్న నీకోణాలలో నిం
కను యిట్లు విలపించు
చాలికలు పెక్కురు గల
రని తెప్పకొనుట కెం
తయు విచార మగుచు
న్నది. విద్యాభివృద్ధి
జెందుచున్నదనుకొను నీ
కాలమున బాబుతో
పాటు తమ చాలికలకు
విద్య గరపించు తలిదండ్రుల సంఖ్య చాలితక్కువ. ఏ పట్టణములందుకో ఏ కొద్దిమంది చాలికలో విద్యవర్ధింపబడుట జూచి శ్రీ విద్యాభివృద్ధి జెందుచున్నదనుకొనరాదు. మన దేశమున పట్టణములకంటె పల్లెలసంఖ్యయే హెచ్చు. ప్రతి గ్రామమునందును చాలికాపాతకాలలు నెలకొల్పు బడినవని సంతసించుటయేగాని అందువిద్య వర్ధింపించు చాలికలసంఖ్య యెంతయో అందును ఏ వాల్లవరగతి వరకుతోగాక నన్నుతవిద్య వర్ధింపించుచున్న చాలిక లెందరో గనుంచిన శ్రీ విద్యాభివృద్ధి యెంతవరకు జరుగుచున్నరో పోధపడగలను. ఇందులకు కారణము మనసంఘమునందుగల లోబ్బునియేతెప్పవచ్చు. శ్రీ విద్యగూడదను మహనీయులు, చాలికాపాతకాల

ఉపాధ్యాయులై విద్యాప్రాముఖ్యత తెలిసియుండియు, తాము ప్రబోధించి తలి దండ్రులను బాలికావిద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడు నట్లు చేయుటకు బదులు, తామే శ్రీ విద్యను నిరసించుచు, చాటున బాలికలను జదివించు తలిదండ్రుల పరిహాసించి దూషించుట మిగుల శోచనీయము.

శ్రీ యెల్లపుడును దినమంతయు గృహములోనే బంధితురాలై యుండవలయు. వీధి గుమ్మము జేరరాదు. అట్లు జేరినవారు కులశ్రీలు గారు. తోడిమానవుల పరికించగూడదు. చేతపరిసితుల దెలసికొన గూడదు. ప్రతికల జమవరాదు. నిర్బల వాయువు బీల్చరాదు. వ్యామూఢక్రిడల బాల్సరాదు.

అందు చాటకప్రదర్శన ములు (భక్తిరసపూరిత ములైనవైనను) విద్యాభివృద్ధి సంఘములును నుండుట చాలికల శ్రీ యోభివృద్ధికి భంగకర ములని వాదించు జనకులు, శ్రీకి సభయందుపద్యపించి తన భావములు తెల్లడిచేయుటకు హక్కులేదను సోదరలు మన గ్రామములందు తెక్కురుండుటవలననే శ్రీవిద్యఆభివృద్ధిజెందుటకు మారు సకించనై యున్నది. సామాసిందియే యొకరిద్దరు చాలికల నూ రిలిదండ్రులున్నత

విద్యకై పాతకాలల కేర్పినకో వారిని పరిహాసించి ఇళముం దీ చాలిక లే యుక్కోగములుజేసి తమ తలిదండ్రుల పోషించెదరు గావోలునని హేళనచేయు వారు గలరు. వేయేల సుపాధ్యాయులై విద్యాప్రాముఖ్యత తెలిసియుండియు, తాము ప్రబోధించి తలిదండ్రులను బాలికావిద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడునట్లు చేయుటకు బదులు, తామే శ్రీవిద్యను నిరసించుచు, చాటున చాలికలను జదివించు తలిదండ్రుల పరిహాసించి దూషించుట మిగుల శోచనీయము. అందువలననే గ్రామములందు చాలికలలో నున్నతవిద్యాభివృద్ధి లేదు. విద్య వర్ధింపించినతరి శ్రీ తపధర్మ కెట్టి సమాధర్మచాణియైయుండి తన తోడిమానవులయెడల

విద్యకై పాతకాలల కేర్పినకో వారిని పరిహాసించి ఇళముం దీ చాలిక లే యుక్కోగములుజేసి తమ తలిదండ్రుల పోషించెదరు గావోలునని హేళనచేయు వారు గలరు. వేయేల సుపాధ్యాయులై విద్యాప్రాముఖ్యత తెలిసియుండియు, తాము ప్రబోధించి తలిదండ్రులను బాలికావిద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడునట్లు చేయుటకు బదులు, తామే శ్రీవిద్యను నిరసించుచు, చాటున చాలికలను జదివించు తలిదండ్రుల పరిహాసించి దూషించుట మిగుల శోచనీయము. అందువలననే గ్రామములందు చాలికలలో నున్నతవిద్యాభివృద్ధి లేదు. విద్య వర్ధింపించినతరి శ్రీ తపధర్మ కెట్టి సమాధర్మచాణియైయుండి తన తోడిమానవులయెడల

గృహలక్ష్మి

శ్రీ యాదరణభావము, విషయము, భూతదయ గలిగి యుండి వద్వర్తనురాలై మెలగుచుండునో పురుషులు దెలియబాలక విద్య వర్ధసించుటచే శ్రీలు దురాచారములకు లోనగుదురను దురభిప్రాయము గలిగి యున్నారు. 'విద్యయొసగును విషయంబు, విషయము నను బడయు బ్రాతః' మొదలగువని శ్రీలకు తెంద వని కాబోలును వారి యూహ. శ్రీ యెల్లపుడును దినమంతయు గృహములోనే బంధితురాలై యుండ వలయు. వీధిగుమ్మము జేరరాదు. అట్లు జేసేవాడు కులశ్రీలు గారు. తోడిమానవుల పరికించగూడదు. దేశపరిశీకుల దెలిసికొనగూడదు. పుత్రుల జడువ రాదు. నిర్మలవాయువు తీల్చరాదు. వ్యాయామ క్రిడల బాల్గొనరాదు. ఇట్టియూహలతో శ్రీల మనోవికాశముల నణగదొక్కజాచు పురుషుల హృదయవైచిత్ర్య మెంతపోచరీయము! 'కాలచక్రమున' విరసత్తుర రసత్తురముల శ్రీపురుష వ్యాయామ మందిరముల నెపమున శ్రీజాతియొక్క గుణలక్షణముల వెల్లడించి వారి మనోభావమున నెయంగగలిగిన కవితల్లజల యూహాపరంపరలకు మాననలోకమంతయు నెంతయు వగవవలసినదే. ఇట్టి యుదారస్వభావుల బట్టియే భరితమాత కిట్టి దుర్భరనీచనీతి రాగలిగినది. విద్యాభివృద్ధివలన జ్ఞానోదయము గల్గుచున్నది. జ్ఞానమువలన సర్వసమత్వమును, ఆండువలన ద్వేషము

ననించి ఏకీభావమును గల్గును. దేశకాలపరిశీకుల జాచుచుండియు బాల్యవివాహముల మానలేకుండిరి. తమ బాలికలకు విద్య గరపించలేకుండిరి. మనోవికాశములేని తమ చిన్నికూతులను, విద్యాగంధమెరుగని యేమోటుకుంకతో తమ యిచ్చరచ్చినవాని భన కాంక్షయే ప్రధానముగాగలిగి, ముడిపైచి అట్టి దాంపత్యమువలన గలుగు చెడుగులకు తుదకు పరితపించు తలిదండ్రు లెందరులేరు! శ్రీ పాశ్చాత్యశ్రీ లెందరు కత్తిని చేతబట్టి యుద్ధరంగమున కురికి తా మెంతయు పురుషుల కెండును పెనుదీయలేదని జాటుచు, తమ ద్వర్ధసాహసముల వెల్లడించు చున్నాలో లోకవిదికమే! మన భారతీయశ్రీలలో గూడ నిట్టి సాహసాచార్యముల జూపి, రణరంగముల కురికి తమ భర్తలను, తమ రాజ్యమును, తమ ప్రజలను కాపాడ ప్రయత్నించిన రాణి భవానీదేవివంటివార లెంద రుండియుండలేదు. నేడు భరతమాత దాస్య విముక్తికై జరుగుచున్న స్వేచ్ఛారణరంగమున పురుషులతోపాటు శ్రీలుగూడ బాల్గొననిచో నామె దాస్యశృంఖముల విడగొట్టబాలరని తెలిసికొనవలెను. నా చిన్నపోదరి మడిచినట్లు భారతపోదరీయణులు పెక్కుమంది తమ యక్రమనిర్బంధమునకై వగచుచు, స్వేచ్ఛాభిలాషులై విలపించుచుంట సర్వము. వారి రక్షణ శ్రీలోకముయొక్క విధి.

భారతమాత పవిత్రపుత్రుడు జవహరిలాల్

శ్రీమతి

క్రొ. సం. రాజు లక్ష్మీబాయిమ్మగారు

పండిత జవహరిలాలు నెహ్రూ తిరిగి కాంగ్రెసు మహాసభకు ఆధ్యక్షుడైనాడు. ఆ సమితి తాచల పర్యంతమే కాదు ఆశీషభూమండలంలో సభ్యులగల జేకాలన్నీ యందుకు ఆభివందించుకొనడా యుండ

లేక పోయినవి. రాజ నీతినిబట్టి ఒక్క దిటిపు దేశం మానవహించినా ఇది విజంగాఅపూర్వము. కాంగ్రెసు పుట్టిన ఏ1 సంవత్సరములలో వరు సగా ఒకేవ్యక్తి కాం గ్రెసుపీతాన్ని అధిష్టించ దం ప్రతిభాదీవాతో, స్వాతంత్ర్య పీఠాసతో, దివ్యశక్తితో కాంగ్రెసు యొక్క ఆదర్శం, స్వ రూపం, ధర్మం దేశంలో పరివ్యాప్తం చేసిన యుగ పురుషుడు గాంధీమహా త్ముడుమాత్రం, ఈ కాం గ్రెసు గర్జన రెండుమా గ్లధిష్టించలేదు. ఆ సూచ వలుకుడా వెనుక కొంత జరిగాయిగాని ఆలియంత

బలిష్ఠం, పటిష్ఠంకాలేదు. ఆ మహాత్ముడే యిప్పుడు వీరజవహరిలానిపేరు ఆధ్యక్షుడుగా చెప్పినవారిలో మొదటివాడు. ఇందుకు కారణం? ఆపూర్వమైయే

యుండాలి. జవహరిలాలు అసామాన్యవ్యక్తి: దివ్యలో, విమర్శనలో, కౌర్యంలో, సామాసంలో, ప్రతిభలో, త్యాగంలో, నేవలో, విశ్వర్యంలో, సమత్వంలో అసాధారణుడు. ఒకవిషయంలో కాదు. అన్ని

టిలో ఆ వ్యక్తిత్వమే అసాన్యమైనది.

* * *

మహాత్మునికి, పండి తునికి ఆదర్శం, లక్ష్యం ఒక్కటై నా పంధా భిన్నం. మహాత్ముని మహాత్ముడుగా గౌర వించి, కిరము వంచడం లో జవహరిలాలు మొదటివాడు. అయిన పంధాను పొరపాట్లని తోచినచోట ఖండించ దంలోనూ జవహరిలాలే మొదటివాడు. మోని చ్చకపు మాటలాయనకు మచ్చునైనా నచ్చవు. పండితునికి మహాత్ము డంటే కన్నతల్లియందు

కంటే అధికభక్తి. మహాత్మునితో నెహ్రూఅంటే పుత్రాతిశయమైనప్రేమ. తల్లిడియైన మోతీలాలుపండి తులు స్వరాజ్యవాది; కుమారుడు జవహరిలాలు గాంధీ

గృహలక్ష్మి

కిష్కండు అసహాయవాది. ఆరోజుల్లో స్వతంత్రాధి ప్రాయాల్ని ప్రకటించడంలో, ఆచరించడంలో తిట్టరి. తాను విశ్వసించిన పద్ధతి గురువుకాదు తండ్రికాదు, దేవుడినైనా సరే నిర్మించి నిలవబడవలసిందే అన్నమాట. తలపెట్టినపనిలో తలకట్టయినా పొయ్యిగా పోమాడని నిశితమైనపంధా! ఆహా! ధన్యులు స్వయాన మణి పెరిగిపోయిందేమిట! లీ పుత్రులన్నమును ప్రభ వించి. చరితార్థ ఇట్టిమహనీయుని చెట్టుబట్టిన మృత శరీరిని స్వర్గాయకమలాపెచూసా. అద్భుతకారిని ఈ మహనీయుని కనుగురిస్తే మహానీ ఇందర.

* * *

ఆ గర్భశ్రీమంతుడు. ఆంధ్రదేశంలోని రాజుల మహారాజుల అందరివిశ్వరూపిని పోగుచేస్తే అంతకు మించిన సంపదగల కోటిశ్వరుడు. దీగ్రిలుచూస్తే కొన్నిమితమైనకేమైనా విద్యలో విధిఅని చెప్పదగిన వాడు. ఉద్యోగించేస్తే ఎప్పుడోవచ్చేది గవర్నరు గిరిలు కాళ్ళముందుకి. కాని - ఆ వీరహృదయంలో ఉన్నాంగేదేమిటి? స్వాతంత్ర్యవిపాసారక్తం! ఆ కళ్ళల్లో ప్రజ్వలించేదేమిటి? సంపూర్ణస్వరాజ్యం దాగి. నిలువల్లా కడలించేదేమిటి? కొన్నికొట్ట ఆహ్లాదాల మధ్యలో మృత్యువదయాలు. మోలీలకు, చైతుల కళోరణీవిరాలు, దానిన ప్రజల నిశ్చేతనమైతలు. దానినదేశంలో ప్రభువందంకంటే స్వతంత్రదేశంలో నేవడదవడంమేలు. ఆ స్వతంత్రానికి ఆరోగ్యోస్తాంది ఆవీరుని ప్రత్యేకమైతలు. ఎటువంటి స్వతంత్రం? రాజు, శాకరు; గొప్పవాడు, కొద్దివాడు; ధనవంతుడు, నిరు పేదభేదం సమసిపోయిన స్వతంత్రం. కులకత్తాలు, మతభేదాలు, అధికారహంకారాలు నిర్మూలమైన స్వతంత్రం ధీమతులు, అధీమతులు ఉండకూడని స్వతంత్రం సర్వసమత్వాన్ని ప్రత్యక్షపరచే స్వతంత్రం.

* * *

గాంధీగారి జవహరిలాలు! సంపూర్ణస్వరాజ్యమే

పరమాశయం. సంపూర్ణస్వరాజ్యం. 16 అకాల స్వరాజ్యం తూర్తిగావుండాలి. ఈవాడు సాధించినా సరే: కేత్రసాధించబడినాసరే: కాని అందులో ఒక్కఅదాకాదు; చైతానుడ తగ్గరాదు. అయితే కొంచెంచాచేయ. మహాత్మునికి స్వరాజ్యంరావాలి వచ్చిరాలి. కాని అది ధర్మమార్గంలో, న్యాయ పద్ధతిలో అహింసాతత్వంలో రావాలి. జవహరి లాల్ గాంధీ! అనీఅంతే! కాని స్వరాజ్యంరాకపోవడం, స్వతంత్రంలేకపోవడం అధర్మం తివేలిండికి, చెప్పే మాటకు, చేసేపనికి మాక్కులేకపోవడం అన్యాయం. 35 కోట్లభారతీయులు చాస్యకృంభలాల్లో, జీర్ణ చేలాల్లో అరవూటరిండిలో కృంగికృంధిపోవడం హింస. ఈ అధర్మం, ఈ అన్యాయం, ఈ హింస నివారణకావాలి; ఈదొర్నాగ్ధంపోవాలి; అదీధర్మం అదీన్యాయం. అదీఅహింస. అయితే హిట్లరు మహానీ నిల తత్వాలలో సంపాదించినా సరేవనికాదు. బ్రిటిషు వారినుండి భారతీయులు, ధనికులనుండి వీరలు, నిరం కుకులనుండి బానిసలు విముక్తికావాలి. భారతీయులకు స్వరాజ్యంవచ్చినా ఈ ధనికతత్వం, జమీందారీ తత్వం, నిరంకుశత్వం నిర్మూలంకాకపోతే ఆ స్వరాజ్యం జవహరిలాలు కక్కరలేదు. అదీస్వరాజ్యం కాదు. స్వతంత్రం అందరి జన్మమాక్కు. ఆ జన్మ మాక్కు పరాధీనంకావడం స్వజాతీయుల చేతిలో కాని, విజాతీయులచేతిలో కాని సహించరానిది. జవ హరిలాలుని దృష్టిలో ఆ స్వరాజ్యంలో నెలకు 500/ ఎక్కువ 30/ తక్కువ ఆదాయంవుండే నాకగుగాని, ఉద్యోగిగాని, భూస్వామిగాని, పేదచైతుగాని వుండ కూడదు. గవర్నరయినాసరే ల్యాండులార్డుయినా సరే. అదీ కరాచీతీర్మానం-కొంచెమించుమించు ఇదే పద్ధతిమీదవచ్చిందికాదు పోలియట్. రమ్యలోని పోలియట్ (సామ్యవాదం). ధనస్వాములు ఆ ధనానికి ధర్మకర్తలుగానే వుండాలి. అది వీరలకు

పంచిపెట్టడానికి ప్రజాశ్రేయమైన కార్యాలకు విని యోగించడానికి ధర్మకర్తృత్వం వహించాలిగాని శేవలం స్వాధ్యాయికి కర్తృత్వం పనికిరాదంటాడు మహాత్ముడు. ఈ ధర్మకర్తృత్వం, ఈ గుణోపాశా రిత్వం ఎందుకు? ఏదలు పుండనేహదంటాడు జనహరిలాల్. ఆధ్యాత్మికహక్కుఅందరికీ సమానం కాదా అంటాడు మహాత్మాజీ. అధికహక్కు అందరికీ సమానంగా ముందురావలంటాడు జనహరిజీ. ముక్తి మార్గంలో భుక్తి కుదురుతుందంటాడు మహాత్ముడు. భుక్తిలేనిదే ముక్తిలేదంటాడు పండితుడు. నావిష్ణు! పృథివీపతిలే త్వం ఉభయైలకు పనికిరాదు. అసలు ఆ విష్ణుఃపృథివీపతులు ఏకృత, శ్రేతల్లోవాళి: అప్పుడుమాత్రం? శ్రీరామచంద్రుడు సీతాదేవి నెందుకు ఆడవికిపంపాలి? సీతాదేవి లోకపూజ్య, పతిప్రాణ. రాముడో! ఏకపత్నిప్రియుడు. ప్రేమ మయుడు. కాని ప్రజాభిప్రాయానికి. ఆ ప్రభుత్వం ప్రజాస్వామ్యంకాదా? ప్రజాభిప్రాయం సలహా? కాదా? అనికాదు యిప్పుడుప్రశ్న! దుశ్యోధ నాదులు వంశానుగతంగా, అగ్రజానిసంతతి, రాజ్యాధి కారులు. పాండవులకెందుకు పట్టంగట్టి కారవులను గద్దెదింపాలన్నాడు ప్రజలు! దేవతలు ఋషులునూడా దీనించారే పాండవుల్ని? సకలకళాపూర్ణుడైన వేమనిసంహరించి పృథువును సీత మెక్కించారు ప్రజలు. ఎందుకు? వేమడు ప్రజాపీడితుడనికామా! ప్రజా శ్నేహానికికానిది ధర్మవిరుద్ధమనే కాసనం. కళింగ యుద్ధంలో నాశనమైన లక్ష్మప్రజయెత్తు, ఏకపుత్రుని గోలోపియిన వృద్ధమాతయొకయెత్తుగా ఆశ్రుసహ్యాసం గావించాడు అశోకచక్రవర్తి సార్థకనాముడై. అహం కారధికాశోస్తృతైకులలోనై, తనరాజ్యాధివృద్ధి పేరు చెప్పి, ఇంతమంది ప్రజలుకలవాలని రక్తసముద్రంలో తేలించడానికి తనపేరు హక్కువుందని. నిజంగా అది ప్రజాస్వామి కాలు. ధర్మరాజ్యాలూ, వారు నా నిష్ఠాఃపృథివీపతులు. విష్ణ్వంశాసంధాతులు. పృథివీ

పతిగావుండాలి. ఆతనిలో ఆ సమదర్శిత్వం వుంటుందని కాని పృథివీపతిలో విష్ణుమాంశ వుంటుందని కాదు. ఇప్పుడా యుగాలులేవు. అది కాలగర్భంలో లీనమైపోయినాయి. ఇది కలియుగంకాదు. బ్రిటిషు యుగంకాదు. నిరంకుశయుగంకాదు. బూర్జువా యుగంకాదు. అన్నీకలిసిన సంకరయుగం. అది మనకు సంబంధంలేకుండా దూరంగాపోవాలి. అందుకు ఇప్పుడు కావలసింది ప్రజాస్వతంత్రం. ప్రజా స్వామ్యం. ప్రజాప్రభుత్వం. ఇదీ జనహరిలాలుని సామ్యవాదం. సామ్యవాదం అంటే ఆకట్టంలో సర్వ సమత్వం అని చక్కని అర్థమున్నా, అంతకంటే సోపలిజం అనే పేరులో వాక్కువకందని ఉపమా తీరమైన అర్థమున్నా, అపేరు వింటే మాడలు ప్రభు త్యానికి. అంతకంటే అది రష్యలాంచి వచ్చింది గనుక నివ్యమైన భారతదేశంలో ఇంకో అనుకరణ మేమిటంటారు మన మహానీయులునూడా కొందరు. ఆచరణీయము, అనుకరణీయము అయినప్పుడు ఏ దేశంలోవుడిలే ఏమిటి? విషయప్రాముఖ్యమా మనకు కావలసింది? మీ, మా భేదమా? గాంధీమహాత్ముని ఆహింసాసాధ్యంతము పాశ్చాత్యదేశాల్లోనూడా కొన్ని చోట్ల అమలుజరుపాలని తీర్మానించారు కామా? పతిదేశాల్లో స్వతంత్ర్యం స్థాపించుకోవడానికి ఏదో ఒక ఉర్పుప్రమార్గం వెలవడుతుంది. అది ఆయాదేశ, కాల, పాఠోచిత్యంగా కావలసిన పరిణామాలుతోనే సిద్ధపడుతుంది. అయితే రష్యకి, ఇండియాకి కొంతభేదముంది. ఎంత ధనికులచేతుల్లో, అధికారులచేతుల్లో హతమారిపోయినా, రష్య రష్య క్రిందనే బాధపడింది. కాని ఇండియా? 6 వేలమైళ్ల దూరంలో రంగుమాడకలవని బ్రిటిషువాడిక్రింద. అందుకోసం ఆ ప్రజాస్వామికాని కంటే ఈ ప్రజా స్వామికానికి అర్థ్యంతరంగా అష్టకష్టాలుపడాలి. ఆత్మా ర్పణం కావాలి. ఆ జన్మసాక్షియిన స్వతంత్రం సాధించాలి. యశోవా! మృత్యుర్వా !!

గాంధీగారి చర్చ, ఉప్పుయధాల్లాగే జవహరి లాలు సోమలిజం అన్నాకూడా పెరిగా కనిపించింది ప్రారంభంలో పెద్దలికి. రవిఅ స్తమింపని బ్రిటిషు సామ్రాజ్యానికి, మారణయంత్రాలు, విషవాయువు లతో దేశాన్నే కాదు, భూతకోటినికూడా నిర్మూలం చేయగల ప్రతిభావంతమైన బ్రహ్మాండమైన బ్రిటిషు వారిలో యధానికి, ఎనిమిది చెక్కముక్కలు అడ్డ దిడ్డంగాపెట్టి అరికిన ఈ రాట్నమా! జేసెడు ఇనుప కదురా? ఉప్పువడోడిలే ఎగిరిపోయే మూరెడుదారం ముక్కా? ఈ మూడా ముప్పుదిఅయిదుకోట్ల భారతీ యులను ముప్పిలో దిగపట్టిన బ్రిటిషుమహాసామ్రా జ్యంలో ధీకొనడానికి మహాయుద్ధసాధనాని? అని నవ్వివారుకదూ మొట్టమొదట? కాని! కీరిగినవారే న్నట్లు ఆచెబ్బి బ్రిటిషుకి ప్రాణాలైన మాంచెడ్డరు లంగామైదలకు కొట్టింది. ఆరాట్నమే నుదర్శన, వక్రమైనది. ఆ కదురేత్రికూలమైంది. ఆదారమే ఉరిత్రాడైనది. ఆరవి అ స్తమింపని బ్రహ్మాండ మహా బ్రిటిషుకి, రెండవమారు ఉప్పువత్సాగ్రహమా అంతే! ఈ మహాబ్రిటిషుసామ్రాజ్యంతో ఎదుర్కొనేది, సిగ్గల్లాజేస్తే కరిగిపోయేది నిప్పుల్లాజేస్తే పేలిపోయేది ఈ చిన్నఉప్పుకల్లా? అన్నార మేళనగా? కాని అదే ఏమయింది? బ్రిటిషుసామ్రాజ్యం గుండెల్లా ఫీరంగి గుండయింది. ఆ రవిఅ స్తమింపని బ్రహ్మాండమైన సామ్రాజ్యం, ఈకోల్లాయి గాంధీకితో..... అంది, అఫలితమే కదూ? గాంధీ యిర్విసు సంగి?

* * * *

అయితే స్వరాజ్యం ఏకొద్దిమందో త్యాగంచేసి అహంతియైపోయి, లేక ఏమహాత్ముడో తపస్సుచేసి భారపోసేది కాదు. అది అందరిమాళ్ళు. అందరి సొమ్మ. అందరిసొమ్మకు అందరుపోరాడాలి. లేక ఏ గొప్పవార్లనుకునే కొంతమందివల్లనో సాధింపబడితే ఆ అధికారంవచ్చేసరికి ఆ అహంకారం మిన్నంటి

పోదూ? (అసలు అధికారానికి అహంకారానికి అవివాభావసంబంధం గాతోయి! వస్తువుతో పీడలా, ఉరుముతో మెరుపులా.)

* * * *

నిజంగా ఒక విషమసంగిలో జవహరిలాలు నాయకత్వం వచ్చింది. దేశం నేడు సామాన్యమైన ప్రమాద సిల్లాలేదు, ఇటువంటి విపాదపరిస్థితుల్లో దేశాన్ని నూటియైనదారిలో నడిపించడానికి ఎటువంటి నాయకుడు కావాలి? అన్నివిధాల ఆదర్శవ్యక్తి కావాలి. ఆవిశిష్టత, అనుగుణమైన ఆసమర్థత ఒక్క జవహరి లాలులోనే వుంది యిప్పుడు. అందుకే ఈసితిలో అధనం కి ఏండ్లయినా ఈఅధ్యక్షుని చేతిలో వుండాలి అన్నాడు గాంధీ. ఇటువంటివాట్లలో నిధిగా మొర్రానికి 35 కోట్ల భారతీయులలో క్రోమాకుందాల్లు మినహా యావన్నుందీ జవహరు లాలుని అధ్యక్షుడిగా ఆహ్వానించారు అభినందించారు. ఆసేకుహిమాచలం హర్షపులికెరమై మమమనర్షం వరిపిరింది. అయితే జవహరిలాలుని అధ్యక్షుడుగా ఆహ్వానించడమేనా మనపని? జవహరిలాలుని నాయకత్వం, కార్యక్రమం 390 కోట్లమంది మనం చూస్తున్నాం. కోటికి 390 గంటలున్నా ఆయన ఆణువు, వికాంతివుండదు. అది ఏల? అదిగో! ఆయన మృదయం ఎట్లా ఈ దాస్యనిర్మూలవానికి ఆక్రోశిస్తుందో! ఆరక్తం ఎట్లా స్వతంత్రాజేవనంలో ఉడుకుతోందో! ఆవిపాస కావాలి మనకు! ఆఆకలి మండాలి మనలో. ఆ త్యాగాన్నితో ప్రజ్వలించాలి మనం. ఆ కార్యదీక్షకు, కార్యసాధనకు అనుచరులం కావాలి. ఎటువంటి అనుచరులం? మాటకీకాదు. చూడండి కళ్లు నిప్పి ఒక్కసారి దేశంవంక. చెయ్యండి సింహాసన లోకవం.

* * * *

జవహరు జైలులోనుండగా తెలిసింది ప్రాణప్రియ, పతి నమసరించిన పతి, కమలా సైబానా జీవితం, జైలు

భారతమాత పవిత్రపుత్రుడు జవహర్‌లాల్

వాసం ఘటించగా అపాయపీఠిలో విదేశాల్లాసుందని. మళ్ళీవచ్చి పూర్తితీక్షణ అనుభవించే పరతుతో విడుదల చేస్తామన్నారని గవర్నమెంటు. 'ససేమిరా! పరతులు, గిరతులు నైజాంతో' అన్నాడు. ఆహా! ఎటువంటి ధీరోదాత్తుడు? ఎటువంటి ఆత్మస్వార్థోత్సాహం? ఎటువంటి వీరహృదయం? అదీ నేడు నాయకుని కుండవలసిన లక్షణం. పరతులేలేవు. విడుదలచేశాం అన్నది ప్రభుత్వం. ప్రేమైక దేవన, ప్రేమపత్ని దనతోపాటు దేశమాత వారాధించిన ఆర్థాంగి, శోభా, గంటలు లెక్కలో మృత్యు శయ్యమీదనుండగా, క్షణికంలో సన్నిధిని చ్రాలవలెననే ఉద్వేగహృదయం, సముద్రంలా లోలోపల మరగి మరగరాతున్నా పైకి గంభీరంగా, ప్రశాంతవరస్మితమానతో మిత్రుల వీడ్కోలుల్లా

విమానం ఎక్కినాడు. వియన్నాకి కమలా సెహ్రాహా వంటి భార్య, జవహర్‌లాలువంటి భర్త వివిధంగా సేవచెయ్యాలి అట్లాచేశాడు. కాని ఈశ్వరాజ్ఞ అవ్యధాఅయింది. భర్తను పుత్రికను దేశాన్ని విషాదంలో మంచి కర్తవ్యపరాయణతతో మార్చదర్పినిగా నిర్మాణం బొందింది కమలా సెహ్రాహా! దేవతల పితృతో మృత్యువు తీసుకొని వెళ్ళింది కమలా సెహ్రాహాను. కాంగ్రెసు మహాసభాస్థానం భారత దేశం ఆహ్వానించింది జవహర్‌లాలు సెహ్రాహాను. కిరపావహించాడు. కాంగ్రెసుగర్భ ఎక్కాడు గత సంవత్సరం. ఆహా ఎటువంటి ధీరోదాత్తి! ఎటువంటి కర్తవ్యపాలన! ఎటువంటి గంభీరహృదయం! అటువంటి నాయకుడు కావాలి నేడు మనకి.

—ప్రచారింపు.

అనుకరణములను చూచి మోసపోకుడు

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము

అమృతాంజనం లిమిటెడ్

బొంబాయి — మదరాసు — కలకత్తా

భారతనారి — పాశ్చాత్యనారి

స్వామివివేకానంద

నా జీవితమందలి ఏకమాత్ర వాంఛ — ఒకానొక చక్రమును బరివర్తనమొనర్చుట: అది ప్రతివ్యక్తికడకు ఉన్నతాతిఉన్నతములగు తత్త్వరాసులను గొనిపోవును. తరువాత ప్రతివరుడును, నారీయును తమతమ అదృష్టములను తామే నిర్మించుకొనెదరు. మన పూర్వపురుషులును, ఇతరజాతుల వారును జీవితమునందలి గురుతరసమస్యలను గుఱించి ఎట్లు చింతించినది వారే భావించుదురాక! ముఖ్యముగా, ఇతరులపై దేవులనున్నారో, వారు గాంచెదరుగాక!; పిమ్మట, ఏమొనర్పవలసియున్నది వారే నిరపరుచుకొనెదరుగాక.

మనము, పాశ్చాత్యులసమాజరీతి నీతులను అత్యంతధైర్యముతో పర్యవేక్షింపవలెను. ఈ విషయమై హతాత్తుగ ఒక సిద్ధాంతము నొనర్చుట పాడికాదు. స్త్రీపురుషుల మెలయిక, ఇతర ఆచారవ్యవహారములు, మున్నగువానికన్నింటికిని అర్థమున్నది. అన్నింటికిని 'మంచిపెడ'యున్నది. కాని కేవలము ఈవిషయములను ధైర్యముతో నాలోచింపవలసియున్నది. మనము వారి ఆచారవ్యవహారములను అనుకరింపవలయును, వారుమన ఆచారవ్యవహారములను అనుకరింతురనికాదు. మఱినాఅభిప్రాయమే మనలన్ని దేశములవారి ఆచారవ్యవహారములును, వందలకొలది క్షత్రాజ్యములనుండి మెల్లమెల్లగ పరిణామమునొందిన క్రమవికాసముయొక్క ఫలములు, వీటికన్నింటికిని

గంభీరమైన అర్థమున్నది. కనుక, మనము వారి ఆచార వ్యవహారములను వెక్కిరింపకుందుముగాక, వారును మనలను ఈనడింపకుందురుగాక!

ఒకానొక సంస్కృతికవి వ్రాసినాడు: 'సగృహం గృహమిత్యాహుర్లహిణీ గృహముచ్యతే' — ఇదెంతనిజము! నిన్ను శీతాతపములబారిమండి రక్షించు ఇంటికప్పు గుణదోషములను విచారించవలసియున్నచో అది నిలబడియున్న స్తంభములను జూచి విచారించుట తగదు — ఆ స్తంభములు అత్యంతమనోహరములగు శిల్పకార్యములతోనొప్ప 'కొరింథియన్ స్తంభము'లే యగుగాక! ఆ గృహ క్రేంద్రస్థానమగు చైతన్యమయస్తంభముగాంచి, విచారించవలెను. ఈ స్తంభమే గృహస్థుల కనలైన అవలంబనము — నేను నారినిగుఱించి చెప్పుచున్నాను. ఈ ఆదర్శము ననుసరించి విచారించిన అమెరికాయందలి సంసారజీవనము పృథివియందలి మఱి ఏ ఇతరకుటుంబజీవనమునకును దీసికట్టదు.

నేను అమెరికాయందలి సంసారజీవనమునుగుఱించి చాల పొల్లుమాటలను విని యున్నాను — అట ఆడువారు ఆడువారి యట్లు సంచరింపరట, స్వాతంత్ర్యతాండవమున ఉన్నతలై సంసారసౌఖ్యమును మంట కలుపుచున్నారట, ఇంకను ఇట్టివేయగు పలు పల్కులు. కాని, ఇప్పుడొక సంవత్సరకాల మటగడపి, వారివిషయమున ప్రత్యక్షాను

భవమును సంపాదించి చూచుచుకదా, ఈ పొల్లుమాటల కేమియు ఆధారములేదు, భాంతియులేములు.

గత గ్రీష్మసమయమున నేను దూర దేశ మునుండి, ఊరుపేరులు, విద్యాధనములు, సహాయసంపదలు లేకుండ పరివాజకరూప మున ఆ దేశమున కరిగితిని. అప్పుడు నాకు సహాయమొనర్చినది వారే; వారు నా కాశ్రయమొసంగిరి, వారి గృహములకు దోడ్కొనిపోయిరి, పుత్రునివలె మిత్రుని వలె గౌరవించిరి, వారి మతాచార్యులు ఈ 'విపజ్జనక విధర్మి'ని త్యజింపబోధించు చున్నను, వారిమిత్రులు అడ్డారకులశీలుడగు ఈ విదేశీయుని విడిచిపెట్ట ఉపదేశించు చున్నను, వారు నాసఖ్యమును విడువలేదు. మహామనస్కులును, స్వార్థరహితులును, పవిత్రులునునగు ఈ రమణులే శీలమును గుఱించియు విచారింపనమర్థము. కారణము, నిర్మలదర్పణముననే ప్రతిబింబముపడును.

సందరజీవనము నవలంబించియున్న కుటుంబములు వందలకొలదిగ నాకండ్ల బడినవి; నిర్మలచరిత్రలగు జనుల సనేకుల గాంచితిని; స్వార్థరహితులగు వారి అపత్య స్నేహమును వర్ణింపభాషచాలదు. 'డయినా' దేవి లలాటస్థులపాఠకణము'వలె నిర్మల లగు కుమారిక లనేకులగాంచితిని; వారు విశిష్టమగు విద్యను నేర్చియున్నారు. సర్వ విధములగు మానసిక, ఆధ్యాత్మికఉన్నతిని వారు కనినారు. మంచిచెడ్డ లెల్లకావుల నున్నవి. మనము చెడ్డవారని నిరూపించు

వారిని గైకొని, ఒకజాతిని పరీక్షింపచనదు; ఇట్టివా రెల్లప్పుడును వెనకబడియేయుందురు. ఎయ్యది మంచిదియో, పవిత్రమో, అద్భాని వలననే జాతియొక్కయు, జీవనముయొక్కయు, నైర్మల్యము, తేజస్సు, ప్రవాహము నిరూపింపబడును. ఒక యాపిర చెట్టును, దానిపండ్లనుగుఱించి నిర్ణయింపవలసినపట్ల, ఆ చెట్టుక్రింద క్రుల్లిచొల్లిన కాయలను, పురుగులుకొట్టినపండ్లను - అవి మెండుగనే యుండిన ఉండుగాక. గైకొందుమా? ఏపుగానదిగిన మంచిపండు ఒక్కటియున్నను, దానినేగైకొని, ఆ చెట్టుకత్తిని, ఈవిని, ఉద్యేశ్యమును నిర్ణయింతుము. ఎదగని కనుగాయలనుగాంచి విచారింపము.

నేను ఆమెరికాయందలి ఆధునికరమణుల ఉదారవృద్ధయమును బ్రశంసించును; ఉదారులగు పురుషులను గూడ అనేకుల గాంచితిని (వీరిలో కొందఱు అత్యంతము సనాతనులు) కాని పురుషులు ఉదార (Broad) మనస్కులనబోయి, తమ మత మునే చిరుకగొట్టుదురు - ఈ భయమున్నది. మంచిదానియెడల సానుభూతి గనవచ్చుట అచ్చటివారి నైజగుణము; అందువలన యువతులు ఉదారమతులగుదురు గాని, స్వధర్మమునుండి విచలితలుగారు.

ఇంతటి పవిత్రదయతో నొప్పు మరొక కుటుంబము నాకు కనబడలేదు. లేనిచో ఇంతగ వీరియందీశ్వరకృప ఎట్లు ప్రవహింప గలదు! ఏమిదయ! ఒకవీడ ఒకానొక చోట కన్వపడుచున్నాడు అని వినినతోడనే

గృహలక్ష్మి

అన్న వస్త్రముల నొసంగ ఉద్యోగమును కుదర్చ వీరటకు పరిగిడుదురు.

ఒకడు నాకు వ్యతిరేకియైన సహాయము చేయువారు వందలుకొలది. అట మనిషి మనిషికొఱకు చింతించును. నిజసోదరుల నిమిత్తము రోదించును, అటనున్న రమణులు దేవీ స్వరూపిణులు. అమెరికన్ స్త్రీలను గుఱించి నే జెప్పవది. వారు నాకత్యంతము స్నేహితురాండ్రు; ఒక్క 'చికాగో'లోనే కాదు అమెరికాయందంతటను వారు నాకు జూపిన దయకు కృతజ్ఞతను బ్రకటించుట నాకసాధ్యము. ప్రభువు వారి నాశీర్వదించుచుగాక!

ప్రతి అమెరికన్ నారియు లక్ష హిందూలవలకంటె అధికవిద్యావతి. మన దేశమునందలి మహిళాగణము వారిచుట్లు విద్యనేర్చుదేమి? తప్పక వారికట్టి విద్యను నేర్పవలెను.

ఆదేశపుస్త్రీలనుగాంచి నామతిస్తబ్దము! నన్న చంటిపిల్లవానివలె వెంటజెట్టుకొని మైదానమునకు, మకాణమునకు, బజారుకు దీసికొనిపోయెడువారు. వారన్ని కార్యములను నిర్వర్తించగలరు. వారొనర్చుకొనిలో నూరవవంతుగూడనే నొనర్చబాలను. వీరు రూపమున శ్రుంగులు గుణమున సరస్వతులు వీరు సాక్షాత్తు జగదంబలు. ఇట్టి యువతులను ఒక్క వెయ్యిమందిని తయారుచేయగలిగిన నిశ్చింతింపడనై మరణింతును. ఈ దేశపు జనులు మనుష్యులా! ఈ పురుషులు

ఆదేశపు స్త్రీల సరసను గూర్చుచుటకే తగరు. ఇక స్త్రీలనంగతి ఏమి?

వీరిలో నేను ఈ ఆశ్చర్యకరమగు యువతిని గాంచుచున్నాను. జంగదంబకృప! పురుషుల చెవులను నులుమతోపుచున్నది; వీరు ముణుకలువేయుచున్నారు. అమ్మా! నీ కృపయే. స్త్రీపుంభేదపు తమస్సును విరుగ గొట్టి మరీ వదిలెదవా? స్త్రీపురుష భేదభావమును దూర మొనర్చుము. అంతయు ఆత్మయే శరీరాభిమానమును, విడిచిపెట్టుము. 'అస్తి, 'అస్తి'అని వచింపుము; 'నాస్తి, నాస్తి'అని దేశమధోగతయైనది. 'సోహం, సోహం, శివోహం, శివోహం.' ఇదేమి! ప్రతి ఆత్మయందు అనంతమగు శక్తియున్నది. లేదు లేదని కుక్క పిల్లి అయిపోయెదరా ఏమి? ఎందులేదు, ఎవరికిలేదు? 'శివోహం, శివోహం'. 'నాస్తి నాస్తి'అనిన నాకు వజ్ర పాత వట్లుండును. ఈ దీనహీనభావమే ఒక రోగము. ఇదేమి దైన్యమాలేక గుప్తముగ నున్న అహంకారమా? 'నలింగం ధర్మకారణం సమతా సర్వభూతేషు ఏతస్మక్తస్య లక్షణమ్.' 'అస్తి అస్తి, సోహం సోహం, చిదానందరూపః శివోహం శివోహం.' 'నిర్గచ్ఛతి జగజ్జాలాత్ పింజరాదివ కేసరీ.' 'నాయమాత్మాబలహీనేన లభ్యః' తుపార ప్రవాహము (Avalanche) వలె ప్రవంచముపై పడుము—జగత్తు పటపటబ్రద్దలైపోవుగాక. హరహర మహాదేవ ఉద్ధరేదాత్మ నాత్మానమ్.

—సతేశ్వరు.

అంధ కారంలో ప్రకాశం

శరత్చంద్ర చటర్జీ

(గతసంచిక తరువాయి)

౫

ఉదయం గంగాన్నావంతేనే మెల్ల మెల్లగా యింటికి తిరిగివచ్చాడు సత్యేంద్రుడు. అలసత్వంతోను, ఆశ్రువులతోను కూడివుంది అరిచివచ్చి. కనురెప్పలు యింకా తడిగానేవున్నై. నాలుగునెలలనుండి ఆరనికి ఆ ఆపరిచిత ప్రియురాలు కనుపించడమేలేదు. కారణం ఆమె గంగాన్నావానికి రాకపోవడమే.

కొన్నిదినాలనుండి సత్యేంద్రుడు రకరకాలైన అంతులేనివిషయాలు ఆలోచించుచునివున్నాడు. కాని మధ్యమధ్యలో 'ఆమె మరణించితియినా వుంటుంది, లేక మరణకయ్యిందాదానినా పడివుంటుంది' అనే దుశ్చింతకుడ ఆతని మనస్సులో వుత్పన్నచాతూ వుండేది.

ఆరనికి ఆమెవుండేగర్భిణి ఎవరింట్లుఅయిందీ, ఆమె ఎక్కడవున్నది తెలియజేతెలియదు. 'ఆరోజున నేను ఆమెతోగూడవెళ్లి యింటియెందుకు చూడక పోతిని? ఆమెయెంత బ్రతిమిలాడినా యెందుకు వొప్పుకోపోతిని?' అనేసంగతి భూషణంవచ్చినప్పుడు పశ్చాత్తాపంతో, ఆతనిహృదయం దగ్ధమైపోతూ వుండేది.

ఆతను మనసారాజేమించాడు ఆమెను. ఆది కేవలం నేత్రాల మాదకత్వంగాదు. అంతులేని హృత్పిపాన. దానిలో కపటానికి స్థానంలేనేలేదు. అంతలా నిజమైన పరిరక్షణకన్నీహం.

“బాబుగారూ!”

సత్యేంద్రుడు వులిక్కిపడిచూచాడు. ఆమెవెంట యెప్పుడువస్తావుండే పనిమనిషి రాస్తానుకోకతైవున నిలబడివుంది.

సత్యేంద్రుడు కొంచెంగాబరాతో ఆ పనిమనిషి వద్దకువెళ్లి అడిగాడు—ఆమెకు యేమి సంభవించింది? అంటూనే యేడపపాగినాడు. తనవశంజో రానులేదు. పనిమనిషి శిరస్సువంచుకుని బచ్చెవవును అవుతుంటూ వుంది. బహుశ సత్యేంద్రునిముందు పెద్దవత్సవస్తుం దనేభయంతోకాబోలు శిరస్సువంచుకునే జవా బిచ్చింది—ఆమెచాల ఆనాశోగ్యంగావుంది. మిమ్మలను చూడాలనేవుద్దేశ్యంతో నన్ను మీవద్దకు పంపించింది.

“సరేవద.”

ఆని కన్నీళ్లుకుడుచుకుంటూ దానీమొక బయలు దేరాడు. కొంచెందూరం వెళ్లివతర్వాత దాన్ని అడిగాడు—జచ్చేమిటి? చాలాయెక్కువగావుందా? దానీఅంది—జచ్చేమిలేదుకాని జ్వరంబాగావస్తావుంది.

సత్యేంద్రుడు భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించాడు. దానీని యింకేవిషయం ఆడగలేదు. దానీదానితోగూడ వొక పెద్దభవనంవద్దకు వచ్చిచేరాడు. ఆ భవనవాకిటి ముందు వొకద్వారపాలనకు కూర్చుని నులిపాట్లు పడుతూవుండడం చూచాడు సత్యేంద్రుడు. ఆయన దానీదాన్ని అడిగాడు—నేనువస్తే ఆమెకంటేకొ పంపస్తుండేమా? ఆయన నవ్వెరగడు.

గృహలక్ష్మి

దానీదిఅంది—ఆమెకు తండ్రిలేడు, పిదకల్లివుంది. ఆమెకేమింపినట్లుగానే ఆమెకల్లిమీదా మిమ్ముల్ని ప్రేమిస్తువుంది.

సత్యేంద్రుడు మారుమాటాడక అభవనంలానికి వెళ్ళాడు.

మెట్లుదాటి మూడోఅంతస్తువరండాలోనికి చేరి బాగా అలంకరింపబడిన మూడుగదులను చూచాడు. చివరగదిలోనుండి వస్త్రోత్పాటు తలబాధ్యుని, గజ్జెల మోత వినిపిస్తువుంది. దానీది ఆవైపును చేతిలో చూచిస్తూఅంది—ఈగడే, లోపలికిపడండి.

అంటూ యింకాకొంచెం ముందుకువెళ్లి దర్బారు పద్మావతినిగిన్నూ పెద్దగాఅరిచింది—యిదిగోవచ్చారు!

అగదిలోనిదృశ్యం చూడగానే సత్యేంద్రుని తల తిరగవారంభించింది. స్పృహతప్పిపడిపోతానని అనుకున్నాడు. ఏదోకవిధంగా మండిగంపహాయంతో అండ్లమూనుకుని దర్బారుపెద్ద నాలుబడినాడు.

అగదిలో ఒకబిల్లుమీద బావాంటిపగిలు పడివుంది. దానిమీద యిద్దరుముగ్గురు పెద్దమనుష్యులు కూర్చునివున్నారు. ఒకపోకొన్నియిం, పోకతలబావున్నై. ఒకమనిషి సారాయిబాగా త్రాగుతూవున్నాడు.

ఆనుందరి యింతకుముందే ఆట ప్రారంభించింది. ఆమెపాదాలకు గజ్జెలుకట్టబడివున్నై. తరీరమంతా అనేకవిధాలైన భూమకాలతోనిండివుంది. సురా పానపునుక్కుచే శైతాలయిప్రాగుతూవున్నై. ఆమె త్వరగా సత్యేంద్రునివద్దకువచ్చి చేతినిపట్టుకుని కిలకిలవస్తూఅంది—ఓన్నేహీగుడా! నీకు మార్పులతోగంపుండాయేం? పరిహాసంకట్టిపెట్టు,లే—నాకు యాయన్నిమాస్తే చాలాభయంగావుంది.

ఆయువతి కరస్పర్శవల్ల ఆపాదను స్పృశం కంపించిపోయాడు సత్యేంద్రుడు.

రమణిఅంది—నాపేరు శ్రీమతి విజలీ. నీపేరేన్నేహీగుడా? మొద్దబ్బాయా?

అక్కడివారంతా బాగానవ్వాడు. అదానీది వస్త్రు ఆపుకోలేక భూమిమీదపడిపోయి అంది—నామ్, మీకు వలలోనేనుకునే వుపాయం బాగాతెలుసు.

విజలీ కోపంవచ్చినట్లునటిస్తూ అంది—కోరు మూనుకో. నోటికివచ్చిపట్టువాగకు. ఆ తర్వాత సత్యేంద్రునితో అన్నది—రండి, యిక్కడికితచ్చి కూర్చోండి. అనిఅంటూ విజలీ సత్యేంద్రునిచేయి బిట్టనునిలాకొచ్చి పోకకుర్చీలో కూర్చోబెట్టింది. తాను ఆనువపాదాలవద్ద మోకాళ్ళమీదకున్నుని చేతులుతోడింది పాదవారంభించింది. అత్రాగుతోడు లేచి సత్యేంద్రుని పాదాలవద్దకువచ్చి పాష్టాంగ ప్రణామంచేశాడు. ముఖ్యో నిహన్నుడైవున్నాడు అతను. యేడుస్తూఅన్నాడు—అయ్యా, నేను నువో పోలేని—నాకు మీకు మీపాదభూమికొంచెం—

ఈదిసం ఆదృష్టవశాత్తు సత్యేంద్రుడు ప్లావం చేసినతర్వాత పోకపట్టువస్త్రంకట్టుకోన్నాడు.

హాగొనియంనాయంచేమనిషి యింతవరకు తెలిసి లోనేవున్నాడు. అతను కొంచెంపానుభూతి చూపిస్తూ అన్నాడు—పాపం, యెందుకు బూటక పురమామ చూపించుతావు అయివీ.

విజలీ వస్త్రుతూ అంది—బూటకపు తమాషా? విజమైన తమాషేయిది. అందుచేతనే ఈదిసం మిమ్ముల్ని యిక్కడకురప్పించి తమాషాచూపిస్తున్నా. సరే, నాతోడు, నేనెవర్నిఅనుకున్నావు? నేను నిత్యం గంగాప్లావంచేయడానికి వస్తూవుంటా. అందువల్ల నేను బ్రహ్మ సమాజుకురాలినిగానీ, మహమ్మదీ కుమరీకురాలనుగానీ, క్రైస్తవియనుమతస్థురాలనుగానీ కాదని తెలుస్తున్నేవుంది. ఇంతవయస్సువచ్చిన పెద్ద పిల్లమచూచివపుడు నీవు సధవగానో విధవగానో తలచివుండవలసింది—యేదిధంగా భావించి నన్ను ప్రేమించపాగావు? నన్ను వివాహమాదరలంచావా లేక మోసపుచ్చి యొక్కడికై నా లేవదీసుకుపోదలంచావా?

అందరూ వొక్కపర్యాయం గల్లంతుగావచ్చారు. ఆలోచన అందరూ యేమేమో అనసాగారు. సర్వేంద్రుడు వందనశిరస్సును యెత్తేపోగా యెవరిమాటకు యేవిధమైన జవాబియివ్వలేదు. అరిసుమనస్సులో అనుకున్నవిషయం యేవిధంగా చెప్పగలుగుతాడు? చెప్పినా విశ్వసించేవారెవరు? అది ఆనవసరమైన విషయం.

విజలీ చకితురాలై నిలబడింది—“వేసేమనిషివి! క్యామా, త్వరగా వెళ్లు, అయినగాలికి పలహారంలేనుకురా. పాపం స్నానంచేసివచ్చారు. ఇంతవరకు నేను పరిహాసంచేసేదాన్ని చేసినట్లేవున్నా. చెప్తూచెప్తూవుండగానే యింతేమొందువున్న పరిహాసపు వుత్తరస్థస్థురం స్నేహంతోబాడి ఆశ్చర్యమనుతాపం బొత్తుగా చల్లబడినది.

కొద్దిసేపటికి పనిమనిషి అనేకవిధములైన పలహారపువస్తువులతోనిండిన బొక పల్లెంతోమనుకుచ్చింది. విజలీ ఆపల్లెంతోమనుకు సర్వేంద్రుని ముందుకువచ్చి మోకాళ్ళమీదకుచ్చుంది అంది—కొంచెంముఖయెత్తు. కొద్దిగాపలహారంలేనుకో.

సర్వేంద్రుడు యీలాటైన తనకక్తి సుపాదించుకుని తిప్పురిల్లుతూవున్నాడు. అరిసు శిరస్సుయెత్తి కాంతిభావంతోఅన్నాడు—నేనుతిను.

“ఎందువల్ల? నీవు నీకులానికాకుండాపోతావా? నేను అంటుకోదగని మాటమాడిగదాన్ని అనుకున్నావా?”

సర్వేంద్రుడు ఆవిధమైన కాంతిస్వరంతోనే చెప్పాడు—నీవు అంటుంటిదానివేతయివుంటే నేను తప్పుకొనేవాణ్ణి. నీవు యెంటుంటిదానివైనది నేను చేరేచెప్పనవసరంలేదు.

విజలీ కిలకిలవచ్చుతూఅంది—మొద్దబ్బాయికిమాడ పరిహాసంచేయడం తెలుసునే!

అది అంటూ విజలీ మళ్లీ నవ్వింది. కానీ ఆనవ్వు

నేవలం శబ్దమే, నవ్వుకాదు. ఆకారణంవల్ల ఆనవ్వుకు తోడుగా యెవరూ నవ్వలేదు.

సర్వేంద్రుడు అన్నాడు—నాపేరు సర్వేంద్రనాధచందరి, మొద్దబ్బాయికాదు. నేను పరిహాసంచేయడం నేర్చుకోలేదుగాని అపరాధం జరిగిందని తెలుసుకున్నప్పుడు దాన్ని సవరించుకోవడం తప్పకుండా నేర్చుకున్నా.

విజలీ అగస్త్యాత్తుగా యేదో అనబోయిందిగాని చివరకు దాన్ని ఆపుకుని అన్నది—నేను అంటుకున్నదాన్ని తినవా?

“తినను.”

విజలీ లేచి నిలువబడినది. ఈపర్యాయం ఆమె చేసిన పరిహాసంలో కొద్ది తీవ్రతవుంది. ఆమె కొంచెం గట్టిగాఅంది—నీవు తప్పుక తింటావు. అది విశ్వయంగా నేను చెప్పగలను. యివ్వాలే, రేపు కాకపోయినా, రెండుకోజాల తర్వాతైనా తప్పుక తింటావు.

సర్వేంద్రుడు తలవూపుతూ అన్నాడు—యాదండి, అపరాధాలు అందరూచేస్తారు. నా అపరాధం యెంతవెద్దదెందీ అందరూ యెరుగుదురు. మీవల్లకుడ అపరాధం జరుగుతూవుంది. ఈకోజాగాదు, రేపటికిగాదు, యింకా నాలుగుకోజాలకుగాదు, మరి ఈజన్మకేకాదు, ముందుజన్మానికైనా తినను—నేను మీరు అంటుకున్నదాన్ని తినను. నాకు ఆజ్ఞయివ్వండి, వెళ్తుతా—మీ నిట్టూర్పుచే నారక్తం క్షీణించిపోతూవుంది.

ఇదంతా ఆ త్రాగుబోతుకు ఆర్థంకాకపోలేదు. అరిసు తలవూపుతూ అన్నాడు—విజలీ, ‘అరసేతెఫరమాస్యనివేదమ’ వెళ్లనీ వెళ్లనీ. అయిన ప్రాద్దున్నే వచ్చి యీ ఆనందాన్నంతా మట్టిపాలు చేసివేళాడు.

విజలీ జనారేమీ యివ్వలేదు. ఆమె నిర్విణ్ణురాలై సర్వేంద్రుని ముఖవైపుకుమాస్తూ నిలువబడినది. ఆమెవల్ల అపరాధం జరిగినమాట వాస్తవమే.

గృహలక్ష్మి

అటువంటి సిగ్గుగలనుండి యీవిధంగా మాట్లాడ గలుగుతాడని ఆమె అనుకోనైనా అనుకోలేదు.

సత్యేంద్రుడు కుప్పిలోనుండి లేచి నిల్చున్నాడు. విజలీ కోమలస్వరంతో అంది—“కొంచెంకూర్చో.”

అది వివగానే త్రాగుబోతు అన్నాడు—ఈ చూడ, పోనివ్వ. అడుపెట్టకు.

సత్యేంద్రుడు గదివెలిపలికి వచ్చివేళాడు. విజలీ మొకనుండివెల్లి దాకాదగించి మెల్లగా చెప్పింది— వారు చూస్తారనీ వూరుకున్నా. లేనియెడల ఆసమయాన్నే నావల్ల అపరాధం జరిగిందలి చేతులుకోడించి నీతో అనేదాన్ని.

సత్యేంద్రుడు బదులుచెప్పక ముఖం తిప్పుకున్నాడు.

విజలీ మళ్ళీఅంది—ఈ చక్కవున్న గడే కేసు చదువుకునేగది. కొంచెంవెల్లి చూడగూడదు? ఒక పర్యాయం లోపలికివెల్లి చూడు. నేను నిన్ను క్షమాపణ కోరుతున్నా.

సత్యేంద్రుడు ‘చూడను’ అంటూ మెట్లవెళ్ళకు వెళ్ళాడు. విజలీ ఆరవ మొకనే వెళ్ళుతూ అడిగింది—లేవు మళ్ళీవస్తావా?

“రాను.”

“ఇంకెప్పుటికి రావా?”

“రాను.”

దుఃఖంవల్ల విజలీ గొంతు గడ్డదమైంది. కత్తి కొలది గొంతును సవరించుకుని ఆమె అంది—ఇక్కడికి రానంటున్నావు. దాన్ని నేను విశ్వసింపను. ఇక రానట్లేలే చెప్పు. నామాట వోకంటుంది దాన్ని నమ్ముతావా?

ఆమెయొక్క భగ్నస్వరం విని విస్మితుడైనాడు సత్యేంద్రుడు. కాని పదిహేను, పదహారు కోణలనుండి జరిగే అభినయాన్ని చూస్తూవుండడంవల్ల దాని ముందు అది వోక లెళ్ళగా లేకపోయింది. అయినా

ముఖం తిప్పుకుని నిలబడినాడు. ఎంతచెప్పినా నమ్మదని అనుకుంది. కాని యేమీచేస్తుంది పొం? విశ్వాసంగలిగించే వుచారాన్ని ఆమె తన చేతులారా యింటిలోని పాచిమోస్తరు పూడ్చి పారవైచింది.

సత్యేంద్రుడు అడిగాడు—విశ్వసింపవలసిన మాట?

విజలీకి పెదవులు కంపించినై. కాని నోటినుండి మాటారాలేదు. ఆమె కన్నీళ్ళతో నిండిన నేతలను వోకక్షణకాలం పైకియెత్తి వెనుకటిమోస్తరుగా క్రిందికి దించింది. దాన్ని సత్యేంద్రుడుమూడచూశాడు. కాని కన్నీళ్ళుమీద దొంగనికామాడదు? సత్యేంద్రుడు యెదురుచూస్తున్నాడని విజలీ కిరస్సుయెత్తడంతోనే తెలుసుకుంది. కాని ఆమాటను నోటితో వైటికి చెప్పలేకుండావుంది. ఆమాట వైటకురావడానికి హృత్పింజరాన్ని నదులుచేసుకుంటావుంది.

ఆమె సత్యేంద్రుని ప్రేమించసాగింది. ఆ ప్రేమ లోని కిందిక్రుభాగాన్ని అయినా సార్థకపరిచే లోభంచే వలయులే ఆమె తన అసమానసౌందర్యం—కరీరం—మీద వోక చింకినట్లపేరికమోస్తరు త్యజించడానికి సిద్ధంగావుంది. కాని ఆమెను యెవరు విశ్వసింపుతారు? ఆమె కళంకిత. తన సమస్తకరీరంలో కోట్లకొలది అపరాధనిహితలకు తావిస్తూమీద విచారణకర్త ముందు నిలబడి అపరాధాలుచేయడం నావృత్తి అయినా యీపర్యాయం నేను విద్యోగురాలను అనియే నోటితో చెప్పగలదు? అలస్యమాటావున్నకొద్దీ విచారణకర్త నాకు వుండి ఆశ్చర్యమైనదని ఆమె అనుకుంటావుంది. కాని ఆమె అతిన్నియే విధంగా ఆపుకుంది? సత్యేంద్రుడు అధీరుడై అన్నాడు—వెళ్ళున్నా.

విజలీ కిరస్సుయెత్తలేకపోయింది. కాని యీ పర్యాయం నోటినుండి మాటవచ్చింది. ఆమె

అన్నది—కాని ఆ పాదమధ్యకం నేను అపరాధా లతో నిండివున్నట్టికి, దీన్నేలే విశ్వసించుచు న్నానో. దాన్ని నీవు విశ్వసించక అపరాధుడవు కావద్దు. అందరి శరీరంలో భగవంతుడు వుంటాడని, బావనంతకు యేమనిషి నైన వనిలిపిట్టిపోడనే విషయం నమ్ము.

కొంచసేపు యేమీ మాట్లాడక మళ్ళి అంది—
అన్ని దేవాలయాల్లో దేవతకు పూజ జరగనిమాట వాస్తవమే. అయినప్పటికీ దానిలోవుండేది దేవతే. దేవతమూది శిరస్సు వంచకపోయినా తన్నుకుంటూ పోలేము.

అవిధంగా చెప్పకూతుండగానే కాళ్ళచప్పుడు విని శిరస్సుయెత్తి చూచింది. సర్వేంద్రుడు మెల్ల మెల్లగా పోతూవున్నాడు. స్వభావానికి విరుద్ధంగా విశ్రాంతిచేయవచ్చు కాని బొత్తిగా తీసివేయలేం దాన్ని. శ్రీ శరీరమీద వందలకొలది ఆత్మ చారాలు చేయవచ్చు. కాని శ్రీత్వాన్ని అస్వీ కరించలేం! విజిల్ వొకసర్దికయినా శ్రీయేగా! పుట్టుక మొదలు అనేక అపరాధాలుచేయడంవల్ల అపరాధినిఅయినా ఆమె శరీరం శ్రీశరీరమే. ఒక గంట తనుపరి తనగదిలోనికి వచ్చింది. అసమయంలో తిరస్కరింపబడి అర్థమృత పోయిమైన ఆమెయొక్క వారీప్రకృతి అమృతపుష్పర్పవల్ల మేలుకుంది. ఆ కొద్దిసమయంలోనే ఆమె శరీరంలో అంతులేని ౬౪ వర్తన జరిగిందని ఆ త్రాగుబోతుగూడ తెలుసు కున్నాడు. చివరకు ఆతను నోరువిప్పి అన్నాడు—
నీ కనురెప్పలు తడిచివున్నవే? అంత పట్టుదలగల మనిషి గాబట్టే యింత వుంచినస్తువులుగూడ నోట్లో నేనుకోలేదు. సరే, అపల్లం యిట్లా తీసుకురా.

అవిధంగా అని తానే అపల్లం లాక్కుని తిన సాగాడు త్రాగుబోతు.

కాని ఆతను చెప్పినమాట వొకటి విజిల్ చెవుల పడలేదు. అగస్త్యాక్షుగా ఆమెదృష్టి తన పాదాల వైపున వెళ్లింది. రెండుపాదాలకు కట్టబడివున్న

గజ్జలు తేళ్లమీద వురుగుతూవున్నట్లు భావించింది. ఆమె త్వరిత్యంగా వాటిని విప్పి పారవేసింది.

ఒకడు అడిగాడు—గజ్జలు విప్పావా?

విజిల్ తలమెత్తి కొద్దిచిరునవ్వుతో అంది—
ఔను, ఈలోకానుండి నీటిని కట్టుకోను.

“అంటే?”

“అంటే దానిఅర్థం కట్టుకోనని, మీ విజిల్ చచ్చిపోయింది!”

త్రాగుబోతు మిశ్రాని తింటూ అన్నాడు—
అనిలు జచ్చేమిటి?

విజిల్కి నవ్వువచ్చింది. ఆమె నవ్వుతూనే అంది—
మీ విజిల్ వొక విచిత్రమైన జబ్బుచే మరణించింది. దానితో దీపం వెలిగించగానే అంధకారం వాళన తూతుంది. ముంగ్యుడు వుదయించడంలోనే రాత్రి అంతరిస్తుంది.

౬

నాలుగు సంవత్సరాలు గడిచివై. కలకత్తాలోని వొక మనోహరభవనంలో వొక పెద్దజమీందారుని యొక్క కుమారుని అన్నప్రాకమనడకోర్పవం జరి గింది. భోజనాలపాదావిడిఅంతా అయిపోయింది. పాముకాలం నాట్యప్రయత్నాలు జరుగుతూవున్నై.

ఒకవైపున ముగ్గురు నలుగురు వర్తకురాలాడు కూర్చునివున్నారు. నాట్యంచేసేది వారే. రెండో అంతస్తులో పరదా తడిచికాటున వంటిదిగాకూర్చుని వచ్చేవానివందరిని చూస్తూవుంది రాధారాణి. ఆహ్వా నింపబడిన శ్రీలు యింకెవరకురాలేదు.

సర్వేంద్రుడు నెమ్మదిగా వెనుకనుండివచ్చి మెల్లగా అన్నాడు—అంతిధ్యానంగా చూస్తూవున్నా నేమిటి?

రాధారాణి తనభర్త ముఖంవైపుచూచి నవ్వుతూ అంది—అందరూ యెవరినైతే చూడడానికి వస్తు న్నాలో వారిని చూస్తున్నా. ఆ వచ్చిన వర్తకు రాలద్ర అలంకారం చూస్తూవున్నా. కాని, మీరు యీసమయంలో యొక్కడికి వచ్చిన పనియేమి?

భర్త సత్వము జూపించాడు — నీవు పొంటిగా
మూర్ఛితుడవడంవల్ల కొంచెం మాట్లాడదామనివచ్చా.
“వెళ్లిపోండి.”

“నిజంగా! సరే, వాళ్లందరికీ యెవరు నీకు
బాగున్నాలో చెప్పు.”

రాధారాణి ‘ఆమె’ అంటూ వ్రేలితో అందరి
మెడల పొడారణపు గుడ్డలను ధరించివున్న స్త్రీవైపు
చూసివస్తూఉంది.

సత్యేంద్రుడు అన్నాడు—ఆమె దుర్బలంగా
కోగిట్టిలాగావుంది.

“కావచ్చు. కాని ఆమె అందరికంటే పొంద
గ్యవతి. పాపం, బీదరాలుగా కన్పిస్తూవుంది. వంటకి
సామ్యముకూడలేవు.

సత్యేంద్రుడు తలవూపుతూ అన్నాడు—వాళ్లకు
యిచ్చేదబ్బు యెంతో తెలుసునా?

“తెలియదు.”

సత్యేంద్రుడు చేత్తో చూసివస్తూ అన్నాడు—ఆ
యిద్దరికీ చెరి ముప్పైరూపాయలు, ఆమెకు యాభై
రూపాయలు, నీవు బీదరాలు అని చెప్పిన ఆమెకు
రెండువందల రూపాయలు.

రాధారాణి వ్రలిక్కిపడి అంది—రెండు వందలు!
ఎందుకు? బాగా పాడుతుందా?

“పాట యెప్పుడూ వినలేదు. అయిదు సంవత్స
రాల క్రిందటివరకూ బాగా పాడుతూవుండేది అని
అందరూ అంటున్నారు. కాని యిప్పుడు బాగా
పాడుతుందో లేదో చెప్పలేను.”

“అయితే అన్నిరూపాయలు యిచ్చి యెందుకు
పిలవనంపాలి?”

“అంతకంటే తక్కువదబ్బుకు రాదు. ఈదబ్బుకు
కూడా రావడానికి వొప్పకోదు. చాలకష్టమీద
బ్రతిమిలాడగా వచ్చింది.

రాధారాణి యింకా విస్మితరాలై అడిగింది—
దబ్బిస్తూకూడ బ్రతిమిలాడదం యెందుకు?

సత్యేంద్రుడుదగ్గరగావున్న కుర్చీని వొకదాన్ని
లాక్కుని దానిలోకూర్చుని అన్నాడు—ప్రస్తుతం
ఆమె ఈ వృత్తిని వదలిపెట్టదమే మొదటికారణం.
ఆమెలో యెంత మంచినజాబున్నా త్వరగా అన్ని
రూపాయలుయిచ్చి ప్రతివారూ పిలవనంపలేరు.
అందుచే ఆమెకు యొక్కడికోసం ఆవసరంవుండదు.
ఇది ఆమె స్వభావం. ఇంకా రెండో కారణం నా
ముఖ్యఆవసరం.

ఈమాటను విశ్వసించలేదు రాధారాణి. అయినప్పు
టికి ఆసక్తితో ఆమెకొంచెం ముందుకుబరిగి అన్నది—
మిత్ర ఆమెతో ఆవసరంలేకే? ఆవసరంవుండంటే
నేను నమ్మను. అయితే ఆమెవృత్తిని వదలిపెట్ట
డానికి కారణం?

“ఏంటావా?”

“ఆ. చెప్పండి”

సత్యేంద్రుడు క్షణకాలం యేమిమాట్లాడక
తర్వాత అన్నాడు—ఆమెపేరు విజితీ ఒకప్పుడు—
కాని రాణి, ఇక్కడకు చాలామందివస్తారు. లోపలికి
వస్తావా?

“పదండి” అంటూరాధారాణి వెంటనేలేచి విలువ
బడివది.

* * *

రాధారాణి భర్తపొదాలదగ్గరకూర్చుని మాటలన్నీ
విన్నది. చివరకుపమిటెతో కండ్లుకుడుచుకుని అంది
ఆకారణంచే ఈదినం ఆమెను అవమానించి బదులు
తీర్చుకుంటారా?

సత్యేంద్రుని వేర్రాలుకూడ పొడిగాలేవు. మాట్లాడే
సమయాన అనేకపర్యాయాలు అతనిగొంతు గద్దడ
మైంది. అతను అన్నాడు—బ్రేసు, అవమానమే, కాని
మనం ముగ్గురముతప్ప యింకెవ్వరూ దీన్ని తెలుసుకో
జాలరు. దాని విషయంకూడ అంతుపట్టదు.

రాధారాణి యేమిజవాబివ్వలేదు. వొకపర్యాయం
పమిటెతో కండ్లుకుడుచుకుని వైటికి వెళ్లిపోయింది.

అచ్యునిందివున్న పెద్దమనుష్యులలో స్థలం అంతానిండి పోయింది. రెండో అంతస్తునుండి లజ్జతో గూడిన శ్రీలమాటలకబ్బం పడదాటికెల ఆ వరణాన్ని కేళించుకుని బైటికివస్తావుంది. మిగతావర్తకురాం ద్రంతా నృత్యంచేయడానికి సిద్ధంగావున్నారు. కాని విజలీమాత్రం యింతవరకు తలవంచుకుని మెదలకుండా కూర్చునేవుంది. ఆమెపేతాలనుండి అక్రమలు ప్రవహిస్తూవున్నాయి. ఆమె మొదటపంపాదించిన భవ మంతా ఈ నాలుగు సంవత్సరాలలో చాలవరకు ఖచ్చిపోయింది. భవాభావంచే వివకురాలై కపధ పూర్వకంగాత్యజించిన కార్యాన్ని కూడ స్వీకరించింది. కాని తలయెక్కుకుని నిలబడలేకపోయింది. ఆపరిచిత పురుషులదృష్టియందు కరీరం రాము మోస్తరుబరువు అవుతుందని, పాదాలువిడిగి పోవడానికి సిద్ధంగా వుంటననీ, రెండంగులకు పూర్వం ఆమె అనుకోవైనా అనుకోలేదు.

“మిమ్ముల్ని పిలుస్తున్నారు.”

విజలీ కండ్లెత్తిచూచింది. పన్నెండు, పదమూడు సంవత్సరాలపిల్లవాడు నిలబడివున్నాడు. అతను రెండో అంతస్తుపై నూపిస్తూవున్నాడు — అమ్మ గారు మిమ్ముల్ని పిలుస్తున్నారు.

విజలీ విశ్వసంపక అడిగింది — పిలిచేది యెవరు?

“అమ్మగారు.”

“నీవెవరవు?”

“నేను చారి నాకర్ని.”

విజలీ తలపూవుకూఅంది — కాదు, బిచ్చంకొన్న పిల్లనివుండరు. నీవు యింకోవర్యాయం వెల్లి కనుక్కునిరా.

ఆపిల్లవాడు కొంచెంపటికి మళ్ళీవచ్చివున్నాడు. మీపేరగా విజలీ? మిమ్ముల్ని పిలుస్తున్నారు. నాతో రండి అమ్మగారు నిలబడివుంది.

విజలీ త్వగత్వరగా కాళ్లగజ్జలువిప్పి ఆపిల్లవాని పంట యింటిలోనికి వెల్లింది. యజమానురాలు తనకు

తానుండేపాటును పొడమని చెప్పడానికి నమ్మబహుళ పిలిచివుంటుందని తలచింది. కయనాగారపు చాకిరి ముందు రాధారాణి పిల్లవాణ్ణియెక్కుకుని నిలబడివుంది. కొంచెం గాబరాతో గూడిన సంకోచంతో మెల్ల మెల్లగా విజలీ ఆమెవద్దకువెల్లి నిలువబడినది. రాధారాణి ఆదర పూర్వకంగా ఆమెచేరిని పట్టుకుని లోపలికి తీసుకునిపోయింది. బలవంతంగా చొక్కా మర్చిలో కూర్చోవెట్లుకూ అంది — అక్కయ్యా, నమ్మ గుర్తుపట్టగలవా? ఒకచేత నీచెల్లెల్ని నీవు గుర్తు పట్టలేకపోతే లేకపోవచ్చు దానికి విచారమేమీలేదు. కాని నీవు యీపిల్లవాణ్ణికూడ నూది గుర్తుపట్టలేక పోలే నిజంగానీలో పోట్లాడవలసివస్తుంది!

ఆమె అట్లాఅని చిరునవ్వువదిలింది. ఆచిరునవ్వు చూచి కూడ విజలీకి నోటినుండి మాటరాలేదు. ఆయనా ఆమెయొక్క అంధకారపూర్ణ ఆకాశం కొంచెం కొంచెంగా స్వచ్ఛంకాసాగింది. ఆ అనింద్యమాతృ ముఖాన్ని చూడడం మాని అప్పుడే వికసించిన గులబీ పువ్వువీరివున్న కనువు ముఖపైపుకు కన్నార్పకుండా చూస్తూవుంది. రాధారాణి నిశ్చలురాలయింది. విజలీ చాలనేపటివరకు అక్రమలైపు కన్నార్పకుండాచూచి చొక్కాపర్యాయంగా లేచి నిలువబడినది. రెండు చేతులుచూచి ఆపిల్లవాణ్ణి వదిలొనికి తీసుకుని గట్టిగా రొమ్ముకేసి అదుముకుంటూ యేడ్చసాగింది. రాధారాణి అడిగింది — అక్కయ్యా, గుర్తుపట్టావా?

“ఆ గుర్తుపట్టా.”

రాధారాణిఅంది — అక్కయ్యా, నీవు యీపిల్లవాణ్ణి చిరికి దానిలోనుండి వచ్చిన విషాన్ని నీవుత్రాగి, అప్పుతాన్నంతా నీచెల్లెలికి యిచ్చివేళవు. నాకునిన్ను ప్రేమించారు కనుక నేనే వారిని చేపట్టగలిగాను.

సశ్యేంద్రుని చిన్నప్లాట్ ఒకటి తీసుకుని విజలీ కన్నార్పకుండా చూస్తూవుంది. తలయెత్తిఅంది — విషయయొక్కనిషమే ఆమృతం. నాకుకూడ అధిచుక

పోలేదు. అదినుం ఈ ఘోరపాపిష్ఠురాలని మాద దిరం తీవురాలనుగా తేసింది.

రాధారాణి ఆ మెనుటకు బదులేమి చెప్పక అన్నది వాణిని వోకపర్యాయం చూస్తావా?

లిజలీ క్షణకాలం కండ్లుమూసుకుని సిగ్గెత్తురాలై అంది—చూడను నాణగుసంవత్సరాలకు పూర్వం వోకదినం యీ అస్పృశ్యురాలకు గుర్తుపట్టి అసహ్యంతో ముఖంతిప్పుకుని ఆయన వెల్లిపోయాడు. అదినం నేను దర్శనంతో నావద్దకు తీసుకువస్తావు అని అన్నా నా ఆదర్శం చూర్లమై. ఆ నవమర్లీ నాదగ్గరకురా లేదు. కాని దర్శనాకటదైన భగవంతుడు నాదర్శాన్ని నాకనం యెందుకు చేసింది నాకు యిప్పుడు తెలిసింది. ఆయన (భగవంతుడు) లాక్కొని యేవిధంగా యిప్పు గలిగింది నాకు తెలిసిందిగా యెవరికీ తెలియదు.

వోకపర్యాయం పమిలెతో బాగా కండ్లుకుడుకు కుని ఆ మెనుకొ చెప్పాగింది—నేను ఆపారమైన ఆర్థికకష్టంవల్ల భగవంతుణ్ణి నిర్దియుడు, నిఘ్నయడు, అని ఆశేక దోషాలుమోపాను. కాని యీ పాపిష్ఠురాలి మీద యెంతవయి చూపించిందీ నాకేప్పుడు తెలిసింది. ఒకతే భగవంతుడు నాకు మర్లీ ఆయన్ని తిరిగి యిచ్చివుంటే నేను అన్నిరిధాల నాకనమైపోయి వుండేదాన్ని ఆయన్ని పొందలేక పోగా నన్ను కూడా నాకనం చేసుకునేదాన్ని.

దుఃఖంచే రాధారాణి కోటిమండి మాటరా లేదు. అందుచే యేమీ చెప్పలేక పోయింది. లిజలీ యింకో పర్యాయంచెప్పు మొదలుపెట్టింది. ఒకతే యెప్పు దైనా ఆయన కనుపించితే పాపాలుపట్టుకుని మర్లీ వోకపర్యాయం క్షమాపణకోరాలని అడుగున్నా. కాని యిప్పుడు దానితో పనిలేదు. నాకు కేవలం ఆరోగ్యాయిత్య దీనికంటే వేరే నాకేమివద్దు. ఇంకేమైనా కోరుకుంటే భగవంతుడు సహించలేడు—మందిరి నేను పెట్టుకున్నా.

అంటూ లిజలీ నిల్చున్నది. రాధారాణిగద్దద స్వరంతో అంది—మళ్ళీయొప్పుడు కనుపించడం అక్కయ్యా?

“ఇక కనుపించేదలేదు. నాకోక చిన్నయిల్లువుంది. వీలైనంత త్వరగా అమ్మిచేసి యిక్కడినుండి వెల్లి పోతా. కాని వోకవిషయం చెప్పుగలవా? ఇన్ని దినాలతర్వాత అగస్త్యాశ్రమంగా ఆయనకు నాస్మరణ యెందుకు కలిగింది? నాకరు నన్ను పిలవవచ్చినప్పుడు మారుమేరు యెందుకు చెప్పాడు?

లజలీ రాధారాణిముఖం యెట్లురాసింది. కిరణ్ణు వంచుకుని యేహమాట్లాడలేదు.

లిజలీ కొంచెంవేపు ఆలోచించుకుని అంది—నాకు తెలిసిందిలే నన్ను ఆవమానించదలచుకున్నాడు అందు చేతవా? యీవిధంగా యిన్నిప్రయత్నాలుచేసి నన్ను పిలవవంపడానికి వేరేకారణం యింకేమివుండదు.

రాధారాణితల యింకానంచుకుంది. లిజలీవత్సరూ అంది—దీనికి నీవు సిగ్గుపడడం యెందుకు? కాని ఆయన పొరపాటుపడినాడు. ఆయన పాదాలకు నామారు కోట్ల ప్రజామాలని తెలియకేస్తూ అవిధంగా జరిగ దానికి నీలులేదనిచెప్పు నాఅని చెప్పదగ్గది నావద్ద యేమీలేదు. నన్ను ఆవమానించినట్లైన ఆ ఆవమాన మంతా ఆయనకే.

“మందిరి అక్కయ్యా, నమస్కారం.”

“నమస్కారం. నీకంటే పయిన్నులో పెద్దదాని నైనా నిన్నా కిర్యపించే అధికారం నాకులేదు. నీ చేతిగాబలు చల్లగా వుండవలెనని నేను మతోహక్కు లతో భగవంతుణ్ణి ప్రార్థిస్తున్నా. పోయవస్తా.”

అనువాదకుడు

ఎన్. వెంకటసుబ్బయ్య చౌదరి.

నేటి హిందూవివాహసమస్య చాల క్లిష్టముగానున్నది. అన్నిటిలో బ్రాహ్మణ బాలికావివాహములు క్లిష్టతముగా నున్నవి. క్రైస్తవమతము వారి కేయిబ్బంది యునున్నట్లు కన్పట్టదు. వారిలోఁ బ్రతి కన్యయు వీలగునంత, ప్రాప్తమునంత, విద్య నార్జించి, తనస్థితిగతులకు దగిల్చి తానాత్మ పోషణ మొనర్చికొనఁగలుగు మార్గమరసి, పిమ్మట సనుకూలనరుని సలపాదించుకొనును. వరాశ్వేషణములోఁ దల్లిదండ్రులు, వధువు సమానముగా బాధ్యతవహించి పాటుపడుదురు. వారిపద్ధతి యేదోయొక్క నిర్ణయమునకు వచ్చియున్నదనవచ్చును.

మహమ్మదీయులలో 'ఘోషా' యొకను విశేషముగా నిలిదియుండుటచేత వారి యవస్థ మతము శోచనీయమైయున్నది. వారిలో శ్రీమంతుల బాలికలే యుచితవిద్య నార్జింపఁగలుగుచున్నారు. తక్కుంగల జన సామాన్యమున కంతగా విద్య యలవడుచున్నట్లు తోఁపదు. వారి 'ఘోషా'యే వారికిఁ బెద్దయాటంకముగానున్నది. నాగర కత బలిసిన కొలఁది వారియందు నానాట 'ఘోషా' నశించి విద్యాభివృద్ధి గలుగుచున్నది. వివాహములపట్ల వారి మతపుఁ గట్టుఁబాటుమాత్ర మొకను మిగుల జగి వహించియున్నది. హిందూస్త్రీ యే మహ

మ్మదీయులునకునో క్రైస్తవయునకునో, పెండ్లియాడిన కథలు విశేషముగా వినుచున్నాముగాని, మహమ్మదీయ వనితగాని, క్రైస్తవకాంతగాని యిట్లు పరమతిపురుషుని నుద్వాహమాడినట్లు సాధారణముగా వినము. ఎక్కడనేని కోటికొక్కవ్యక్తి యుట్టిడున్నను లెక్కలోనికిరాదు. రాజపుత్రిరమణి యొక మైచ్చపూరుషుని చెట్టఁబట్టెనన లోకము సహించుచున్నది. కాని యేమహమ్మదీయ కళావతియో శివాజీనిజూచి మోహించినదని యున్న నిజము తెల్పినను సైఁపకున్నది. ఈ సదుమ రాజమహేంద్రపురములో నొక తురకకన్యె యొక బాపనపడుచువానిని నశించి నది. కన్నెవంకవారు నరుని మెడలువంచి వానికిఁ తురకమతమిప్పించి వారిధర్మవిధిని బరిణయమొనరించిరి. కాని యదిబలవంతముగాఁ గట్టఁబడిన మతధర్మముగుటచే నా కుట్టవాఁడు మరల స్వమతస్వీకారమొనర్చి యవతినిగూడఁ దనమతములోనికి దింపి యేలుచున్నాడట. ఇట్టి దెక్కడనోకాని లేదు.

శారదాబిల్లు నాచరణములోనికిఁ బెట్టుదురని తెలిసినతోడనే యెందఱో పూర్వా చారపరాయణులు తొందరపడి వివాహములు చేసినారు. ఇంచుక సంస్కరణోద్దేశములు గలవారెల్లరు నిదియే యుదాహరణయెంచి

గృహ లక్ష్మి

యాచట్రము నాధారముగాఁ దీసికొని తమ యాఁడుబిడ్డలకుఁ బెండ్లిండ్లుచేయక నిల్చి పోయినారు. మఱికొందఱు పెద్ద లా భయముచే నే యేనామోవెల్లి పెండ్లిండ్లు చేయుచున్నారు. ఇంకను గొందరుపిల్లలు వ్యక్తురాండ్రయినసంగతి కప్పిపుచ్చి, పదేను పదాతేండ్లు కన్నెకు వచ్చినమోఁదటఁ దమ కనుకూలమగు సంబంధముచూచి పెండ్లిచేసి, యావల రజస్వలావిరోధములు జరుపుచున్నారు. ఇట్లఁ గొలఁదిమంది, జంకుగొంతులు లేనివారు, పెద్దల భూషణతిరస్కారములకు వెఱవనివారు గలరు. వారు తమబిడ్డలను తెస్సఁగాఁ జదివించుచు నుత్తమవరుని నెదకుచు శుభసమయ సమీక్షణ మొనర్చుచున్నారు. అట్టి వారు పల్లెలలోనున్న సంఘబాహుళ్యులగుచున్నారు. మా కాకినాడ వంటి పట్టణములనైన గొంచెపువెలికి గుఱియగుచున్నారు. చెన్నపురివంటి మహాపట్టణములనైన నెట్టిబాధయు సాంఘికధాటి యుఁగాంచక నెగడుచున్నారు.

హిందువులలో వైశ్య బ్రాహ్మణకులములకుఁ దక్కఁదక్కినవారల కంతబాధలేదు. వారిలోఁగూడ నాంధ్రులయందు సంఘబాధ మిక్కుటముగాఁ జూపట్టుచున్నది. అంధ్రులలోఁ బల్లెలలోఁ జిన్నపురములలోనున్న వారికే యా సాంఘికదండయాత్ర గలుగుచున్నది. వారినిగూర్చియే నే నందుఁ గొంత చెప్పఁబూనుచున్నాను.

మా సీమలో బూర్వకాలమువారు స్త్రీ శిశువు పుట్టినదన్న దానికిఁ జిన్ననాటి

నుండియు మగనిమాటలే చెప్పుచుఁ జాట్రములలో నీడుజోడుగనుండిన ప్రతిబాలుని దాని మగఁడనియే కనఁబఱచుచుండురు. చిన్న బిడ్డలాడునాటలు, పాడు పాటలు, చేయు నోములు ఇవన్నియు భార్యభర్తల సంబంధముఁగూర్చియేయుండును. ఆకారణముగఁ బూర్వకాల స్త్రీకి నుగ్గుఁబాలతోనే గృహ నిర్వహణత్వము, పతిభక్తి, యతిశివూజ, యిత్యాదుల తెలివిగలుగుచుండెను. ఆకాల స్త్రీకి గృహమునుమించిన యాశయమేలేదు కావున నున్నతవిద్య యక్కఱలేకపోవునది. కుటుంబములో స్త్రీకి వ్యక్తిత్వమంతగా నుండునదికాదు. కాని యిప్పుడు కాలము మారినది.

శ్రీరాజారామమోహనరాయ లవతరించి నదిమొదలు హిందూస్త్రీకి వ్యక్తిత్వమేర్పడినది. సంసారశకటమును సరిల్లిగాలాగుటకుఁ బురుషునితోఁ బాటు స్త్రీయు సమాన భారము వహించుచున్నది. పాశ్చాత్య నాగరకత హెచ్చినకొలది, నాభారమును హెచ్చుచున్నది. ప్రాకృత్యమాచారసమన్వయము మనదేశమునఁగలిగినది. నేటి గృహిణి భర్తయడుగులకు మడుఁలొత్తుచు వర్తించు బొససయుఁగాదు, భర్తను నిలువఁ జెట్టి తాను గురిచిపై నధిపసించి యధిక గౌరవములకాసించు దొరసానియుఁగాదు. నుఖదుఃఖములలో, నావద్యంపదలలో, గౌరవాగౌరవములలోఁ బతితో నమభాగిని యొయుండును. ఆకారణమున నామె పూర్వ హిందూవనితవలె నింటిలో నణఁగిమణఁగి

యుండవీలులేదు. అట్లని బరితెగివర్తింపను
వలనుపడదు. ఈసీతి కనుకూలముగు పద్ధతిని
వర్తింపఁగోరుచు నేటి బ్రాహ్మణకుటుంబ
ములలో నున్నతాశయముగలవారు తమ
యాదుబిడ్డలను శిక్షణములోఁ బెట్టుచు
న్నారు. ఆ బిడ్డలకు సామాన్యసాహిత్యమే
కాక, సంగీతాది లలితకళలలోఁగూడఁ
బ్రావీణ్యము గల్గింప యత్నించుచున్నారు.
అట్టి విద్యాప్రవీణులగు వనితలు తమ కన్ని
విధముల ననురూపగుణులగు భర్తలతో
గాపురమునేకోరుచు, నట్టివారు దొరకక,
తల్లిబ్బుపకుచున్నారు. తగినవారు దొరక
నప్పుడు వారస్యకులములకుఁ బోవుటకుచు
సాహించుచున్నారు. ఆకారణమున జాతి
సాంకర్యముగలుగుచున్నది. అది యభివృద్ధి
చిహ్నమే కావచ్చును. సనాతనమతము
వారమని చెప్పుకొను మహాత్ములునైతే మే
కులమునకుఁ జెందక పోవుచున్నారు. ఇట్టిసీతి
చాలమంది జానపదులకుఁ జారులకుఁగూడఁ
గలుగుచున్నది.

జనపదములోను జిన్నపురములలోనుగల

బాలికలకు విశేషవిద్య యలవడకున్నది.
విశేషవిద్యలేకున్న, సరియైన నాగరకతయు
లభింపకున్నది. దానినిబట్టి వారి యాశయ
ములు సరళిగా నుండకున్నవి. వారి
పెద్దొండ్రుల జాలఁజిక్కులు గలుగుచున్నవి.
కొంతవిద్య యేనుకలుపై నలువఱకొ
నేర్చినపిమ్మట, వనితలు పూర్వసంప్రదాయ
ప్రకారము వివాహమాడ నిచ్చగింపరు, నవీన
పద్ధతుల కంజవేయనులేరు. వారి తలి
దండ్రులు మహాపురవాసులనలె సంఘమును
ధిక్కరించి వర్తింపలేరు. ప్రాచీనాచారములఁ
బట్టి ప్రాచులూడచులేరు. ఆరికసమస్యయు
మహాధనవంతులకు నిఱువేదలకును జెందక
మధ్యస్థితిమంతులకే చెందునట్లు వివాహ
సమస్యయు నడిమిస్థితిగలవారికే కష్టముగాఁ
దోచుచున్నది. ఈమధ్యస్థితిమొదలు
పైందవ సంప్రదాయములు, నవీనభావములు
లెన్నఁగా నమ్మిశనముగావించి తమ బాలిక
లకు నుత్తమపద్ధతులపై వివాహములనొనర్చి
భావిభారతజాతి కాదర్శనప్రాయుఁగుదురు
గాక యని కోరుచున్నారు.

ప్రేమ

ప్రేమ చాలకాలము కష్టపడుతుంది

అది కరుణాముఖ

ప్రేమ ఈర్ష్యఁజెందదు

పొగడ్తకు లోనుగాదు

అసహ్యముగా ప్రవర్తించదు

స్వార్థము చూచుకోదు

కినుక జెందదు

చెడును లక్ష్యముచేయదు

రోజు

అవినీతితో ఆనందించదు

సత్యముతో సంతోషిస్తుంది.

అన్నిటిని భరిస్తుంది

అన్నిటిని నమ్ముతుంది

అన్నిటిని ఆశిస్తుంది

అన్నిటిని సహిస్తుంది

ప్రేమ ఎన్నటికి నశించదు.

పండుగ పట్టుచీరె

మం. రం.

“ఈచీరె బెంగళూరువండి. రంగు గ్యారంటీ చేస్తాము, మాదగ్గర క ర్తీసరకుండవండి.”

అన్నాడు గోపయ్యపెట్టి కనకాంబరం రంగును తీసిన అకుపచ్య ఆచుమీద జరితోసున్న చీరను అద్దాల దీనివారోనుంచి తీస్తూ.

నీకమ్మకు తీసినకొద్దీ, చూచినకొద్దీ ఆనందమెక్కువగుచున్నది. పది పదిహేనురంగులలో చూచినది చూడకుండా చూస్తూన్నది. అన్నీ బాగా నేవున్నాయి. ఏది యెంచుకునేందుకు తోచలేదు.

“ఏమోయీ దీనివెల యెంత? రంగుంటుందా? యెన్నిగజాలు?” అని మాటమీదమాట వరుసగా ప్రశ్నలువేసింది.

గోపయ్యపెట్టి అప్రశ్నలకన్నిటికీ జవాబుచెప్పి తనదగ్గరున్న మేలైనసరకులన్నీ తెచ్చి మేటులుమేటులుగా పడేశాడు.

“సరేబాగానేయున్నది. ఖరీదు పాతికరూపాయలకు కొంచమేనా తగ్గవా?”

“లేదండమ్మగారు తమదగ్గర రెండుమాటలు లేవండి. తగ్గిస్తే మాకు లాభములేదండి నీసలైనధర చెప్పానండి.”

చీరమైతే ఆడిందిగాని దట్టెక్కడనుంచి తెస్తుంది. ప్రక్కయింటిట్టిదరుగారిభార్య పండుగకు క్రొత్తచీరకొనుకొన్నవాలని పట్టుబట్టలమపుకువెల్లిలే తనుకూడా చూస్తాననివెల్లి వుండలేక మొగుల్లుడిగి కొనుక్కుందామని అశ్చర్యపడింది. నచ్చకపోతే తిరిగి పంపిస్తానని యింటిదగ్గర మొగవాళ్లుచూడాలని పెట్టికి చెప్పి యింటికి ఆచీర తెచ్చింది. పెట్టెలోపెట్టింది.

దీపాలు వెలిగించగానే ఆవెల్లిల్లో ఆచీర యెల్లా గుంటుందో చూడాలని తీసిచూచింది. కండ్లుచెదిరి

పొయ్యెటట్లు మెరిసిపోతోందాపట్టు. తనవంటిమీద ఒకసారి పెట్టుకుని చూసుకుంది. “అబ్బా! యెంత బాగుంది!” అనుకుంది. దగ్గరనుండి దూరమునుండి ఆచీర రంగుచూసింది. మట్టిపెల్లోపెట్టింది.

నారాయణమూర్తికి తల్లారోద్దలో గుమాస్తాపని. నెలకు రు. 30 జీతం. ఆయితేనేం దానికీమించినఖర్చు. పితౌరీకేయేమంతలేకపోయినా ఒక్కపాతపెంతుటిల్లు మాత్రం మిగిలినది. ఆయింట్లోనే యీస్వల్పజీతంతో లేదవకుండా వజుగుల్లోకలెత్తుకుని తనూ భార్యనీకమ్మ, మూడేండ్లకూతురు కాపురముచేస్తున్నారట. తనజీతంతో కూడా దమ్మిడీ మిగలనందున యెప్పుటికప్పుడు కిక్కిరిచిపోతూ వుంటాడు.

పాపం నీకమాడా భర్తకు అనుగుణ్యముగానే యెంతోపాదుపుగా సంసారము గడుపుతున్నది. తనకు లేదని అసంతృప్తిలేదు. ఉన్నదంతో సంతోషముగా వుంటుంది యెప్పుడూ.

అట్లాంటిది చిన్నతనమైతేనేమి సరదాపడి ఆయితే నేమి తననీతి అప్పుడు మర్చిపోయి ఆచీర యింకా దబ్బు యివ్వకుండానే యింటికి తీసుకువచ్చింది.

తెల్లారితే భోగిపండుగ. భర్తకు తనుచేసినదెల్లా తెలియపరచడం? ఒకవేళ తనుక్రొత్తచీర కావాలని అడుగుతేమాత్రం యింతఖరీదులో తెస్తాడుగమకవా. ఎప్పుడూ తెచ్చినట్లే ఏవాలుగురూపాయలకోతెస్తే బ్రహ్మాండం. ప్రాబున్నవగావెల్లి నీకటి పడేటప్పటికి కోట్లలో పనిచేసి వస్తాడు అలసివుంటాడు. అప్పుడు చెప్తే మొదలుకే చెడుతుంది లేరం.

అందుకుకని ఆగోజుకు పూరుతుంది.

* * *

“రేపుపండుగ తెలుసునా” అని భర్తకు కాళ్లు కడుక్కునేందుకు నీళ్లు అందిస్తూ.

‘పూజంటే ఇంతేగదా!’

బవేరియన్ యువకులు.

మిస్సె. మాన్సిక్లాల్ ప్రేమచంద్. సుప్రసిద్ధ
రచయితలైన ప్రేమచంద్ గారి సతీమణి. ఆంధ్ర
రత్నాల శ్రీలక్ష్మణమూనకు ఉపాధ్యక్షులుగా
సేవలు కొనబడిరి.

శ్రీమతి కె. కమలాదేవి. ఏలూరు జిల్లాలోరు
సభ్యురాలుగా నియమింపబడిరి.

పండుగ పట్టుచీర

“అవును అయితే?”

“అయితేనేమిటి? చీకటిలోనేలేచి మీరు మీ అమ్మాయి భోగితులకు వేసుకుని తలంటుకోవాలి.”

“సరేలే రేపటిమాట యిప్పుడెందుకు.”

“బాగుంది యిప్పుటినుంచి అన్నీ సిద్ధంచేసుకోకపోతే రేపే అన్నీ యొక్కదశదురుతాయి? దాసీదాన్నీ కూడా త్వరగారమృది చెప్పాను.”

నోటిచివరదాకా వస్తున్నది తనచీరమాట కాని వారికక్కర్లేకాని వెనక్కలాటపడ్డది.

తెల్లారకుండానే సీతభగ్తును కూతురు లక్ష్మినిలేపి తలంటింది. తరువారే తను తలంటుకున్నది. పన్నెండు గంటలకల్లా పిండిమంటలతో ప్రహేళికజనాలయివది. వారాయితమూర్తి మాడుగుంటలకీ కాసీత్రాగి బయటకు వెళ్లిపోయినాడు. ఇంక సీత కృంగారించుకుని కూతురిని ముస్తాబుచేసింది. కూతురుకీ భోగిపండ్లు పోసేందుకు పట్టుప్రక్కలవాళ్లను నలుగురిని పేరంటానికి పిలవడానికి బయలుదేరుచుండగా పట్టుచీర జ్ఞాపకమునకు వచ్చింది. తిరిగి లోపలికి వెళ్లింది. పైపై తీసి చీర బయటకు కాగితంమదతలలోనుంచి తీసింది. ప్రక్కనేయన్న అద్దముదగ్గరనుపోయి అచీరనింకొక మారు భుజమిడితే పమిటలాగ వేరుకుంది చాలా బాగుంది. విడిచిపెట్టలేకపోయింది. “ఎంతఅందంగా వున్నానో” అని అద్దంచూసుకుని మురిసిపోయింది.

ఏదో అలోచనలోంచి ముఖం వికసించింది. సంతోషముతో వర్ణ పరవశమైపోయింది. దబుక్కున తనకు తెలియకుండానే కట్టుకున్న చీర విప్పి తన పట్టుచీర మదతవిప్పి కట్టుకుంది. మదతవిప్పకున్నప్పుడైనా తను చేస్తున్నది గ్రహించుకోలేదు.

అసలే మేలిమిమంటి కరీరచ్చాయ. దానికిలోడు కనకాంబరం రంగుచీర ఆమె ఛాయలో నిలికమై పోయి ఆమెసౌందర్యమును ద్విగుణీకృతంచేస్తోంది. కుంకుమభరిత చేతలుచుకుని, లక్ష్మిని చుంకనెత్తుకుని

విధివైత్రువవచ్చినది. తనచీరను విసుగులేకుండా యెన్నోసార్లు చూసుకుంటుంది. కాని పాపం అసంతోషం అక్కడితో అంతరించింది. చీరతీసుకొని వెళ్లి వాలుగు కోణాలైంది. పుచ్చుకున్నది, లేనిది తెలియలేదు యే సంగతీచెప్పమంటూ గోపయ్యపెట్టిగుమాస్తావచ్చి అడిగి వాడు.

అక్కడితో నవవాళ్లూ కృంగిపోయి ముఖముయెల్ల బారె గుండెల్లో రాయిపడతైంది. సీతకు యేడుపుదాకా వచ్చింది. తను చేసినపని చటుక్కున గ్రహించుకుంది. కట్టుకున్నది పాత్రవాళ్లు పుచ్చుకోరు. యింకా దర్శివ్వలేదు. ఎవరిదోసాము దొంగలించిపట్టయింది. ఏమీతోచలేదు.

గుమాస్తాకు యేదో జవాబుచెప్పిపంపి లోపలకు వచ్చి మంచంమీదవడుకుని యేడవడం ప్రారంభించింది. పాపము లక్ష్మికి బోధపడక చిక్కమొగముతో తల్లిని చూస్తోంది.

తనకీ పండుగత్రాట కళ్లనీళ్లుపెట్టుకుని, అవకాశముగా పడుకునియుండుట తప్పకాలోచించికాలోయి, కళ్లుతుడుచుకొని తిరిగి ముఖముకడిగి బోట్టుపెట్టుకుంది. పిలవడానికి యెల్లాగై తేనేం వెళ్లింది.

పిల్చినవాళ్లందరూవచ్చారు. ప్రతీవాళ్లూ ఆమె చీరనుగుంచి అడిగేవాళ్లే.

“సీతమ్మా! యేమిటో! మీ తమ్ముడిపెండ్లికి ఆదర్శిడ్డలాంఛనానికి యిచ్చినచీర యిదేనా?” అంది ఒక వృద్ధనుమంగలి.

“ఎంతబాగుండమ్మా యీచీర, యెంతభారీదు?” అని ప్రశ్నించింది యింకోపిదరుగారిభార్య.

“యిప్పుడు చూచినవరకం చూడకుండావస్తోంది. మొన్న మాచెల్లెంపెండ్లికి వాళ్ల అత్తవారుపెట్టారు. కొంతరంగు. చుట్టూ అయిస్క్రీముబోర్డరట. జడిది. ఎంతబాగుండనుకున్నావు రాజమ్మా” అంది మునసబు గారికూతురు సరస్వతి వాళ్ల గొప్పను ప్రకటిస్తూ.

“యెక్కడకోన్నా వేసితా! యీ త్రాళ్లలోనా యెన్ని రూపాయలు?” అంది యింకో చుట్టిన స్నేహితురాలు.

చక్కడ వసంతులవలన ఆమె జవాబు చెప్పలేక పోయింది. యేదో అందరూ పచ్చాది, వాళ్లదరిగిన మర్యాదచేసి పదవాగా గడుపురామనటించి యీ చీర తెగజేసి గుండెల్లో తాయబట్టుకుంటుంటుండ గొట్టుగా యెవరికిప్పుడనామలం వాళ్ల నీయస్తూ అందరినీ పుంజుతామోరామనతో పొగవేసింది.

అందరూ పల్లెపోగానే నీటిదినులోంచి వంట ప్రయత్నంలో తమదగా నారాయణమూర్తిచేతిలో ఒక ప్యాకెట్టుపట్టుకుని నీతా! నీతా అంటూ పిచ్చాడు. నీతమచాచి “పాపం ప్రార్థనల్లా మదిదిపోయామి పండుగకు నీకు త్రొక్కివీరనీకొనిరావనం. ఇప్పుడే ప్లావంపెచ్చి త్వరగా బాంబునల్ల తీయవచ్చామి యాడు.” అంటూ ఆ ప్యాకెట్టు చేతికందిచ్చాడు. నీతకు వీటమాటరాతేదు. మాటలు తిడబడ్డాయి. ముచ్చమటలుపోతాయి.

“ఏమిటల్లా ఖంబాకుంటున్నా?” అన్నాడు భర్త. జవాబు చెప్పకుండా గదిలోకి తరచరాల్సిపోయింది. వెనకాలే అరిచాడల్లాడు. దండెంమీద వచ్చిపట్టెట్టిన త్రొక్తపట్టుచీర కనిపించింది. ఇదెక్కడిది అన్నాడు.

ఎట్లాగైతేనే ఒకటితరవాత ఒకటివరకుగా జరిగినదంతా చెప్పింది. తప్పక్షమించనుంది. విచారిం చింది. తెలియకొన్నవాగా ప్రపత్తిండావని వచ్చుతుంది. నారాయణమూర్తికి యేమి చెప్పటమగని, చేయటమ గని తోచలేదు. ఒకటికాదు, రెండుకాదు పాతక రూపాయలు! ఇప్పుడెక్కడనుంచి తెస్తాడు. ఆమె

వాళ్లు యెన్నాళ్లది మర్యాదగా పూయకుంటారు. భార్యమీద పట్టరాని కోపమువచ్చింది. కాని, ఆమె ప్రార్థనలకు లక్ష్మికిగిరిపోయినట్లు కనిపిస్తోయారు.

“పర తెలకేం అంతారాగానే యింటిఖర్చునై నీచేతులోనే పెటుతున్నామకారా? నాకు కావలసి వది యేనామనో అయిపోతుంటుంది. నీకే అలాంటిను యేదిధమగా నూచడెట్టి యెప్పుటికీయస్తావో యీ మొత్తంతా.”

నీత జవాబు చెప్పలేదు.

పాప మాచంపతులకు పండుగంతా బాగాగడిచి దినంకు యిట్లు వ్యాధిలరేసింది యిద్దరు విచారాల్లా వ్నారు.

“తెలుపు, తిలుపు” అంటూ మాటలు, తప్పుడు ఒక్కమాట వినిపించాయి. యిద్దరూ, విచారము, తెంగతో మెతురచియుండగా యురిక్కిపడితేరారు.

“ఎవ”రంటూ నీతల్లి తెలుపుతీసింది. పోర్టు బెల్లోతు ప్రత్యక్షమైనాడు. తేక కావచ్చుడు దిప్పు డేమిటివచ్చిందాని అనుకోవలసిందగానే, నాడు కొన్ని రూపాయలనోట్లు, యింకా ఒకటిగ్రాం మనియార్డుకాగితము అందివ్వబోయాడు. ఇంకలా నారాయణమూర్తిమాడా అక్కడికివచ్చాడు. ఏమో కొద్దితాలూకువని నీత లాపలివచ్చేసింది.

వికసించినముఖంతో నారాయణమూర్తి లాపలికి వచ్చాడు.

“మీ మేనమామగారి వగ్గరనుంచి పండుగంబా మాచముగా నిన్ను పిల్లను బట్టించుకోమక్కోమని ముప్పై రూపాలు వచ్చాయి” అన్నాడు భారము తగ్గిన చూడయమతో.

శాస్త్రి హోటల్ అనగా నేమి?

ఆరోగ్యభాగ్యమునిచ్చు ఆహారములకు

అల్పాహారములకు పుట్టినిల్లు

వీర్యబలమునిచ్చు మధురపదార్థములు, చలిదేశమునకు అనుకూల
మైన శయ్యాగృహములు, దంచతులకు తెగిన యేర్పాటులు.

శాస్త్రి హోటల్

89 చిక్ పేట—జెంగుళూరు సిటీ.

Handwritten signature/initials

స్కూటాండు ప్రధానపట్టుమైన ఎడింబరో నగరంలోని రాజవీధి కన్నుల కింపుగా వుంది. పాశ్చాత్యనాగరికత పెచ్చుపెరిగి వున్నది. విశాలమైన భవనాలు, లెక్కకు మిక్కిలి జనసంఘాలు రాకపోకలు చేస్తున్నారు.

నాటిసాయంకాలం మిక్కిలి తొందరగా నడుస్తూవున్న జనపమృర్తంలో ఎవరున్నా లెక్కనేయకుండావున్నది లిల్లిని మాత్రం. లిల్లికన్యకు పన్నెండు వర్షముల వయస్సు. పల్కుని శరీరం. అవయవములన్నీ తీరుగా దిద్దివట్టున్నాయి. జీర్ణవస్త్రములే ఆమె కమాల్యాభరణాలు. తల్లిపై నుంచుకోడానికి టాపీ లేదుగాని పాతగిల్లి కన్నములతో నిండిన బూట్టుమాత్రం ఆపె తొడుక్కొన్నది. ఆ బూట్టున్నా లేనట్లే కాబట్టి మార్గంలోని కఠినప్రదేశములు, ఆమె లేతవేళ్లనిండా పారాణీపూత పాత వడినట్లు, నెత్తురు గూడుకట్టలాగు చేసినాయి. అయినా ఆమె కాదృష్టి రవంతా లేదు.

ఎందుచేతంటే బాగా చీకటిపడక ముందే అంగడిలో అగ్గిపుల్లలమ్మ కొన్ని పెన్నీలు సేకరించవలసివుంది. ఆ స్వల్ప మూల్యంతో లిల్లికన్య రాత్రి భోజనం కొరకు రొట్టి కొనుక్కోవాలి. తానేకాక చిన్నితమ్ముడొకడు తనకోసం ఎదురు చూస్తూవుంటాడు. వారిద్దరికీన్నీ ప్రపంచం

లో మరెవ్వరున్నా నాలన్నవాళ్లు లేరు. వారే ఒహరికొహరు సాయం. ఇంకో సాయం సర్వసాక్షియైన పరాత్పరుడే.

అయితే సూర్యభగవానుడు ఆతళ్ళీ కాలపు సాయంకాలం చరచరా అస్తాదికి పాకుచున్నాడు. కష్టజీవుల కన్నీళ్ల కేనా కని కారం లే దాతనికి. దీనంబరునెల ఆఖరు దినం. పాశ్చాత్యదేశాల్లో అతిశీతలంగా వుంటుంది. మంచు వర్షంగా కురుస్తుంది. సాయంకాల మయ్యాక సాధారణమైన వాల్లెవరూ బైటకురాలేరు. ఓవేళ బైటపడ్డ వారు తిరిగి ఇల్లు చేరుకుంటారా అంటే దైవాధీనం.

లిల్లి మాత్రం తొందర తొందరగా నడుస్తోంది. అగ్గిపుల్ల లగ్గిపుల్లలని కనుపించిన వాళ్లందర్నీ అడుగుతోంది. కాని ఏం పాపమో కాని ఓకళ్లైనా ఆమెదగ్గర ఓపెన్నీ అగ్గిపుల్లలేనా కొన్నపున్నం కట్టుకోలేదు. సరిగదా ఆమెవంక కన్నెత్తిచూచినవాళ్లైనా ఆమహాజనసంఘాల్లో లేరని చెప్పాలి. ఎవరిపస్టమీడ వారే చరచరా పోతున్నారు.

లోకబాంధవుడు లోకాన్ని వదిలేసి ఏకారణంచేతోగాని ఒక్కసారిగా పడమటి కొండలో యట్లోపడిపోయాడు. అంతకు ముందుగానే మంచుకురియటం ఆరంభించింది. లిల్లి పాపం క్షమించనలేకుండా లేని నెత్తువ తెచ్చుకొని 'అగ్గిపుల్ల లగ్గిపుల్ల'లని

అమ్ముతూంది. ఆమె కేకలు విన్నవాళ్లు లేరు. విన్నా సరకుచేసినవాళ్లునలే లేరు.

మంచుకురుస్తూంటే మఱిత చీకట్లు క్రమ్ముతూన్న సమయంలో లిల్లికస్య చినికి పోయిన చేగుడ్డ తలక్కట్టుకున్నాది. చేతిలో అగ్గిపుల్లలు. వచ్చి పొయ్యేవారి వంక దృష్టి అగ్గిపుల్ల అమ్ముదామనే ఆపేక్ష. కేకలు వేసివేసి ఆమెగొంతు వెలుగు రాసిపోయింది. చీకట్లధికమవు తున్నాయి. ఇంక అగ్గిపుల్లలు కొనేవా లైవరూలేరు గదా ఇంటికి పోదామనుకుంది లిల్లి. రాత్రికి కొబ్బలేదనే నిరుత్సాహం తానేకాక తమ్ముడుకూడా వస్తుకదా అనే విచారం మఱిత బాధకలిగించిందామెకు. అయితే ఏంచేస్తుంది, ఏంచేయగలదు. ఎల్లాగేనా ఇల్లు చేరుకుందామనే వాంఛ కలిగిందా వసిదానికి. ఇంటిదాకేవట్టింది.

మంచువానచేత ఆమె ధరించిన పాతలు కూడా శుభ్రంగా తడిసిపోయాయి. ఇంకా మంచు కురియటం మానలేదు సరికదా హెచ్చవుతోంది. అల్లాంటి సమయంలో బయటండిపోతే పర్యసానం ఏకావాలో పాపం లిల్లికస్యకు తెలియని విషయంకాదు.

కాళ్ల సత్తువ గొడ్డి దగ్గర త్రోవవీసి చరచరా ఇంటివేపు నడుస్తోందామె. ఇంత సడచినా త్రోవ తరిగినట్లు కనబడటంలేదు. ఆఖరి కోసంమలో ఓ పెద్దమేడ దగ్గర ఆగిందామె. ఆగడమేంటి. కాళ్లబలిమి అంత కన్న ఓఅడుగేనా ఆమెని వేయనీలేదు. ఇచ్చమాత్రం పరుగెడుతోంది.

ఓ చెట్టుక్రింద దివ్యమైన భవనాని కెదు రుగా ఆమె కొంచెంసేపు అలసట పీర్చు కుందామని అనుకుంది. ఆపాళంగానే చరికిలబడింది. ఎట్టయెదుట కళ్లు మిరు మిల్లు గొల్పే దీపాలతో వెలుగుతూంది దివ్యభవనం. క్రిస్టును ఆఖరిదినం కాబట్టి మఱిత ప్రకాశమానంగావుంది. అయితే తలుపులన్నీ మూయబడుతున్నాయి. అద్దాలకిటికీల్లోంచి అంతా స్పష్టంగా లిల్లి కళ్లకు అగుపిస్తోంది. అందులో పెద్ద హాలులో కుర్చీలు బల్బలు అన్నీ విస్తారంగా వున్నాయి. స్వచ్ఛమైన బల్బలు పరచిన బల్బలమీద పల్లెరాలు. వాటిలో రంగు రంగుల ఫలాహారపు సామగ్రి. సువాసన లిల్లికస్య కూచున్నదావున కొడుతోంది. నవయౌవనంలోవున్న స్త్రీ పురుషులందరూ ఒకరితో ఒకరు సల్లాపాలాడుకుంటూ విందు కుడుస్తూన్నారు కేకలు వగైరా తినుబండారాలు తినడమయ్యాక బ్రాందీ మొదలైన పానీయాలను స్వేచ్ఛగా నేవి స్తున్నారు. తర్వాత ధూమపానం. లిల్లి విప్పారినకళ్లతోటి చూస్తోంది పాపం.

ఆమె శరీరమంతా కొయ్యబారినట్లు అయింది. ఇంటికిపోలేనని నిర్ధారించుకుంది. ఓ అగ్గిపుల్ల వెలిగించి చలికాచుకుందా మనుక్కుని చద్రుమని వెలిగింది. కొంకర్లు పోయిన ఆమె ఆ తేలికవేళ్లనందున ఎట్టుని వెలుగు నులివెచ్చగావుంది. ఆ వెల్లు రులో క్రీడలాగ కనుపించింది. తనకోసరం తమ్ముడు వెతుక్కుంటూ వస్తూన్నట్టు పొడ కట్టింది. ఒక్కసారి ఆమె కష్టమంతా మటు

గృహ లక్ష్మి

మాయమైపోయింది. అయితే క్షణికం ఆల్లావుండగానే అగ్గిపుల్ల ఆగిపోయింది. మల్లీ యథావ్రకారంగావుంది లిల్లికన్య. అంతా చీకటయింది, కొంచెం సేవయ్యాక పుండలేక మరో అగ్గిపుల్ల వెలిగించి దామె. ఆపుల్ల వెలుంగులో ఎదురుగా వున్న భవనం అందులోని ఫలాహారాలు, కర్కశహృదయులైన స్త్రీపురుషుల వినో దాట్లహాసాలు స్పష్టంగా గోచరించాయి. పెదవు లామె విప్పిందికాని నోట రడిలేదు. కొరకువారిన వేళ్లు కొంచెం వెచ్చగిల్లిపరికి అగ్గిపుల్లకి అవసానం తలపించింది.

ఆ వెలుగులోనే సావ మాబాల మరో పుల్ల వెలిగించింది. ఆవెల్తురు హాకుండానే

నేను

బాలచంద్రామల ప్రభాజాలకలిత సుందరతరంగ మాలికాశోభితాంబు జాతయంబున కమనీయజలజడోలి కాంతర మృదుపరాంగళయ్యను బయండి మందమలయానిలార్చక బృందమూప కులుకుచుండెడు తుమ్మెదకొడుమకంటె అతులహర్షాశ్రుజల పులకితుడనేను.

* * *

లలితవికసిత కుసుమవల్లరుల నెల్ల కొల్లగొట్టుసుగంధంబు జల్లుకొనుచు భూరిసౌధాగ్రభాగమ్ము పులిసతలము పచ్చికబయల్లు తమకాటవట్లుగాగ శీకరవితానమందందు సేకరించి ప్రేమసాత్రులకొకయింత బిచ్చమిడుచు మలయగిరిసాను నిర్గతానిలకుమార వారములకంటె స్వేచ్ఛావిహారినేను.

చేతిలోని పుల్లలన్నీ వెలిగించిసింది. భగ్గున పెద్దవెలుగయింది. అందులో లిల్లి దివ్య మయిన చిత్రం చూచింది. చనిపోయిన జనయిత్రి స్వర్గలోకంలో హాయిగావుంది. కనికరంగల హృదయంతో కన్నీరుబారు తూడగా చాచిన రెండు చేతుల్లో రమ్మ రమ్మని ఆహ్వానిస్తోంది. అచట విచార మేమీలేదు. అంతా సుఖమయం. అందరూ నవ్వుతూ దయార్ద్రహృదయులైన స్త్రీపురు షులు. ఎంతోసేపు ఆ దృశ్యంపుండదని లిల్లి తల్లిని కావలించుగుందామనిలేచింది. రెండు చేతులూచాచి 'అమ్మా! అమ్మా!' అంది బిగ్గరగా. ఎటుటనే దివ్యభవనంలో స్త్రీపురు షులంతా వినోదంగా కిచకిచలాడుతున్నారు.

చదుకూచి నూర్యనారాయణమూర్తిగాకు

కలతదొలగించి మోదమ్ముజలకరింప చిత్తసిమలభావముల్ చిగురులెత్త లేతజపురులజొంపంపు మేతమనవి కొపరిపాడెడు కోకిలకులముకంటె వినుటకువసందు నానందమునకుమందు తేనెలనుజిందు సుఖముల తేరపుపొందు కోమలస్వరముల బామకొందునేను.

* * *

కాలచక్రంపు టొత్తిడిపాలుగాక కనుచు చిత్రాల జగతియుగాలకొలది విధివిరామములేక వినోధినొదిగి తేరలిపడుచును మిలమిల మెరయుచుండు రిక్కగమిలోని చక్కనిచుక్కకంటె కథకులొలికించి యలరింపగలనునేను.

ప్రబోధ సుధాకరము

శ్లో దయాప్రపూర్ణం ప్రణయైకసారం
విశాలనేత్రం మహిమాభిరామం
శ్రీరామభక్తం శ్రీతపరిజాతం
నమామిక్యవ్యం గురుదేవమూర్తిమ్॥

ఓ యాదవాధీశా! శ్రీకృష్ణా!

నీవు సర్వసమర్థుడవు. పుట్టుక లేనివాడవు. సరతిర్యగ మర శరీరంబులను బురంబులుగాజేసి యందుచార తమ్యరూపంబున నీవు నివసించుటంజేసి పురుషుండన బుఱంగెదవు. పురుషులలోశెల్ల సుక్తిముడవై పురుషోత్తమ విఖ్యాతివహించితివి. సహత్మకుడవై నిల కడగాంచితివి. చిదాత్మకుడవై సర్వము శెఱింగెదవు. నవరసభరితంబుగా జగంబు సృజించి సర్వరసంబుల నానందంబు నలయింపఁజేసి నిత్యానందస్వరూపుడవై యుండెదవు. దీపములకు, మాతాశనునకు జండ్ర మాయ్యలకు లేజము కల్పింపజాలు స్వయంజ్యోతివి. అట్టి గోవిందునకు నమస్కారము. శ్రీకృష్ణుని గురు దేవుని మూర్తిగాభజించు శంకర భగవత్పాదాచార్యుల వారు వ్యంగ్యముగా యాదవాధీశుని స్మరించు మిషమున గురుస్మరణమొనర్చినారు.

దేవా! నిన్ను వర్ణించుటకు జేదములే చాలక మూగ వానివలె మానము దాల్చుచున్నది. అపారుషేయము లగు జేదములే యిట్లయిన సామాన్యులమైన మానవు లము మావాక్కులకెట్లు నీవు గోచరుడవగుదువు?

అట్లులయ్యి జేదాంతశాస్త్రపారములను గ్రహించి జింతించి కీర్తించి బహువిధాభ్యాసంబులొనరించి నిన్ను జోగడుటకు బ్రయత్నించుచుండును.

ఈపాసలన్ని జేసిన జ్ఞానభక్తియోగంబులుసాధించిన నింకనెన్నేని యుపాయములొక్రయించి కష్టించినను, వైరాగ్యంబు లేనివానికి మోక్షాధికారం కలుగజే కలు గదు.

మత్తే సాధనంబులు మూడు. వైరాగ్యము, ఆత్మ బోధము, భక్తి. ఈమూటిలో మొదటిది విరాగము— విరాగమనగా విత్పక్షర అనగా నాసలేమియే.

శ్రీమతి కాళ్లకూరి మహాలక్ష్మీనుండరిగారు

అయ్యకాస్వరూప మెఱుంగుటయే దుర్లుటంబు. దానింజయించు మాటలే? సర్వదేహములయందు నహంతగా మమతగా నాత్మవ్యచారియున్నది. జంతువు లియ్యహంత లేమదేహమందును, మమత భార్య ముదలగు విషయములయందు చాల్చియున్నది.

ఇంతగా సకలదేహములయందును చాచియున్న యీ యహంతామమతలను బాణిలోలుట యెట్లు న్నుచో వినుండు.

“ఈతను జేమిటం బొడమి? దీని స్వరూపమేమి? విషయములతో నీ శరీరమునజేమి సంబంధము? అది సాధనన్నిధిలో శాస్త్రాభ్యాసముచే విచారణచేసిన యెడల నీయహంతామమతలు నివర్తించును.

ఆహంతయనగా నేననుకొనుట. నేనింతవాడను, నామించిన వాడెవడు? సర్వసమర్థుడగును నహం భావము.

మమతయనగా నాదియనుకొనుట నాభార్య, నా విడ్డలు, నాబంధులు, నాయల్లు ఇట్లు తనదనియనుకొన్న వానియిందొక యభిమానము కలిగించుకొనుట.

ఈదేహంబెట్లు కలిగినదనగా—

శ్రీపురుషుల సంయోగముచే కృతకోటితముల మిశ్రమముకాగా నారంటివలన నేర్పడిన మిడుపులో కర్మవకుడగు శీవుండు చల్లగాల్చబడించి దేవాధారి యగుచున్నాడు.

ఇట్లు శరీరముదాల్చిన జంతువు కఫముతో మూత్ర ముతో పురీషముతో నిండియున్న తల్లి గర్భమున గుంటలోబడి తొమ్మిదిమాసములు జతరాగ్నిచే సంత రము ప్రాగుచుండును.

దైవయోగముచే ప్రసూతి సమయమునకుఁ విందం బడ్డంబుగాదిదిగి నుఖప్రసవము కానియెడల శస్త్రము లచేఱిండ్రించి బలరాత్మరముగా బయటికిలాగబడును.

అట్లుగాక సవ్యముగా ప్రజలమగు ప్రసూతివార ములచే మాత్సర్యవ్రతుమండి వీడము లైటికివచ్చినను, తత్కాలముండలి జేదన చెప్పరమా?

గృహంక్షి

ఇంతకప్పుడీ తల్లికడుపు పెడలిపచ్చిన జీవునకు పుట్టినమొకైన నేమైన సుఖముకలదా? ఎన్నిపూరములు! ఎన్నికోరిగములు! ఎన్నిగండములు!

తనవారి నెడబానియు, తనగని దాడిద్యమనుభవించియు, తప్పకొనకాలని యాపదలబొందియు ననుభవించు మనోవ్యధ యింతని వర్ణింపకక్కమా?

పుట్టుచుగిట్టు నీ జీవుడు నడుదై పడుకై పక్షియై పురుగు యెరులది నాలుగులక్షల యోనులందు కర్మనిబద్ధుడై పరిభ్రమించుచు యాతన ననుభవించుచున్నాడు.

జననమరణ ప్రవాహమునందు యెట్టతేల కీజీవులకు బుట్టి పుట్టలాచారవిచారపరుడై వేదప్రచారపరుడై యుండియు, పండితుడైయుండియు వాత్సావాత్మ వివేకంబెలుగక, దేహమునకించునదేయని తెలియుఁ జాలకగా మాదులలోబడి యాయేవునువ్యర్థమొనరించుచున్నాడు.

ఇంక నీయాయుష్షెట్టిదనగా, గడిచిపోయిన క్షణములలో నొక్కలవమాత్రమేని లక్షలధనముపోసిన నెక్కడనుండియేని కొనిలేరానిది. ఆయువేపోయిన వంతయుతోయినదేయగును. అంతకంటె హానియున్నదన్నదా?

ఇట్లాయుక్షయంబొనరించుకొన్న జీవుడు బ్రాంతులంజెక్కి "బ్రాంతియా వైకుంఠపాళియుండు దెదపామువోలె"యని జీవయాత్రలో బ్రాసినట్లు పతితుడై పశ్చాదీదేహములందాల్చి తనకరీరమే తానెఱుంగని సిగ్గులోనుండుతిరుణమునఁ బరమార్థమను మాట యొక్కడిది?

రామ! రామ! ఆకలితో బక్కజెక్కి యెడతెగక బరువులు మోయుచుండు నీయొద్దులు, దున్నెలు, గుట్టములు, గాడిదలుపడు కష్టము వర్ణింపవశముకాదు.

రసము, రక్తము, మాంసము, కొవ్వు, మజ్జ యెముకలు, శుక్రములను సప్తధాతువులను, వాత పితృ శ్లేష్మంబులనియెడు త్రికోషంబులును జీర్ణియైనదీదేహము. పైనఁ బర్వముతోఁ గప్పుబడిన కారణమునఁ గాకులచే క్షింపఁబడకయుండు.

తనముక్కున నోటపెడలు కంఠంబుఁబాచియు, నపానమార్గంబుల వెలువడు మలమూత్రంబులఁ బాచియుఁ దానే యసహ్యపడు జీవుడు తనలో నిండియున్న పదార్థం బెఱుంగడుకదా!

దారిలోబడియున్న యెముకనుబాచి తనకక్కడ యంటునోయని యులికిపడి భయపడి తొలగిపోవు జీవుడు తనతనవంతయు నీ బామికలతోఁజేయఁబడిన బొమ్మయేయని చాడలేదు.

కిన్నుమొదలు చిట్టికెనై వేలవలెన లోనదుర్గంధ పరిపూర్ణమగు నీమేనిపై నెల్లందు చందనాగరు కర్పూరంబులంబూసికొని స్వాభావికంబులగు దోషంబులం గట్టిపుచ్చుచుఁ బైమెఱుంగుల సుంఠంబులకుఁ తెలంగుచున్నాడు.

ఈ కాయమునందుఁ దగిలిన గాయమును మూడు దినములుమాత్రము కడుగక కట్టకవిడిచిరేని యితిపుచ్చి పురుగులుపడి గబ్బుకొట్టును.

హంసమాలికాతల్పములపై పూలపాములపై పవళించి నిద్రించిన సుఖమారకరీషే పెనుశ్శతో తాళ్లతో కట్టి తీసికొనిపోయి కట్టెలలో కార్చివేయబడును.

సింహాపతోపవిష్టుడై యుండునపు డెవనిబాచి లోకము ముదమొందెనో యా మహారాజాధిరాజ కాలరేరితుడై కొంఠోవంబుడునపుడు చేయదగినదిలేక కన్నులప్పుగించి చూచుచుండవలసినదేకదా!

ఇట్టి యతిమరినమైన క్షణభంగురమైనదేహ మెవని సమీపిచేత చేతనముదాల్చి చలించుచున్నదో యా పరమేశునినుజించి జీవుడే యనిత్యమగుదేహమునందే నేనను నహంతను కలిగించుకొనుచున్నాడు.

సచ్చిదాత్మకమైన యాత్మయొక్కదా? మాంస రుధిగాస్థినిర్మితమైన దేహమొక్కదా? యని విచారించి యే బుద్ధినుంతుడు తనకరీరమపై నభిమానముంచుటకే సిగ్గుపడునో యాతడెట్లు తిలకపన్నపులపై మమకారముంచును?

ఇంతతో దేహానిందాపకరణమైనది. ఇక విషయ నిందాపకరణము వివరింపబడును.

నాట్యాభినయములు

సకలజన సమాదరణీయంబై హృదయా నందకరంబై భుక్తి ముక్తి దాయకంబై వెలయు నాట్యాభినయములు భారత భూమిని చిరకాలమునుండి నాదరింపబడుచున్నవి. ఋగ్వేదమునుండి వాద్యమును, యజుర్వేదమునుండి యభినయమును, సామ వేదమునుండి గానమును, అధర్వవేదము నుండి రసమును సముపార్జించి యాచ్యులు సంగీత నాట్యాభినయ శాస్త్రములను లోకమున వెలయించినట్లు భారతార్థవాది గ్రంథములు చాటుచున్నవి. మఱియు నంది కేశ్వరుడు, దత్తిలుడు, కోహళుడు యాజ్ఞవల్క్యుడు మున్నగువారనేకులు నాట్యాభినయ శాస్త్రములను తఱచి లోకమున కనుకూలమగు మార్గములు ప్రతిష్ఠించిరి. అందు మన యాంధ్రదేశమున నంది కేశ్వర ప్రోక్తమగు నభినయదర్శనము, భరతరస ప్రకరణము మున్నగు గ్రంథములు సామాన్యులచే నాదరింపబడుచున్నవి. నాట్య శాస్త్రము, భరతార్థవము మున్నగు సుద్గ్రంథములు మాత్ర మాలంకారికులచే నాదరింపబడుచున్నవి.

ప్రకృత మీ శాస్త్రము లోకమున వెలయుటవలన ప్రజలకు గలుగు లాభ మేమి? జనుల కెట్లవసరము? అను విషయములు గ్రహించుట ముఖ్యము. పూర్వము లాక్షణికులు, సాహిత్యచక్రవర్తులు, శబ్ద శాస్త్రవేత్తలు మున్నగువారనేకు లీ శాస్త్రములను సమాదరించి వెలయించిరి.

సత్యవాలు శ్రీరామమూర్తిగారు

ఈకాలమున సామాన్యజనులు మాత్ర మీ శాస్త్రములను విలాసవిద్యగ నభ్యసించుచున్నారు.

పూర్వీకులు నేటివారివలె నీ శాస్త్రములను విలాసవిద్యగ పరిగణింపక సృష్టిరహస్యము నెఱిగించుటకే విద్య ప్రధానముగ నభ్యసించుచుండెడివారు. మనసుననున్న భావములను మృదువుగ వ్యక్తముచేయుట కుద్దేశింపబడినది యభినయ శాస్త్రమనియు, కరచరితాద్యవయవములచేతను, గానముచేతను, విభావమును వ్యక్తముచేయునది నాట్యశాస్త్రమనియు నెంచి నాటివా రీ రెంటిని పరిచారికాది లోకము మొదలు పండితలోకమువరకు వెలయించి పోషించిరి. అందు ముఖ్యముగ నీ శాస్త్రములు రెండును స్త్రీలు మృదువుగ భావవ్యక్తి చేయుటకును, శరీర వ్యాయామాదిక్రీడలకును నుద్దేశింపబడినట్లు వాని సాంప్రదాయములవలన మనము గ్రహించుట కవకాశమున్నది. నాట్య శాస్త్రము సృత్యము, స్మృత్యము, నాట్యము నని మూడు తెఱగుల విభజింపబడినది. సృత్యమనగా తాళలయానుగుణ్యమై రస భావములతో గూడినది. స్మృత్యమనగా రస భావములచే తక్కువపడినదై తాళలయానుగుణ్యముగా నుండునది. నాట్యమనగా నాటకములందు పూర్వకథతో ననుసరించి వినియోగింపబడునది. ఈ సృత్య స్మృత్య నాట్యములు మూడును లాస్యమనియు,

తాండవమనియు రెండువిధముల వెలయుచున్నవి. లాస్యమన రాగతాళములతో గూడి రసభావములను కూర్చుండి యభివయించి చూపునది. తాండవమనగా తాళలయానుగుణ్యముగ నిలిచి యభివయించి చూపునది. మఱియు, నాయకానాయక భావములు సాత్వికసంచారాదిభావములు, నాయా రసములవనుసరించి యీ రెండు శాస్త్రములందును ప్రయుక్తమగుచుండును. ఇది భరతశాస్త్ర సాంప్రదాయము.

అభినయశాస్త్రము మనసునందలి భావమును కరచరణాద్యవయవములచేతను, చూపులు, కనుబొమలు, హస్తభేదములు మున్నగువానిచేతను వ్యక్తముచేయు మార్గములను తెలుపును. మనసునందుదయించు కోర్కెకు భావమనియు, నా కోర్కెను కరచరణాద్యవయవములచేతను, చేష్టలచేతను డెలుపుట విభావమనియు, నూపురాద్యలంకారములచేతను, నుదాహరణవస్తువులచేతను వ్యక్తముచేయుట అనుభావమనియు నీ శాస్త్రసాంప్రదాయములో ముఖ్యమైన భేదము. విభావాదులాలంబినోద్దీపనాదిభేదములతో నుండును. సాత్వికసంచారాదిభావము లీ రెంటికిని సమానములైయున్నవి. ఈ యభినయశాస్త్రము సృష్టిలో సకలపదార్థములు సంక్షారూపమున నొండొరులు తెలుపుకొనుట కుద్దేశింపబడినది.

ఈ రెండు శాస్త్రములు లోకమున వెలయుటవలన సనేక లాభములున్నవి. అందు నాట్యశాస్త్రము ముఖ్యముగ శ్రీ

లకు వ్యాయామక్రీడార్థమువయుక్తమయి ఆరోగ్యవతులుగ జేయును. కావుననే తొల్లి యంతఃపురశ్రీలుకూడ నాట్యశాస్త్రమభ్యసించుచుండెడివారు. అభినయశాస్త్రము లలితముగ భావమును వ్యక్తముచేయుట యటుండ పరస్పరభేదముగల భావలు మాటలాడు మచటలు కలిసికొని నపుడు వారివారి భావములను సంక్షలచే డెలుపుకొనుట కుపయుక్తముగనుండును. అట్లు డెలుపుకొనువారి వనేకులను మనము జూచుచునేయున్నాము. అంతియగాక మన మొకరితో మాట్లాడునపుడు భావముల ననుసరించి మనకు చెలియకనే నభినయించుట సహజము. కావ్యములను రచించు వారీ రెండు శాస్త్రములను నేర్చుకొందురు. వాచ్యాభినయము కావ్యముల నిమిత్తముద్దేశింపబడినది. రసమును డెలుపునవియు, భావమును వ్యక్తముచేయునవియు, సద్వృత్తిమును బోధించునవియు వగు నీ శాస్త్రములు లోకమున విక్సించి యుపయుక్తములని వేరుగచెప్పవక్కరలేదు.

ప్రకృతము నాటకములందును సినిమాలయందును ప్రాతభారు లీశాస్త్రముల సామాన్యసాంప్రదాయములైన నెఱుంగనివారనేకులున్నారనుటకు సందియములేదు. నాటకములందు కాలానుగుణ్యముగ భావమును వ్యక్తముచేయుచు నభినయించుట ముఖ్యముగాన శాస్త్రసాంప్రదాయము లించుకొనియు తెలియని సటీనటకులవలన చాలభాగము నాటకములును సినిమాలును తృప్తికరముగాలేకుండుటకు కారణమగుచున్నది.

క వి హృ ద య ము

గడచిన జూలై మాసపు గృహలక్ష్మి యందుఁ బ్రకటింపబడిన “విద్యా కవిత్వ కవితావిభాగ కాలనపల్లి కనకాంబాబాయి” అను వ్యాసముద్రణమున 303-వ పుటలో శీవయాత్రయందలి ౨-౨౦౦ పద్యమును

తలగొరుగుట జలబాష్పల
విడిపించుట భావ్యకాంతివిధియు నిషేధం
బలులేమియు బుద్ధమామల
ములు చిత్రము ముక్తబంధములు కలిక.

అనుదానిపై నిటుల వ్యాఖ్యానింపబడియున్నది:—

“ఈపద్యభావము పూర్తిగా నామె గారివలన చెలియవలసినది. ‘తలగొరుగుట’ క్రాపు చేయుటయ (cropping the hair) లేక ‘జలబాష్పల’ అను విశేష్యపదమునకు సింహావలోకనముగ ‘తలగొరుగుట’తోను ‘విడిపించుట’తోను అవ్యయము చేయదగునా. బైధవ్యవిషయమున స్త్రీలకు మాండ్యమొక మహాక్రూరసంస్కారమని భావము కలిగియుండును.

ఈ పద్యమునందలి “ముక్తబంధములు” ముక్తపదగ్రస్తామలు బంధకవిత్వములులోనగు కవిత్వవిషయముల లేక స్త్రీపురుష లాకరినొకరు విధనాదిదియగు కలియుటయా? ఇందతిమాత్ర ప్రసంగమున్నవశ్యతచస్కురాలగు నీ కవిశిల్పజ్ఞ మిమంచుగాక. అ—ద ప్రాస మిందొక ఛందో విశేషముగూడ గన్పడుచున్నది.”

పైవివరణ పద్యమునుగూర్చిన కవిహృదయమున భిన్నముయినటుల యీవల తెలియవచ్చి వారి యభిప్రాయము నిట బ్రతిపందనపూర్వకముగను త్వమాపరా ప్రసక్తముగను జేర్చు హేతువయినది. కవిహృదయము:—

ఇందు ముక్త యనునది రంభటాలను నర్థమునఁ బ్రయోగింపఁబడలేదు. ముక్తబంధము ‘ముక్తలకు బంధము’. ముక్తలకు బంధమేమనగా— ఇది పరిహాసోక్తి. ముక్తలనిపించుకొనగోరు నపరిపక్వకురీయాశ్రమస్థికర్తలకు— ఈపద్యమున పరిహాసము జొందనివారు స్వీకరించిన సన్న్యాసము పరిమాసింపబడినది. ఎట్లుగా:—నిక్కముగా ముక్తలగువారు అనగా ప్రకృతియన కురీయాశ్రమయోగులయినవారు:

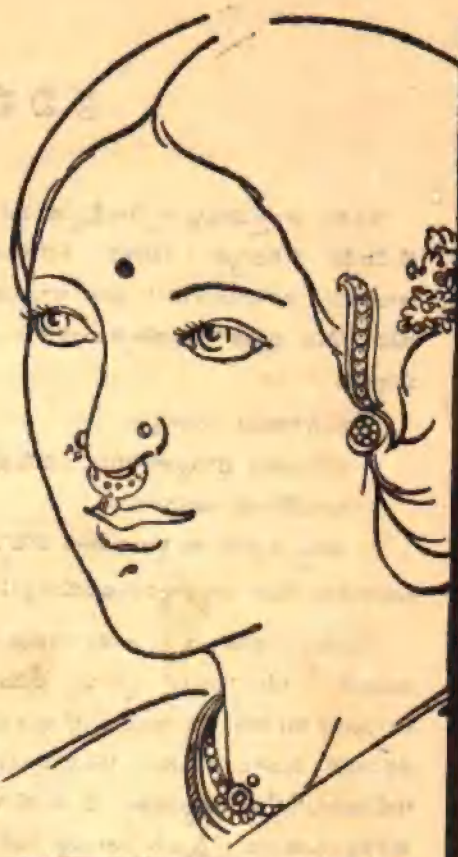
1. తలగొరుగుట—ముందనము సహజముగా సంకోచములేక చేసికొందురు.

2. జలబాష్పల విడిపించుట—స్త్రీజనసంఘము వారికి వదలిపోవును. వారు దానికొకట ప్రయత్నించుచేయుకయె యిది వదిలిపోవునని యుద్ధము.

విధినిషేధములనుట—ఇదియును ‘నిష్ప్రేగుశ్శ్యేపథి విచరతాంకోవిధిః కోనిషేధః’ అను వ్యాఖ్యమున వాసనారహితులగు పెద్దలు విధినిషేధములను చాటుదురు.

ఇక ముక్తలకు మహాకొనువా రట్లుగాక యభిమానము వీడకున్నను తల గొరించుకొనుటయు సహజముగ నుదాసీనభావము నుపేక్షకలుగకమునుపే పట్టుదలతో స్త్రీ సంపర్కమును మానుటయు—రిద్రపోవువానికి మానావమానములు తోచనట్లుగా—చాలా పానమత్తునకు కరిరపటమున్నదియు లేనిదియుఁ దోచకుండునట్లుగా—విధినిషేధస్థితి రాకున్నను—అతికునివలె కావవచ్చుటకు విధినిషేధంబులు విడిచి భేదరహితుల మనిపించుకొనఁజూచు కుమానాసన్న్యాసుల కది బంధమేకదా. కావున ముక్తలకు సహజలక్షణములు కాలెగినవి ముక్తబంధములయినవనుట, ఇది కవయిత్రి హృదయము.

మీ యిండ్లు మీరు జేయునట్లే

కొన్ని యిండ్లు మంగళకరముగాను, కొన్ని వేరుగాను ముడుచుట కాత్మరముజేయుటలే కారణము. తమ పనుల రమించుటకుగాను తనవారి నింటికి పలుపిండు పెంతులవల్యమని తెలివిగలస్త్రీ లెరుగుదురు. దానికి సరియైన కాలము ప్రయత్నించే సమయమే. కాంతిహాసం ఇండియా “టీ” మాటలలో చమత్కార సామర్థ్యముల ప్రదర్శించును. ఇది వైహితుల చేతదరు. అటువంటి “టీపాస్టీ” వాడుక యారంభించును — దాని శ్రేష్టమైన ఇండియా “టీ” రుచినించును.

“టీ” జేయు శ్రమము: శుద్ధమైన వేడినీరు. కొంచెము వేడిచేసిన శుద్ధపాత్ర. ఒక న్యూక్ “టీ” యొక్కొకరికిన్ని, మొత్తముగా నొకన్యూక్ యధికముగాను పాత్రములో వేసి, బాగుగా మధకలెట్టిన నీటిని పోయవలెను. 5 నిమిషములు తాళి, కప్పులలో పోసి, పాలు, చక్కెర చేర్చవలెను.

పా ర మార్థి క మైన పా న ము — ఇం డి యా “టీ”

— బల్లేరియా పర్వతవాసులు

వారి పరిణయపద్ధతులు —

ప్రపంచమును మంచుకొనివచ్చుచున్న నదీనదాగ
రికతాప్రవాహమున బుడుంగుమరి మునుకలుచేయక యే
ప్రేతాయుగమునాటి యాచారములతో విడువక వనలం
లించుచుండు పెక్కుజాతులలో కారావాలాషి

యను జాతివా రొకరు,
వీరు బల్లేరియా యందలి
రొడూప్ పర్వతము
లందు వసించుచున్నారు.
వీరు పురాతన గ్రీకుదేశ
సంతతికి చెందినవారు.
రొమేనియను గ్రీకు
భాషల సమ్మేళనమే వీరి
భాష. నిరవివాహ మేర్ప
రచుకొను జాతికాకున్నను
వీరు సంవత్సరమంతయు
కొండలమీదనే వసిం
తురు, ఎక్కువ చలిగా
నుండు దినములందుమాత్ర
మే నివాసముల వీడి
లోయలకు వెళ్లియుండి
తిరిగి పర్వతములను జేరు
చుందురు. వీరికి ముఖ్య
వృత్తి గొట్టెలను
కాచుట, పర్వతారణ్య

రొడూప్ పర్వతపులోయలు పలువిధములైన
వృక్షములచేతను కన్నులు పండివుగనుండును. తారా
వాలాషియనుల కిది నివాసపుభూములు.

మధ్యమునగల బయళ్లలో వీరు గ్రామముల నిర్మించు
కొనియున్నారు. ఇండ్లను కట్టలతోడనే కట్టుకొందురు,
గోడలెత్తుగనుండువు. గాలిగాని వెలుతురుగాని భగ్గీ
రథప్రయత్నములతోగాని లోపల చొరబాలవు.

ఎందుకన అయింటి కొక చిన్న వ్యారములప్పు మరెట్టి
కట్టికలుగాని చేరుమార్గములుగాని యుండవు. కాని
యింటిలోపల వారికికావలసిన సౌకర్యములుండును.
వైటచూచిన యిండ్లు పొడువదినకొంపలవలె గాన్పించి

నను లోపల చక్కగ
నలంకరింపబడియుం
డును. ముఖ్యమైన
గృహాలంకరణము వారి
కంబిళ్లే. ఇంటిలో నే
ముల జూచిన నదియే
గానవచ్చును. ఇతర
వస్తువు లంతగనుండవు.
వారు చలికాలమునం
దితర చోటులకు పోవు
చుందురు గావున మలభ
ముగ నునాయాసముగ
గొనిపోవు వస్తువులను
మాత్రమే నేకరించి
యుంతురు.

కారావాలాషియను
జాతి యితర సాగరిక
జాతులకంటె వివాహ
ములను చాలా వస్థ
యందే జరిపెదరు.

అనగా భారతీయులవలె వేలము చిరుతనయన్ను
నందుగాదు. వివాహవిషయమున వధూవరుల కట్టి
స్వారంత్రియముగాని యుండదు. తల్లిదండ్రులే వివాహ
మును నిర్ణయింతురు. వివాహప్రయత్నములు - వధూ

కారావాలాషియనుల నివాసములు. కల్లలతోకట్టబడిన గృహములపైట
స్త్రీలు పనిచేసికొనుటకు తిన్నెలుండును.

వరనిర్ణయాదులు - ప్రారంభమైనవాటినుండి కల్కా
జోత్సవము ముగియుటవఱకు వధూవరు లొకరినొకరు
చూడకూడదు.

వివాహమునకు పరిసరములనుండువారందఱాచ్యు
నింపబడియెదరు. వారాకాలమునందంతయు యభేష్ట
ముగత్రాగి తిండావాల్చుతోక్తి యొనరింతురు. ఆ
విసోదములందందరు పాల్గొననగునగాని వధువుకూత్ర
మొక చీకటికోణములో కొందరు స్త్రీలమధ్య నుంచ
బడియుండును. ఆమె ఆకాలమందు బైటికిరాకూడదు.

వరునియింటి నలంకరించుటలో వివాహకార్యము
లారంభమగును. అయింటిపై నొకయెట్టునిజెండా
నెగురపైతురు. అది వరునితోబాటు వివాహకార్య
ములందన్నిటియందును పాల్గొనుచుండును. ఇంట
నలంకరణము ముగిసినతరువాత వివాహమునకువచ్చిన
బ్రహ్మచారిగణము ముందట వరునికి 'క్షవరోత్స
వము' జరిపించెదరు. ఈరోపల వధువునుకూడ

నలంకరింతురు (సాధారణముగ వధువు ఆశ్చ్రామము
నందో, సమీపాశ్రామమునందో యేర్పాటుచేయబడి
యుండును). వధువుపెదలో పెద్దపెండిగొలుసులను
వేయుదురు. పెంట్రికలు వేసుచేరుగా జడలువేసి
బంగారువాణ్యములను కూర్చెదరు. తరువాత వామెను
పూర్తిగ ముసుగువేసి తల్లిదండ్రులనుండి సెలవుతీసు
కొను తింతునడిపింతురు. ఇది ఘోరముగనుండును.
వధువు గంటలకొలది తల్లిదండ్రులముందు మోకరించి
పామరములుగరగునట్లు రోదనముచేయును.

వివాహకార్యము లారంభమైనపుటి నుండియు
సంగీతముకూడ శారంభింపబడును. ఇంటియందును
పైటనుకూడ పాటలు విధివిరామములేక
పాడుచుండురు. అరాత్రి నడిజామున యొకచో
నొక పెద్దమంటవేసి దానిమట్టు స్త్రీ పురుషు
లెల్లరు గుమిగూడి పాటలుపాడుచు నాట్యమాడ
వారంభింతురు. దీనిని ముగించినపిదప నందరుగలసి

బల్లారియా పర్యవసానులు—వారి పరిణయపద్ధతులు

వధవున్న యింటికి వెళ్లెదరు. మరుదివ ముదయమున వారావరణము లీనుచుండి వారిగృహములకును వారు గ్రామమంతయు ప్రకాంతముగ నుండును. ఉదయమే ధరించు విలువగల వస్త్రాలంకారములకును పరస్పర పోలములనుండి కావలయునీటిని మోసికొనివచ్చి సంబంధము గప్పట్టదు.

వధవుతో కూడ వరునింటికి జైలు దేరుటకుముందు దృశ్యము వరుడు తనవలెనే అలంకరించుకొన్న మిత్రులతోగూడి గుఱ్ఱములపై జైలు దేరును.

యింటనుంచి స్త్రీలు వివిధవర్ణముల వస్త్రాలంకరణ వధవు ఇతరాభరణములతోగూడ సోకాకిరీటుము' మల ధరించి వివాహమునకు సిద్ధమగుదురు. దర్శిత ముఖ్యముగ ధరింపవలసియుండును. ఆమె సిక్కి

మూలు, అవసరమగుచో పవరములతో గూడ, యెక్కుగా దీర్చి దానికోక పట్టురిట్టుట గట్టుదురు. అట్లును మూలమున పెండిగొలుసులు బంగడవాద్యములు నూర్చబడును. దానిపై నుంచులిడిన కీరీటము నుచూరైదుపాసుల బయ్యెందును. అది కదలక స్థిరముగానుండుటకు దారములతో గడ్డముక్రింద కట్టియుంచుటను.

ఈ యలంకరణములు ముగిసినంతట వధువు బంధుమిత్రులవద్దనుండి నెలపుపీఠాదుటతో నుదయానం తయ్యగడుపును. ఈ కాలముంతయు బోదవము లూక వంక పాట లింకోకవంక ఆకాసమునింపిస్తయును. ఈ

వరుడు శ్వేతాశ్వముపెక్కి లైలు చేయును. కార్యజాలమును వడిపించు నాతడు ముందుదారి తీయుచుండ నితరులు పెంటనడచుచుండ నందరు వధునింజీర పెళుడును. అచటవారి కందరికి బోజు నునుర్చుండి యుండును. అచటచేసిన వారందరు వధూవరుల నాశీర్వదించుచు వారి నూరవ గృహవిర్యాణమునకై తలకోకవాడెనువిత్తును. అంతట పెండి పెద్ద యెలు పెండాపెత్తకోని నాట్య మారంభించును. ఆతనితో పెత్తనముని పాల్గొందును. వరుడునూడ చేరును. వారందరలనిపోవువలకు నిలువదు. పాదుంకాల

వివాహపుటుర్వరములందు ప్రాముఖ్యము వహించు నాట్యము లందు శ్రీ పురుషులెల్లరు పాల్గొందురు.

యదనురాజిత వధువు వరునింటలగురు వివాహమువనకై వెళ్లివ తమవార బంధుమిత్రులను చూచుటరును. నుభ్యాహ్నును వరునింటిముందరి పెండికివచ్చు వారందరు గుడిగూడెవరు. వరుడు వారిని కలసి కొనును. ఇంటిపై పెగుడుచున్న పెండాను తీసిపోవుటకు పిదపరతును. ప్రయాణమునకు గుడ్డములు తీసికొని వత్తురు. తనవలె కలసిరించుకొన్న మిత్రులగూడి

చుగును. ఇతరులందరురూట్టుచేరి చూచుచుండుదురు. అచటనుండి పెండినూతురియిల్లు చేరుదును. అప్పుడు వధువు ఎల్లవి మునుగుడు నిండుగాధరించి యిల్లు పెడలి వచ్చి శ్వేతాశ్వమునకు ముక్కుదు నవస్మరించి నిలువ బడగా నాపెను గుడ్డముమీది కెక్కింతును. దానితో పెండిగుంపు లైలుచేరును. కొంతదూరము వెళ్లనప్పుటికి పెండినూతుడు మిత్రులతో గుడ్డముల నుదాయించి

బల్లారియా పర్వతవాసులు—వారి పరిణయపద్ధతులు

మైదానమున స్వారిచేయుచు వెంటడించు నితరులను వీడించును. ఇది వివాహాపూర్వము వధువు వెళ్తుకొని పోవువాడు యొక్క వాసనయై యుండవచ్చును.

మరల వందరుగలసి యొకచోకొండపైనిలిచి వరు నింట వారిరాకను తెలుపుదురు. అంతట వధువు కీచితకుండలి విధుల నూదించురీతి యొక పెద్దకొట్టె ముక్కుయొక కొంతకున్నియు గడపల నుంచెదరు. వధువు వచ్చినతరువాత నొకచో ప్రతాంతముగ కూర్చుండును. సంగీతాది విశోదములు సాగుచుండ

వరుడు నాట్యమునందు పాల్గొనను.

మరుదినమువయమున వివాహము జరుగును. వారి యాచారముల ననుసరించి పురోహితునివిల్పి వివాహమును ముగింతురు. కల్యాణముహూర్తవము ముగిసిన వెంటనే గొట్టెలను వధించి పక్షముచేసి అందరుకూడి తిందురు. అదిన మా గ్రామముందెల్లరును తమకార్యములను కట్టిపెట్టెదరు. ఆసాయంత్రముకూడ నృత్యము త్రాగుట జరుగును. ఆమరుదినమువయమునండి బంధు మిత్రాదులు వధూవరుల వాకిర్వనింపవచ్చుచుండురు.

కారావాలాషియను లితర పనులందుకంటె కంటిగ్గరయూరుచేయుట యుండెక్కువ శ్రద్ధవహింతురు. స్త్రీలెల్ల పూడాపనియందే నిమగ్నులై యుండుదురు.

జ
ం
దు

**ZANDU
BALAMRIT**
A Specific Remedy
for
Lean and unhealthy
Children

Madras Presidency Agents:-
DAMODER & Co;
78, CHINA BAZAAR ROAD. G.T. MADRAS.

బా
లా
మ
తం

బలహీనమైన బిడ్డలకు పుష్టియున్న, బలమున్న ఆరోగ్యము నిచ్చును.
అన్ని చోట్ల జండు ఫార్మశీ ఏజంట్లువద్ద కొరకును. ధర బుడ్డి అ 10.

జా మా తై ల ము

ఏ జంట్లు కావలెను

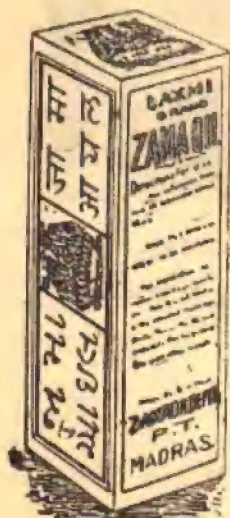
తలనొప్పి, యిక్ష్మయంజా, చేయి కాలు పట్టుకొనుట
పంటినొప్పి మొదలగువ్యాధులను ఒక కణములో
పోగొట్టగల ఖ్యాతిచేందిన “జామాతైలము” నకు
సమమగు మందు వేరేదియు లేదు. చాలా యోగ్యతా
పత్రములనుపొందియున్నది.

బుడ్డి 1-కి అణాలు 6 ఇచ్చి ఉపయోగించి చూడుడు

అమర్ చెందు, శోభాచెందు,

ఇంగ్లీషుమందులు, పలునరకులు, సల్ఫ్యూరిక్, నైట్రిక్
మొరాటిక్ ఆసిడ్ల వ్యాపారస్థులు.

నెం. 63, నై నప్పనాయని వీధి, మద్రాసు

గృహపరిశ్రమలు

సామాన్యముగా నువభారతదేశస్థులకు ప్రాచ్యున యైదుగంటలు మొదలు పండ్లదెండుగంటలవరకును వంట మొదలయిన యింటిపనులు, శిశుసోమణము నుండును. మరల సాయంత్రము వాల్లగంటల మొదలు ఆరుగంటల లోగా, బంధువుల యింద్లకుగాని, ఏస్థ్రీల సభలకు గాని పోవుటయు, సద్బ్రంధకాలక్షేపము చేయుటయు నగును. అటులేరువారే వంటలు భోజనములు జరుగును. దీనినిబట్టి తరుచుగా స్త్రీలలోకమునకు పండ్లదెండు మొదలు వాల్లగంటలవరకును, అనగా వాలుగు గంటలు తీరుబడియుండును. ఈ తీరికసమయములో నిద్రపోవుటలేక వ్యర్థప్రసంగముచేయుట జరుగు చుండును.

నుమారు ఒకరూపాయి పావలా వెచ్చించి యొక యిల్లాలు ప్రత్తి కొనవచ్చును. ఈప్రత్తిని ప్రత్తి రాట్టుముతోపట్టి, ఆమె వారముదినములలో గింజలు విడదీయవచ్చును. ఇట్లుచేసినచో ఒకవీసెమానియును వాల్లపీసెగింజలును అగును. ఆవిత్తనములన్ని చేసిన, ఇప్పుటిధరలలో ఎనిమిదిఅణాలు రావచ్చును. అట్లు చేసినచో, ఒకవీసెమాని పండ్లదెండుఅణాలే ఖరీదగును. అమాది జొన్నపుల్లలకుచుట్టి యేతులుచేయవచ్చును. ఏకవీసెమానినుండి చేసిన యేతులు చాల బాగుగనుండును.

ఆ యేతులను చక్కగావడికి, అరువదియవ నెంబరు నాలు తీయవచ్చును. దినమునకు వాల్లగంటలు మాత్రమే పనిచేసినయెడల, బిదుకోజాలకు ఒకవీసెదూ యేతుల నాలు వడకవచ్చును. మిక్కిలి తేగముగా వడకినచో ఒకపక్షము దినములలోనే యీపని యగును. ఎంతయాలస్యముగా వడికినను ఒకమాసమున కెక్కువ యెక్కువరలేదు. వీసెయేతుల సన్ననాలు వడుతుటకు కూలి వాల్లరూపాయలు, కోజాకు వాలుగు గంటల చొప్పున పనిచేసి వీసెదూ దూది యును పడువైదు దినములకును, ఇంకను త్వరగా తీయవారు పది దినములకును తమ శ్రమకు రెండు రూపాయల కూలి సంపాదించగలరు. ఇక మూడవ రకపుమాట. పదియవ నెంబరుగాని, అంతకు కొంచెము తక్కువ నెంబరుగాని యుండును. ఈనూలుతో దుప్పట్లు చొక్కాగుడ్డలు మిక్కిలి ముదుకచీరలు చేయవచ్చు. ఈ నెంబరునూలు పిన్న పెద్దలందరును తీయగలరు. ఈ నెంబరున ఒకవీసెదూ దూది వడకుట కొకవారముకంటె యెక్కువకాలము కాదు. కూలిమాత్రము వీసెన నుమారు ఒక రూపాయి కంటె సెక్కువయందను. మొదటచెప్పిన నూలుతో వీసెకును అయిదుతేవలు పెడల్పుగల పండ్లదెండు

గమనింపు:-

గృహపరిశ్రమలచే ధనము గడించుటెట్లు ?

పై సమస్యపై ఈ త్రైమాసికముల రచించిన సోదరీమణులకు ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ బహుముఖముగా రు 5, రు 3, రు 2. ఇవ్వబడును. సంపాదకుల తీర్మానమే అంత్యముగా పరిగణింపబడును. ఆ పరిశ్రమ యీక్రింది నిబంధనల ననుసరించి యుండవలయును. 1. గృహిణులు ఇవీడకనే స్వయంసహాయముతో చేసికొనుటకు తగియుండవలయును. 2. ఆ పరిశ్రమయందు విదేశవస్తువుల సుపయోగింపక అన్ని వస్తువులును స్వదేశీయములై నులభముగా లభించునవియై యుండవలయును. 3. ఈ పరిశ్రమ ఆనుభవవీధిమై గృహకృత్వముల కడ్డురాక యందరి ఆందుబాటులలోనుండవలయును. 4. ఈ పరిశ్రమవలన రోహారగునస్తువులు అందరికిని ఆత్మావశ్యక మైనవిగనుండి త్వరగా లభ్యుగావలయును.

గజముల గుడ్డవచ్చును. రెండవరకమునూలు వీసెనుండి అయిదుతేనెల పెడల్పుగల పదిగజముల గుడ్డయును, మూడవరకపునూలు వీసెనుండి అయిదుతేనెల పెడల్పు గల యేడుగజముల గుడ్డయును వచ్చును. కనుక, పన్నునూలు వదునవారు ఒకవీసెను ఇరువది దినము లకు వడికినయెడల వారు నెలకు వీసెన్నరమాలు వడకవచ్చును. అట్లు చేసినయెడల నెలకు ఆరురూపాయల కూలి సంపాదించగలరు. రెండవరకము నూలు వడకువారు నెలకు రెండువీసెల నూలు వడికి వాల్లు రూపాయల కూలి సంపాదించవచ్చును. మూడవ రకము నూలు వడకువారు వారమునకు వీసెను చొప్పున నెలకు నాలుగు వీసెలు తీయగలరు. వారికి వాలుగు రూపాయల కూలి వచ్చును.

ఇట్లు తీసిన నూలుతో మగ్గములమీద స్త్రీలు తమ యిండ్లలోనే బట్టలు వేయవచ్చును. నేత వేర్పు కొనుట మిక్కిలి కష్టముకాదు. ఇండ్లలోనే సాలీల సాయముతో పది పదునైదు కోజాలలో మన మీ పని వేర్పుకొని, యిరువదిను వేర్పువచ్చును. సొంత ముగా ప్రతిపట్టి ఏకులుచేసి పన్నునూలుతో మన మగ్గములమీదనే చక్కని పన్నునూలుతో తేసిన చీరలు కట్టుకొనుటకు మన కొంత సంతోషకరముగ నుండును. మన యుపయోగమునకు మించిన నూలును విక్రయముచేసిన కొంతసామ్యము నునకు మిగులును. ఇక వేసిన కొలదిని నేత నులుపగుచుండును. ఏనేత లోనైనను వారమునకు రెండు రూపాయలు కూలి వచ్చుచుండును.

ఇదిగాక బట్టలకు పలువిధములగు రంగులు వేయ వచ్చును. వస్త్రములమీదను చిన్న సంచులమీదను అందమైన రంగులతో కట్టబాగుల సాయమున దేశ వేషచేయు భారతస్త్రీపురుషుల బొమ్మలను ముద్రింప వచ్చును. మనకును మన పిల్లలకును గ వలసిన చొక్కాలు, రవికలు మొదలగునవి మనమే నట్టు యంత్రసహాయముచేసి, చేతిబట్టలతోగాని బట్టి యురికిత్య కొంత తగ్గింపగలము. సబ్బులు సొంత ముగా చేయుట, తలనూనెలను తయారుచేయుట,

పూసలనట్లు, వేముసామాను, పూలునట్లు మొదలగు పనులు స్త్రీలు సాధింపవచ్చును. కూరగాయలు పండించి ఆమ్ముట, మరియొ గుంగచాపలు, చాటి యాకులచాపలు, బుట్టలు అల్లుట, విసవకట్టలు తయారుచేయుట, శక్తియున్నయెడల వడ్డుదంపి దంపుదునియ్యము పిదముచేయుట, పిండ్లు తిరుగలిగినో తయారుచేయుట, పసుపు కారములు కొట్టి పిదము చేయుట ఇదియన్నియు ఆకువారు సాధింపగల కార్యములే. మన పిల్లల నుపయోగించుటకు వేనుంచి వచ్చిన మరయోముదము గతియైనది! ఆముదపుడిపము పెట్టిన కండ్లకు చాలామంచిది. కనుక, ఆముదపు గింజలతో వంటాముదము, పచ్చియాముదమును సొంతముగా తయారుచేయవచ్చును. అట్లు చేసిన యెడల రెట్టింపులాభము కలుగును. ఆకువాండ్రు బంగారపుపని చేయుటకుచే చాల ముఖ్యమగు సంగతియే. బంగారు వెండినగలలంకరించుకొనువారు స్త్రీలే గనుక తమ జాతివారగు స్త్రీలతో చక్కగ మాటలాడి తాము కోరినట్లు నగలు వారిచే జేయించు కొనవచ్చును. ఇత్రడి తగరముల గిన్నెలు చెంబులును కంచుసామానులును స్త్రీలే చేయవచ్చును. పూజనీటి లకుచేసి విక్రయించిన చాలదబ్బు వచ్చును. బంగారు, వెండి, ఇత్రడికంచు తగరము మొదలగు లోహపు, పనులు, వడ్డము ఆకువారు చేయుటకువిన కొంద టికి పరిరోషముగానుండునేనో! ఈ పనులుచేయు ఆకువాండ్రను కొందరిని శేను జూచిరిని, తాము వితంతువులై శీవనోపాధిలేకపోవుటచేత తమ తండ్రులు వేర్విన యాదిద్రవ్య నుపయోగించుచున్నామని వారు చెప్పిరి! ఒకచోట వొకమాగపిల్ల వడ్డముచేయు చుండుట నే చూచిరిని!

శీవసూపాధికారమును ధనార్జనమును వ్యాయమైన యిట్టి పరిశ్రమలు స్త్రీలుచేయుటావశ్యకము. ఇట్టి పనులు కొలది కాలములోనే వేర్పుకొనవచ్చును. ఈ పనులు వేర్పునయెడల మన దేశములో స్త్రీలు తిండి లేక యుట్లాడనక్కర్లేదు. స్వతంత్రముగ శీవనము వేసి సాఖ్యముగ కాలముగడిపి దేశసౌభాగ్యమును స్త్రీలు పెంపొందింపగలరు.

శ్రీమతి పులుగుర్తు కనకమ్మ.

శ్రీ శారదామణి దేవి

శ్రీ బులుసు వేంకటేశ్వరులుగారు

ఆధ్యాత్మికవిద్యారహస్యముల నామూలాగ్రముగ నెఱిగి, నిత్యానుష్ఠానసిద్ధుడై, తన హృదయసరోవరమునందుఁ గోరకమై బుట్టి, పెరిగి, వికసించిన జ్ఞానభక్తివైరాగ్యపద్మసారభమును, ఒకేచోటనుండినను, ఖండఖండాంతరముల దేశదేశాంతరముల నలముకొనునట్లుజేసి నిర్యాణముఁజెందిన లోకైకపూజ్యుడు శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస. అనేకపూర్వజన్మ సముపార్జిత పుణ్య ఫలంబుచే, పతివ్రతాజనతాలంకారమై, హృదవస్త్రీజాతి కావర్పపాయయైన శ్రీ శారదామణిదేవిశ్రీరామకృష్ణపరమహంసకు సహధర్మచారిణి. ఈ మహామహురాలిని సతిగాఁ బడయఁజాలకపోయినచో శ్రీరామకృష్ణుఁ డంతటి మహామహుఁడు కాజాలక పోయెడివాఁడని యెందఱో వాక్రుచ్చియున్నారు.

ఈమెది వంగదేశము. ఆదేశమునఁగల “బంకూరా”యను జిల్లాయందుగల “జయరాంబటి”యను చిన్నపల్లెటూరియందు దీమె 1853 వ సంవత్సరమున బీదబ్రాహ్మణ వంశమున జన్మించినది. ఈమె పల్లెటూరి వాతావరణమునఁజెరిగి శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితయై, వైవచింతనతో బాల్యమునుండియుఁ గాలముఁ బుచ్చుచుండెడిది. ఈమె కలిబాల్యముననే యైవవయేట వివాహమాయెను.*

శ్రీ రామకృష్ణుఁ డాధ్యాత్మికదృష్టిఁగలవాఁడై ప్రపంచదృష్టిమఱచి యుండెనిమిగ్గుఁడైనతఱి నాతనితల్లియు, సోదరుఁడును భయపడి వానికి వివాహమొనరించినయెడ నాదృష్టి మరలుననియెంచి యాతని యిరువది నాల్గవసంవత్సరమున నైదేండ్లబాలికయగు శారదతో వివాహమొనరించిరి. కాని వారు తలఁచినప్రకారముగాక శారదామణి కూడ నాధ్యాత్మికదృష్టిగలదే యగుటచే శ్రీరామకృష్ణుఁడను దావకునకామె యింథనమై యాధ్యాత్మికాగ్నిని మహాహృద్వలముగఁ బ్రజ్వలించఁ జేసినది.

ఈమెకు బాల్యమునుండియు పతిభక్తి యలవడినది. ఆతని నెల్లప్పుడును హృదయ ఫలకమునఁ జిత్రించుకొని పూజించుచు, ఆతని నర్కనభాగ్యమెపు డబ్బునోయనియు, పతిసేవఁజేయుభాగ్య మెన్నటికిఁగల్గునోయనియు నెదురుచూచుచుండెడిది. ఆహా! బాల్యమునుండియు పతిని సేవించవలెననియు బలియేసతికిఁ బరమదైవతమనియు నేర్చుకొను హిందూవనిత పరమపుణ్యకదా!

ఈమె బాల్యమునంచే భర్తకు నస్వసతగ నున్నపు డాతనికడ నుండెడిది. ఆదినములలో నామె యుదయముననే గంగాస్వచ్ఛతరంగముల జలకమాడి భక్తిసంయుక్తతో భర్తనే సేవించుచుండెడిది. కాని శ్రీరామకృష్ణుఁ డీమెచు సరిగాఁజూడనైన జూచెడివాఁడు

* శ్రీశారదామణిదేవి తీవ్రము శ్రీ బులుసు వేంకటేశ్వరులుగారితో విపులముగ రచియించఁబడి యున్నది. శ్రీల కవితముగ నొసంగఁబడును. వలయువాడు బులుసు వేంకటేశ్వరులుగారు. విద్యార్థి, పి. ఆర్. కాలేజీ కాకినాడ ఆదివాసినఁ బడయఁగలడు.

కాదు. ఐనను, ఆతని ముఖపందర్యనమే మహాభాగ్యమనియెంచి దానితోనే తృప్తి తెంది భర్తృపదసేవజేయుచుండెడిది.

యావనోదయమైనపిదప, శ్రీరామ కృష్ణుడు దక్షిణేశ్వరమున నున్నపుడు, శారదామణిదేవి తనభర్త ఆధ్యాత్మిక దృష్టిచే బిచ్చివాడాయెనని విని యాతని కడకేగను. ఆమెనుఁ జేరఁదీయుటకు శ్రీరామకృష్ణునకు సంశయముకలిగెను. ఏలయన, ప్రతిశ్రీయందును జగజ్జననిరూపమును సాక్షాత్తుగఁజూడఁజాలు నాతఁడొక శ్రీని తనభార్యగ నెట్లు పరిగణింపఁగలడు? కాని, భర్తృపదసేవకొఱకును, కొద్దియో గొప్పయో నేర్చికొనుటకే బిచ్చితిఁగాని సంసారసుఖములకుఁగదని నచ్చఁజెప్పి యాతని యంగీకారముబడసెను. ఇతర ఋషులు, మునులు శ్రీలనిందించి, తాము కామకాంచనాకాంక్షను జయింపలేక శ్రీలే వారినిఁ జెడఁగొట్టుదురని పిచ్చినమ్మకముఁ గలవారై, శ్రీలపై నిందారోపణములఁ జేతురు. కాని శ్రీరామకృష్ణుడు వారివలె గాక శ్రీయట్టి పదార్థముగాదనియు మానవుడు దుర్మార్గమునఁ బ్రవర్తించునపు డాతనికి మహోపకారముఁ జేసి సన్మార్గమునఁ బ్రవేశపెట్టునదేయనియు నెంచి యామెను గ్రహించెను. ఇదియే శ్రీరామకృష్ణపరమహంసకు నితరపరమహంసలకుఁ గలభేదము. దైవాంశగలశ్రీని నిందింపక యామెయందే జగజ్జననిరూపుఁగాంచి లోకమునకుజాతిన ఘనుఁడు.

తనభార్యను సంకోచింపక స్వీకరించుటయేగాక తాను గృహస్థుడైనందులకు వివాహమాడినందులకు తనవిధి తనభార్య నెల్లవిషయములలోను మహిమాన్వితసితికిఁ దీసికొనివచ్చుటయేయని యెంచి దివ్యోపదేశముల నొసంగి యాధునిక ప్రపంచమునకు మంచినీటిని యాచరణపూర్వకముగఁ జూపినాఁడు. గృహవిషయములను, ఆధ్యాత్మిక విషయములను, అందలి రహస్యములను, ఈతఁడు స్వయముగాఁ దనభార్యకు బోధించినాడు. అంతియేగాదు పల్లెటూరియందున జన్మించి యేమియు నెఱుంగని పతి కెల్ల విషయములను — ఎంతచిన్న విషయములైనను — దీపముతుడుచువిధానము, వత్తిఁగోయు తీరు, బంధువులయెడ సత్తమామలయెడ నిరుగుపొరుగువారియెడ నడచుకొనవలసిన విధులు — ఈయన భార్యకు నేర్పినాడు. నేటి నాగరిక ప్రపంచమున బ్రతి గృహస్థుడును తనభార్యకు శ్రీరామకృష్ణుని రీతి వివిధవిషయములు బోధించి యాన్నత్య సితికిఁ దీసికొనివచ్చుచో హిందూసంఘ మిట్టి సీచస్థితిలో మ్రగ్గవలసిన యావశ్యకత యుండునా? అట్లుజేయుచో హిందూసంఘము మహోన్నతస్థితిఁ బొందుగదా!

శ్రీరామకృష్ణ శారదామణి లొకే మంచముపై బయండినపుడైనను శ్రీరామ కృష్ణుడు ధ్యానమునందు నిమగ్నుడై యొడలు మరచెడివాఁడు. ఆతనిశరీరము చల్లపడి శవమువలె బడియుండెడిది. ఇది జూచి శారద భయపడెడిది — శారదామణి సంసార

సుఖముల నభిలషింపకపోవుట సరికదాచాల
మంచి పిల్లలుగల స్త్రీల నిందించుచు నింది
య నిగ్రహత్వమున్న నే కాని జాతి బాగు
పడజాలదని బోధించెడిది. తన విషయము
తనభర్త విషయము వారికి తెప్పించుచుండిది.
వారి పవిత్రజీవితములబ్రకించి వారికున్న
యింద్రియని గ్రహత్వాదితత్తుల సంపా
దించఁ బ్రయత్నించుచు హిందూదేశమున
“జన్మనిరోధక శాసనావత్యకత” కలుగునా?

గురుదేవుడు మరణించినవిదవ నొకనాఁ
దామె వితంతువులు ధరించు ధౌతవస్త్ర
ముల నామె ధరించుచుండఁగ గురుదేవుడు
ప్రత్యక్షమై “నే చనిపోతినని యెంచి యిట్లు
చేయుచుంటివా? మూఢనమ్మకము లింకను
పోలేదా?” యని వాక్రుచ్చెనట! ఆప్పటి
నుండి యామె యెన్నడు నటులఁజేయఁ
బ్రయత్నింపలేదు.

తండ్రి చనిపోయిన శిష్యునొకని నోదా
ర్పుచు, నాతని కామె మాతృపూజ,
మాతృసంరక్షణదీక్ష, మొదలగువానిఁ
గూర్చి బోధించెను. నవమాసములుండి,
యనేకశ్రమల కోర్చి కని, పెంచి, పెద్దఁ
జేసి, విద్యాబుద్ధులఁ గఱపి పోషించినందు
లకు, మన తల్లులకు మహిమదేశముల
బోధించుచు వారి కైహికాముష్మికసుఖము
లొనఁగఁ బ్రయత్నించి కృతకృత్యులమైనచో
మన ఋణము దీర్చికొనఁజాలినవార మగు
దుమని బోధించెను.

ఈ మాత మహామహారా లనియు
దైవాంశసంభూతురాలనియుఁ బ్రపంచ

మంతటను మార్మోగినను, అనేకవేల
శిష్యులు, శిష్యురాండ్రు దూరదేశముల
నుండి, ఖండఖండంతరములనుండి వచ్చి
దర్శనభాగ్యము లభింప ధన్యులై తరలి
పోవుచున్న ను ఆమెయెన్నఁడు గర్వముఁజూపి
యెఱుంగదు. ఎట్టిసమయములలో నెవరు
వచ్చినను, వారికి దర్శనమొనఁగి, యోగ
జ్ఞేయములడిగి, యోదార్పింపుచుండెడిది.

తనభర్త శిష్యులకు స్వయముగా వండి
పెట్టెడిది. వారిని పుత్రులుకన్న నెక్కుడుగా
జూచుకొనెడిది. నన్మార్గవర్తసులును, నిశ్చిం
చలహృదయులును, విశ్వవిఖ్యాతయశ
స్కులునగు నాశిష్యులే తనకు దనభర్త
యనుగ్రహించిన పుత్రతత్తుములని మురిసి
పోయెడిది. ఎట్టిపనియైనను సీచమని
యెంచక స్వయముగజేసి సర్వమానవ
సౌభ్రాతృత్వముఁ జూపుచునుండెడిది.
మహాపదేశముల నొసంగి యనేకుల
నానందవార్షిధులఁ దేల్చెడిది.

అర్ధాంగియైనందులకు శ్రీరామకృష్ణున
కన్నివిషయములలోను సర్వభాగముఁగలిగి,
ఆయన జీవితమే తన జీవితము, తన జీవి
తమే యాయన జీవితముఁ జేయఁగల్గి
యాధునిక హైందవస్త్రీల కాదర్శప్రాయయై
పతివ్రతాజనతాలంకారమైన యాయమ
జీవితము ధన్యము జేసికొన్నది. ఈపెబోటి
లలి నాలలామ లీ హిందూదేశమునకుఁ
గొఱంతకాదు. ఈమహామహారా లి
చారిత్రఁ జదివి జీర్ణిందిహిని ధన్యులయ్యె
దరు గావుత!

ప్రపంచకాలమును దెలుపు పట్టిక.

శా.ధారణముగ $\frac{1}{100}$ లు గర్భము పరిచిన 280 నిమిషము ప్రసవించెను. కడపటి అనీష్టులకు మొదటివారు మొదలు ఆక్స్‌ట్యూజన్‌ వరకును, ప్రీంతకములందు పట్టా మొదటిను $\frac{1}{100}$ అంతకు 1.5 తాకియల గర్భము పరిచియును మొదటిను $\frac{1}{100}$ తాకియల పరిచియును.

[illegible]

ఉ.	అ.		
6-20	6-5	1	సా. చ. సా 4-47 చిత్రసా 8-57 రావ 1-13 ల2-59 వదుప12-33 పునర్దుప2-53 పల్లి
6-20	6-5	2	మం. పం. సా 6-48 స్వా రా 9-28 తెప 3-44 ల5-30 వదుప 8-40 రాదు 11-1
6-19	6-6	3	బు. ప. సా 8-56 వికారా 12-5 తెప 4-35 ల6-19 వదుప 11-47
6-18	6-6	4	గు. ప. సా 11-2 ఆమారా 2-40 వశేదు దుప 10-12 పునర్దుప 2-54
6-18	6-6	5	కు. అద్ద. రా 12-57 శ్రీ తెప 3-6 ఉప 8-19 ల10-35 వదుప 8-39 పునర్దుప 12-34
6-17	6-6	6	శ. వ. రా 2-29 మూ 24-0 పవ 1-42 ల3-25 వశేప 5-19 దుప 7-52వ
6-16	6-7	7	అ. ద. తెప 3-39 మూ 6-59 శేప 6-59 వసావ 5-12 ల6-57 వసాదు 4-29
6-15	6-7	8	సా. పి. తె 4-7 పూసా 8-31 సావ 4-42 ల6-32 వదుప 12-32 పునర్దుప 2-54
6-15	6-7	9	మం. ద్యా. తె 4-19 ఉపాప 9-36 పవ 1-41 ల3-19 వదుప 8-36 రాదు 11-0
6-14	6-7	10	బు. శ్ర. తెప 3-55 శ్రీప 10-9 పవ 2-11 ల3-47 వదుప 11-45
6-13	6-6	11	గు. చతు. రా 2-56 పవ 10-15 సావ 5-20 ల6-51 వదుప 10-10 పునర్దుప 2-54 మహావశరాత్రి
6-12	6-8	12	కు. ఆమా. రా 1-38 శప 9-53 సావ 4-5 ల5-38 వదుప 8-34 పునర్దుప 12-31
శ్రీ భార్యవాసుని 12 ఫాల్గుణమాసము ఆవ 1937 సం॥ ౧౦			
6-12	6-8	13	శ. సా. రా 11-54 పూభావ 9-9 సావ 6-23 ల7-54 వదుప 7-47వ
6-11	6-8	14	అ. వి. రా 9-54 ఉపా 6-2 సావ 7-26 ల8-57 వసాదు 4-29 [2-53
6-10	6-8	15	సా. శసా 7-41 శేప 6-40 ఆశ్రీ తెప 5-10 రావ 1-29 ల2-59 వదుప 12-13 పునర్దుప
6-9	6-8	16	మం. చ. సా 5-20 ధ తెప 3-30 పవ 2-5 ల3-34 వదుప 8-32 రాదు 10-59 చరిత్ర
6-9	6-9	17	బు. పం. పవ 2-57 కృ 1-47 పవ 2-39 ల4-8 వదుప 11-43 తిధివ్యయం [54పల్లి
6-8	6-9	18	గు. ప. ప 12-32 శా రా 12-10 సావ 4-43 ల6-12 వశేప 5-29 దుప 10-7 పునర్దుప 2-
6-7	6-9	19	కు. ప. ప 10-16 మృ రా 10-38 శేప 6-54 వదుప 8-30 పునర్దుప 12-0
6-6	6-9	20	శ. అద్ద. ఉ 8-9 అద్ద రా 9-27 ఉప 6-37 ల8-8 వదుప 7-42వ [సాదు 4-30
6-6	6-9	21	అ. వ. ఉ 6-18 పి తె 4-43 పుసా 8-31 ఉప 8-53 ల10-31వ తెప 4-22 ల5-55వ
6-5	6-10	22	సా. పి. తెప 3-30 పువ్యసా 7-54 వశేదు దుప 12-30 పునర్దుప 2-54
6-4	6-10	23	మం. ద్యా. రా 2-52 ఆ శేసా 7-46 ఉప 8-37 ల10-13 వదుప 8-28 రాదు 10-58 వృసింహద్యావశ
6-3	6-10	24	బు. శ్ర. రా 2-37 వసుసా 8-2 ఉప 7-53 ల9-30 వశేప 4-22 ల6-1 వదుప 11-41
6-2	6-10	25	గు. చతు. రా 2-59 పూసా 8-51 తెప 4-29 దుప 10-3 పునర్దుప 2-53
6-2	6-10	26	కు. పూ. తెప 3-45 ఉపరా 10-7 శేప 6-7 వదుప 8-27 పునర్దుప 12-29
6-1	6-11	27	శ. బహు. సా తెప 5-5 హస్త రా 11-54 ఉప 7-8 ల8-51 వదుప 7-38వ చారిత్రమనుభవక్షణం
6-0	6-11	28	అ. వి. 24-0 చిత్రరా 2-2 ఉప 8-36 ల10-20 వసాదు 4-30
5-59	6-11	29	సా. వి. ఉ 6-45 స్వా తె 4-30 ఉప 8-12 ల9-53 వదుప 12-28 పునర్దుప 2-53
5-58	6-11	30	మం. ర. ఉ 8-46 వికా 24-0 పవ 10-41 ల12-27 వదుప 8-24 రాదు 10-56
5-58	6-11	31	బు. చ. ప 10-53 వికా 7-7 పవ 11-33 ల1-19 వదుప 11-39

* ఉ—ఉదయము; ప—పగలు; సా—సాయంత్రము; రా—రాత్రి; తె—తెల్లవారు
జాము; వ—వర్షము; ల—లగాయతు; వ—అభయవరము; శేప—శేషవర్షము. తిధిగాని
వక్షత్రముగాని కేయలిదిన ప్రమాణమునకు అభయ అని తెలుసుకొనవలెను.

న ము ద్ర మ థ న ము

నాడు దేవదానవులకు అమరత్వము ఆరోగ్యము నిచ్చినది.

అ మృ త ము.

నేడు మనకు ఆరోగ్యము, సరములకు శక్తి, కండరములకు బలము లేజన్మ

నూత్న యౌవనము నిచ్చుచున్నది:

జీ వా మృ త ము

ఆయుర్వేదాశ్రమము

మదరాసు

(గతసంచిక తరువాయి)

సోయాబీను పెట్టిభూములందును పండింపనగును కాని క్షారము, సున్నము, లొప్పరాములు (Potash Lime, and Phosphoric acids) అధికముగావచ్చు ఇసుక, లేగదేవుములు శ్రేష్ఠముగనుండును. మంచూరియాయందు వట్టియిసుక నేలయందిది మంచిఫలితము నిచ్చుచున్నది. ఆమెరికాసంయుక్తరాష్ట్రములందు ప్రత్తి, ధాన్యము పండించుభూములందును, ఆఫ్రికాయందు గోధుమలు పండించుభూములందును నిది పండింపబడుచున్నది. దీనిపంటకు భారతదేశము దన్ని విధములైనభూములు మంచివని తెలియుచున్నది. అందులో లేగదేవుములు చాలయుపకరించునని వ్యవసాయకాశిగారు పరిశోధించి విన్నయించియున్నారు.

అత్యధికశీతోష్ణములు సోయాబీనుల పంటకు చెడువునగల్గించు గాన సమశీతోష్ణప్రదేశములకే యిది తగియుండును. అందుననే యూరొపుఖండమున నుత్తరభాగములం దీపంట యభివృద్ధి జెందకుండుట.

భూములను సారవంతముచేయుకొలది యితర పంటలవలె సోయాబీను మంచిఫలితములనిచ్చును. దీనిని పంటలెట్లుభూములు ఎండకాలారంభమందు లోతుగాదున్ని కొన్ని దినములుండనిచ్చి తరువాత రెండుమాడుమాదులు గుంటక (పొపటము) నుపయోగింతురు. తరువాతకూడ భూమిని విత్తులు నాటుటకుపయోగపడునట్లు చదునుచేయుదురు.

సోయాబీనుల జేయుకువునందైన చల్లవచ్చును. అది శీతకాలమందును ఎండకాలమందునుకూడ పంట గును. కాని వర్షాకాలము శ్రేష్ఠమైనది. వర్షము లారంభమైన కొలదికాలమునకు తరువాత, జూన్ నెల 15 వ లేదే యవంతరము విత్తడమునుంచిది. ఈయుకు ప్రారంభమైన గుజరాత్ నందు గొంగళిపురుగులమితము; కావున వానికాలము దాటినతరువాతను, పేరుకొను మంచు (Frost) గల కొండప్రదేశములలో వాకాలమును పీడియు విత్తుటశ్రేయము.

సోయాబీనులను వరుసలు వరుసలు గా విత్తవలయును. అది గొట్టు మొదలగుసాధనములతో చేయవచ్చును. కొంతప్రదేశముచాత్రమే పంటలెట్లు పెడచేతితోని త్తనముల వెదజల్లుటయుగలదు. వరుసలుగా విత్తనములవాటివచో రెండువరుసలకువర్గ 2 నుండి 3 అడుగులస్థల ముండవలయును. చైనా మంచూరియా దేశములందు రెండువరుసలకు 17 అంగుళముల దూరమునమాత్రముంచి, ఏరుసలో రెండువిత్తులకువర్గ రెండుఅంగుళముల దూరముంచి విత్తులనునాటెదరు. కాని మనదేశములో రెండుమొక్కలకువర్గ 3, 4 అంగుళముల దూరము డుట శ్రేష్ఠము.

మంచూరియాలో ఎకరమునకు 16 నుండి 20 పొనుల గింజల నుపయోగింతురు. కాని పల్లపుభూములకు పీడిలో సగము చాలును. పశువుల మేతకు గాని మొక్కల పెరువుకొనుపయోగింపదలంచినపుడు గాని యొకరమునకు 40 నుండి 60 పొనులుచట్లుటజేలు.

గింజలను చాల లోతుగానాటివచో మంచి ఫలితము నివృత్తి. కఠినముగనుండు భూములందు రెండంగుళములకంటె లోతున గింజలను పూడ్చరాదు.

ఒకటి ఒకటిన్నర అంగుళములలో రెను బూడ్చిన గింజలు మంచిఫలితము నొసగినటుల తెలియుచున్నది.

వర్షముమితముగగరియు ప్రదేశములందు వర్షములు మగిసినతరువాతను వర్ష పొరలు 30 మొదలు 50 అంగుళముల లోపలనున్న ప్రదేశములందు వర్షాకాల నునందును గింజలను విత్తుటనుంచిది. సోయాబీనును సంచత్సరమునకు రెండుమారులు పండింపవచ్చును. వరుసంట తరువాత పీపంట లెట్లువచ్చును. కాని పీ రెక్కవ నీలుచుచోటున యీపంటకాదు ఎక్కువ వర్షమునకుకూడ పూవులురాలి పంటపాడగును.

చైనామంచూరియా దేశములందు సోయాపంటకు పశువులయేరుచే యుపయోగింతురు. జపానునందు భాస్కరము నున్నము ఎక్కువగాగల యెరువును

వాడుచును. ఎరువులలో సారజనకసంబంధమైన (Nitrogenous) యెరువులెక్కువ పోయినందున. మన దేశముందుపయోగింపబడు పశువులయెరువు కూడ పెక్కువగా నుపకరించును. ఎకరమునకు 10, 15 బండ్లు మంచిది గనున్న పై యెరువులేసిన చాలు.

సోయాబీనులనుపంట యీవిధముగా పెట్టవచ్చును. మొదట బాగుగాదున్నినభూమిని అత్తదవుడు గుంటక తోలుచు నుండవలెను. కర్షకాల మారంభమైన తోడనే గింజలను వల్లవచ్చును. అవి 7 నుండి 9 శోజాలలో మొలక లేత్తును. తరువాత పూవులు పూయు వఱకు వాని మొదట్లకుమట్టిని రెండు ప్రక్కలగట్టుగా చేయుచుండవలయును. పూవులుపూయుటకు సాధారణముగ 45 దినములు పట్టును. పంటపూర్తియగుటకు 70 నుండి 80 దినములుపట్టును. కాయలు గోధుమవర్ణమునకు దిగి ఆకులురాలుటకు ప్రారంభించిన తరువాత కోతకువచ్చినదని అంపవలయును. కోసినతరువాత యెండించి గింజలను మలభముగ రాలివేయవచ్చును.

మంచూరియాయందు సోయాబీను ఇతర దేశములందు కంటె యెక్కువపంట నిచ్చుచున్నది - యెకరమునకు 1100 నుండి 1600 పొనులవఱకు. కాని మనదేశము వందు 700నుండి 900 పొనులుమాత్రమే. కాలక్రమమున మంచిది త్తనములచే పంట నభివృద్ధిపొందింపవచ్చును.

పశువులమేతకొరతై సోయాపంట పెట్టవచ్చును గింజలు కన్నుగావల్లవలెను. కాయలు ముదురుట కారంభింపకముందే కోయవలయును. అంతకంటె యెక్కువ కాలముంచినచో కాడలు బిలుపెక్కి మునుపటి విలువను గోల్పోవును; ఆకులన్నియు రాలిపోవును. కోసిన పంటనే ప్రోవుచేసి, యెట్టిరెండుదినములు పొలమువందే యుండనిచ్చిన తరువాత చిన్నచిన్న కట్టలుగా గట్టవలయును. ఆయిదారుదినములకు తరువాత నది మంచిమేకయగును.

రెండు సంవత్సరములకంటె ప్రాతవిత్తనములను వల్లుట మపయోగించిన మపయోగముండదు. ఎంత క్రొత్తవైన అంతమంచిది. సోయాను నిలువచేయుటలోని కేడెక్కువండువరకు జాగ్రత్తపడవలెను. లేకున్న అది విస్తృతమగు కుపకరింపవు. అది నిలువచేయుటకు ముందు బాగుగా ఆరబోయుట మంచిది.

నుభించుటకే జన్మించుట కాదనువారెవరు?

కాని అందులకు మానసిక కారకశక్తి, ఉత్సాహము అవసరము

ఇది మహా ప్రపంచము

నీ హక్కులకై నీవు పోరాడవలెను. అందుకు శక్తి అవసరము. మరి నీకిది పాపము కోరలేవడినది.

దాననే నీకీ విరక్తి సుమా!

కాని విరక్తిచెందుట పురుషులత్యగాము కాదు. విరక్తి చెందుట మగతనముకాదు. నీకు ఆసక్తలదు. ఉపాయమున్నది. ఉపాయము, సాధనమునకై వెతక-అంటే

సరములకు కావలసినది బలము.

రిండలకు రావలసినది దిగి.

అందులకే గదా అమృత.

అమృత రక్తగుర్భి ద్రావకము కేశవకుటీరం - మద్రాసు

విజయం: శివారాం జనరల్ స్టోరు - తెజవాడ -

(గతపంచిక తరువాయి)

డ్వీటేటరులు అధికారమునకు వచ్చుటతో ప్రపంచపరిస్థితులు తారుమారై నవి. మహా యుద్ధకాలమునందొక సామాన్యరాజ్యముగ నుండి యుద్ధమందు పాల్గొనిన ఇటలీ ముస్సోలిని హస్తగతమగుటతోనే బలిష్ఠమగు నొక రాజ్యముగ మారిపోయినది. దినదినము నకు పెరుగుచున్న జనసంఖ్యకుగగిన వలస రాజ్యమును వెతకుటకై ప్రయత్నములు చేయసాగినది. యుగయుగములనుండియు ఇటలీ అబిసీనియాపై దృష్టులు నిగిడింప సాగినది. క్రీస్తుకు పూర్వము అగస్తస్ మహాచక్రవర్తి అబిసీనియాపై దండెత్తెడియు తన యభిమతము కొనసాగించుకొనలేక వెనుకకు మరలినాడు. మరల 1894 సంవత్సరములో ఇటలీ సైన్యాధికారులు అబిసీనియాపై దండెత్తి పూర్తిగ ఓడిపోయిరి. నాటినుండియు ఇటలీ అబిసీనియాను కబళింప బూనుచున్నది. తగిన సమయమునకై ముస్సోలిని వేచియున్నాడు. ప్రపంచపరిస్థితులు క్రమముగ మారసాగినవి. మొండి యుగములందు మెట్టసైన్యములు బలముగ నున్నవారు అజేయులై రాణించుచుండిరి. తరువాత యుగములందు సముద్రపు యుద్ధపు టోడలు కలిగియున్నవారు అజేయులై ప్రకాశించుచుండిరి. 16 వ శతాబ్దమునుండియు, సముద్రపు బలమునందు ఇంగ్లాండును మించిన రాజ్యములేకుండెను. గాని కాల

క్రమమున విమానములు సృష్టించబడినవి. వానిముందు యుద్ధనావలు రాణించవు. ఇటలీ యీ విమానపు బలమును బాగుగా వృద్ధిచేసికొనినది. ఆంగ్లేయులనుకూడ ఢిక్కరించగల ఆయుధ సామాగ్రిని సమకూర్చుకొన్నది. తగిన సమయము కనిపెట్టి వెంటనే అబిసీనియాపై గిల్లికజ్జము రగులుకొల్పినది. ఒకమిషన్ పై యుద్ధముకల్పించి క్రమముగ అబిసీనియాను కబళింపసాగినది. జాతినమితి ఇటలీయొక్క ధైర్యసహసములను జూచి దిగ్భ్రమచెంద సాగినది. ఇటలీని యేమిచేయుటకును వెరచినది. వెంటనే ముస్సోలిని జాతినమితి యొక్క ఆయువుపట్టును త్రవ్వవేయసాగినాడు.

ఇట్లు జాతినమితి ఇటలీతో ప్రాణాంతక మైనపట్టు పట్టుచుండు సమయమున తగిన అదను కనిపెట్టి హిట్లరు వర్సెయిల్స్ ఒడంబడిక భగ్గుచరువ యత్నించినాడు. వర్సెయిల్స్ సంధిపరతుల ననువరించి రైను లాండు ప్రదేశమునందు సైన్యములుంచ కూడదనెడి పరతు నుల్లంఘించినాడు. రైను లాండు పోషగునను బూజపట్టియున్న కోట బురుజులను బాగుచేసి వానిని సైన్యములతో నింప ఆల్బర్ట్సు నియోగించినాడు.

హిట్లరు ఆజ్ఞలను శిరసావహించిన ఆల్బర్ట్ రైనునదీతీరముననున్న బర్మన్ కోటలను

పునర్నిర్మితము కావింప సైన్యములతోను పనివాండ్రతోను ఆ ప్రదేశము నాక్రమించి నాడు. పురాతన జర్మను సామ్రాజ్యవైభవ చిహ్నములైన యా పురాతనదుర్గములు నొక్కక్కదానిని పరిశీలించసాగినాడు. కత్తు పులదాడుల వరికట్టుటకేగాక మిశ్రుల కాశ్చర్యముగొల్పు అందలి కళాకాశల్యమున కాశ్చర్యము పొందుచు మరింత యుబలాటముతో ప్రతికోటను పరీక్షింపసాగినాడు.

పురాతనపుకోటలయొక్క నిర్మాణకళాకాశల్యమును తనివితీరని విశాసతో వెదకుచున్న ఆల్బర్ట్ నకు హృదయభేద్యముగు దృశ్యములెన్నియో అందలి భూగృహములందు కాన్పించినవి. వానిని గాంచుకొలది ఆల్బర్టునకు దేహము కంపమెత్తసాగినది.

ఒక కోటలోనున్న భూగృహముయొక్క కళాకాశల్యము ఆల్బర్టు పరీక్షింపసాగినాడు. అందలి మారుమూలగదిలో చిక్కికల్యపై వికారరూపముతోనున్న యొక మానవుని జూచి విభ్రాంతుడైనాడు. అపుడు ఆల్బర్ట్ అతనిని-

“ఎవరు నీవు?”

“ప్రపంచముచే విస్మృతము కాబడిన మానవుణ్ణి.”

“ఇక్కడ మీ చేయుచున్నావు?”

“బంధింపబడి కుములుచుంటిని.”

“ఎందుచేత బంధింపబడితివి?”

“ప్రేమించిన కన్యను పెండ్లానినందుకు.”

“సోదరా! నీ మాటలు నన్ను భయభ్రాంతునిగ జేయుచు విషాదమున మూచి

వేయుచున్నవి. నీయుదంతమును సవిస్తరముజేసి, నా యాత్రులను చల్లబరచెదవుగాక!” అని ఆల్బర్టు కరుణార్పిహృదయుడై ఆ నిష్పంధితుని ప్రాధేయ్యుడై అడిగెను. తన యుదంతమును తెలిసికొనుటకై మానవలోకమునుండి సాతాళమునందు బంధింపబడిన తనయొద్దకు ఒక మానవజీవి యైనను రాగలిగినందుకు ఆబంధితుడు సంతృప్తిపడసాగెను. నశించుచున్న యాతడు ఎదుటి ఆల్బర్టుయొక్క ఉద్యోగ వివరములు తెలిసికొనకయే తన చరిత్ర నేకరువుపెట్టసాగెను. “నేను లిప్సిగ్ నగరవాసుడను. నాపేరు లియోపాల్డు. నా తండ్రి గత మహాసంగ్రామమునందు పేరు పొందిన హిండ్లబర్గ్ నకు దాయాది. నేను నాజీసైనికుడుగ తర్జీదుపొందు సమయమున ఒక యూదులకన్యతో పరిచయము కలిగినది. ఆమె సుగుణరాశి. నిష్కల్మష హృదయ. నన్ను త్రికరణశుద్ధిగ ప్రేమించిన భాగ్యరాశి. ఆమెపేరు.....” అని చెప్పునదికి ఆబంధితునికి దుఃఖము పొంగి పొంగి వచ్చినది. కన్నీటిచుక్కలు జలజల రాల సాగినవి. అదంతయు చూచుచున్న ఆల్బర్టునకు కడుపులో చేయిపెట్టి కలచివైదిన పైనది. దగ్గరకుచేరి ధైర్యము చెప్పుచు ఆల్బర్టు ఆ నిర్భాగ్యుని నిష్పంధితుని బుజ్జగింపుచు తక్కినయుదంతయు విన త్వరపడెను. అంత నాతడు లోతు కన్నులనుండి ఊటలూరు జలరాసులను బంధించి యిట్లు మరల చెప్పదొడగెను. “నే నామెను త్రికరణశుద్ధిగ ప్రేమించితిని. నా జీవితమున

ప్రేమ సమస్య

కామెను చుక్కొగ నిశ్చయించుకొంటిని. ....మరచితిని. ఆమెపేరు సోఫియా. నే నామెను ప్రేమించుట నాజీలదృష్టిలో సాఫహేతువైనది. నాజీనాయకులు ఆది లోనే అట్టిపని వలదని హెచ్చరించిరి. నిష్కల్మషహృదయినియగు నా ప్రేయసిని జూడకుండగ ఉండలేనివాడనైతిని, నాజీ నాయకుల హెచ్చరికలను లెక్కచేయలేదు. ఒకనా డకస్త్రాత్ముగ నాయుంటిని పోదాచేసి నన్నును నా ప్రేయసిని నిర్బంధించిరి. మమ్ములను వర్ణనాతీతమైన బాధలకు లోను గావించిరి. తుద కామె నెచ్చటికో గొని పోయిరి. సన్నీ యంధకారబంధురమందు నిర్బంధించి మూడు వత్సరములైనది. నా సోఫియా యేమైనదియు తెలియలేదు. ఆమె నెన్ని బాధలు బెట్టుచుండిరోయని ఊహించి నపుడు గుండె రుట్లుమరుచున్నది. ప్రస్తు తము నేను యిక్కడ పడుబాధలకు అత మున్నట్లు కాన్పించలేదు. వేళకు అన్నము లేదు. దప్పికిలేదు. కప్పకొనుటకు ఒక పేలికయైనవలేదు. నిరంతరము దహించు చుండెడి ఖుదాగ్ని చేతను, నా ప్రేయసికై కుములుచుండెడి శోకాగ్ని చేతను నేను దహించివేయబడుచున్నాను. నిరశనవ్రత ముచే నశించిపోవుదమన్న ప్రేయసిని యెప్ప టికైనను చూడగలననెడి పేరాశ జీవింప నిచ్చగించుచున్నది. ఇష్టమున్నను నే నిక ఎంతకాలమో జీవింపనేరను. నా యారో గ్యము పూర్తిగజెడినది. ....ఇంతకు నా ముద్దుల..... సోఫియాను.....ఒక్క

సారియైనను చూడగలనా?....." అని వెక్కివెక్కి యేడ్వసాగెను. గంభీరహృద యముగల ఆల్బర్టు గబాలున నేలపై చలి కిలబడి పెద్దనీట్టూర్పు విడిచెను. పృథ్వీ కంపించుచున్న ట్లతనికి కాన్పించినది. తల తిరుగసాగినది. 'ప్రేమకై - ప్రేమసమస్య లందు - ఇట్టి నిష్కల్మష చరిత్రలు - వందలు - వేలు ప్రాణములు విడుచుచుం డగా.....పిరికివాడనై, స్వార్థపరుడనై, నికృష్టుడనై.....ఆ నిష్కల్మషచరిత్ర యగు మేరీని కాలనవాహమునందు విడిచి - ఆమె నాశనమునకు కారకులైన నాజీ లకు మేటిబంటుగ నుంటివిగదా నీచుడా!!!" అని యెవరో వేయికంతశోషలతో యెత్తి పొడిచినట్లు ఆల్బర్టునకు తట్టినది. తన గత జీవితపుమెట్లు నొక్కొక్కదానిని తిరిగి జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొనసాగినాడు. ఒక్కొక్క విషయము నాతడు జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొనునపు డాతని హృదయమున కొక్కొక్క సమ్మెట దెబ్బ తగలసాగినది - తన కళాశాలజీవి తము - ప్రేమస్వరూపురాలైన ఆ మేరీ స్నేహము - ఆమెయొక్క నిష్కల్మష స్వార్థత్యాగము - తనకై ఆమె తల్లిదండ్రు లతో సహాయపడిన యిక్కట్లులు - తుదకు తనకై వారు నాజీ యాగ్రహమునకు గురి యగుట - వారిజాడల నా ర య క యె తాను వారిని విస్మరించియుండుట - మొద లగు యా విషాదపూర్వ గాధలన్నియు ఆల్బర్టు మానససముద్రమందు కల్లోల ముదయింపజేసినవి. ఆల్బర్టు తన ప్రవర్తన

గురించి తానే సిగ్గుపడసాగినాడు. ఆలోచించిన కొలది జీవితముపై నాతనికి రోత పుట్టసాగినది. పరిభవంపబడిన వానికంటె పశ్చాత్తాపము పడువాని హృదయబాధ గొప్పది. పశ్చాత్తాపముచే పరితపించు ఆల్బర్టు ఆ నిర్బంధితుని చెంతకుజేరి “సోదరా! నీవలెనే యిట్టి యిక్కట్లులకు లోనైనవా గెంకనుగలరా? వా రెచ్చట బంధి పబడిరి?”

నిర్బంధితుడు - “నాకంటెను బాధలకు లోనైన వారు వందలకొలది గలరు. కొందరు ఆకటిబాధచే కృశించి నశించిరి. కొందరు ఆత్మహత్యలు గావించుకొనిరి. కొందరు విషప్రయోగమువలన మరణించిరి. జీవచ్ఛవములై మిగిలియున్నవారు ఈ రైను నదీ తీరమందున్న యీ పురాతనపుకొట లలో బంధింపబడియున్నారు. వీనుటకే వారి చరిత్రలు బాధకరముగానుండును. సోదరా నీవెవరు? నావలెనే నాజీ యాగ్ర హమునకు గుజియైన జీవివా?”

ఆల్బర్టు - “పాపము క్షమించుగాక! సోదరా నే నట్టిభాగ్యమునకు నోచుకొన లేదు. పిరికిపందనై వచ్చిన యవకాశమును పోగొట్టుకొంటిని. సోదరా! మేరీ..... ఆమె నామ ముచ్చరించుటకైనను తగని నీచుడను.....మేరీ అను నొక యాదుల కన్యను నాజీలు బంధించి యీశ్రాంతము లకే తెచ్చినట్లు వింటిని. ఆమె చరిత్ర నీ కేమైనా తెలియునా?”

నిర్బంధితుడు - “మేరీ... ..మేరీయా? ఏమేరీ?...ముసలి తల్లితండ్రులుగల యువతియా? - ఆమె తండ్రి కొటిశ్వరు డట.....ఆమెయేనా?”

ఆల్బర్టు ఆత్రముతో “ఔను.”

నిర్బంధితుడు - “కటకటా!! ఆమె తల్లి తండ్రులతో నహా పడినబాధలు..... దేవా.....వర్తనాతీతము. నా ప్రస్తుతపు సీతి ఆమె పడినబాధ ముందు స్వర్గముగా నేంచవచ్చును. అబ్బా! ఎంతదుర్భర మను భవించినది!! ఆమె తండ్రి, ఆ ముసలివాడు కొటిశ్వరుడట. వారి ముగ్గురను యీ ప్రక్కగదిలోనే బంధించిరి. ధనమంతయు యెక్కడ దాచిరో చెప్పడని వారిని పెట్టిన బాధలు విర్లనాతీతము. ధన మెక్కడ దాచిరో చెప్పవరకు తిండిపెట్టము అని చెప్పి కొన్నివారములవరకు వారిని క్షుద్రా గ్నికి గురియగునట్లుల చేసిరి. తిండిలేక కృశించి నశించువారిని పూర్తిగ నశించి పోకుండగ మరల కొద్దిగ భోజన మిడుచు నచ్చిరి. ఇట్లు వారిని కల్యావశిష్టులుగ చేసినను వారు ధనము దాచినచోటు చెప్ప లేదు. అంత వారి గదియంతయు మలము మొడలగు దుర్గంధపువానితో నింపి కొన్ని నెలలు కిటికీలుకూడ మూపినేసియుంచిరి. అప్పటికిని వారు చెప్పలేదు. అంత నా ముదుసలుల యెదుటనే ఆయువతిని అవ మానము చేయుటకై నాజీయునకులు యత్నించిరి. అపు డా ముదుసలి తల్లి

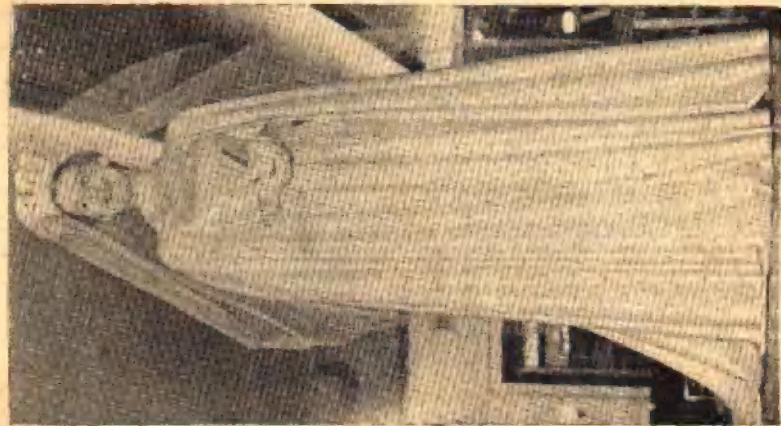

లింగపూరువందలి బర్మియాల దేవాలయము.

మినర్వి అగ్నివహు, కామప్పకు కర్మాగార
పరిశీలనోద్యోగిగా నియమింపబడిన
(పథమధారక పై) స్తవమ్మి.

వస్త్రధారణయందు సూత్రపదకతులను అందము
వగరమున ప్రదర్శించుచున్న జర్మనీ స్త్రీలలో
వరుపు వేదము.

దండ్రులు చేసిన రోధనభూమి పునాదులను గడల్పివైచునదిగయుండెను. అనహాయులై వారు పెట్టుభూప సృష్టిని కంపింపజేయుచుండెడిది.

అబ్బా! వారి బాధలు వర్ణించలేను. ఆమె నీకేమగును?"

ఆల్బర్ట్ - "...తువ కామగతియేమై నది" అని గద్గదకంఠముతో కన్నీరుకార్చుచు అడిగెను.

నిర్బంధితుడు - ఏమో! యేమైనదో నాయస్థలునావి.

వెంటనే ఆల్బర్ట్ ఆప్రక్కగదిలోనికిపోయి పరీక్షింపనాగెను. గదియంతయు దుర్గంధభూయిష్టమైయుండెను. అచట నిలుచుటకే మనసావృతమై యుండెను. అట్లున్నను ఆల్బర్టుగదిలో నలుదిక్కులు పరీక్షించెను. అందొకగోడపై మూలనిట్లు వ్రాయబడియున్నది.

"హృదయముగల మానవున కొక్క మనవి. యూదులమైన మమ్ములను నాజీయువకులు పెట్టిన బాధలు వర్ణనాతీతములు. తిండిలేకపోవుటచే ముదునలులైన నాతల్లిదండ్రులు మలమలమాడి నా యెదుటనే... కలకటా-ప్రాణములు విడిచిరి. అవ మానముచేయుటకై నాజీయువకులు నన్నె

న్నియోసార్లు నిర్బంధించిరి. నాశక్తికొలది ప్రతిఘటించుచు తుదకు మూర్ఛజెందెడి దానను - ఇంకముందు నాగతి యేమి కానున్నదో... ఇట్లు మేరీ."

దానికింద మరియొక వ్రాతలో యిట్లు వ్రాయబడియున్నది.

ఈ పైవ్రాతవ్రాసిన కవ్యను నాజీలు పెట్టిన బాధలు వర్ణనాతీతములు. ఇంతకూ ఆమె తాను ప్రేమించిన యువకునిపేరు చెప్పినయెడల ఆమె బాధలు తగ్గియుండెడివి. ఆయువకునికేమి వాటిల్లునో అని యామె చెప్పలేదు. నన్ను యిచ్చట బంధించిన మరుదినమున ఆమెను గొంపోయిరి. అప్పటి కామె జీవించు యాశ లేదు..... బహుశః మరణించియుండును.

ఇట్లు హతాశుడైన ఒక నిర్బంధితుడు" ఇది చదివినవెంటనే ఆల్బర్టునకు మానవ హృదయము తాళలేనట్టి శోకమువచ్చినది. ఇంతకును తనకై యామె శ్రమపడి మరణించెనుగదా యనెడి ఆలోచన యాతని గుండెను చీల్చివేసెను. కంపిత హృదయముతో నాతడు కూలిపోయెను. హృదయము చితికెను. నోటనుండి రక్తము ప్రవించుచుండెను, ప్రేమ సమస్యయొక్క పర్యవసానము లిట్టివా?

పా క క ల్

— సౌ జ్ఞ ప్న లు —

మైదాపిండి, గోధుమనూక, పంచదార తూకములలో సమానముగ నుంచునట్లు తీసుకొవలయును. తరువాత ఒకగిన్నెను పొయ్యిపొదవుంచి, అందు గోధుమనూకనుకొలిసి, అది ఎంతవుండెన అన్ని నీళ్లును అందులో పోసి, అనీళ్లలో తెచ్చిన పంచదారనుపోసి బాగుగా కలియపెట్టవలెను. అది పాకమువలె తయారగును. అందు గోధుమనూకనుబోసి కలియబెట్టి ఉడుక బెట్టవలెను. అయ్యది బాగుగా నుడికినవమ్మట పొయ్యి నుండిదింపి, $\frac{1}{4}$ పీక గోధుమనూకకు 3 తలముల పటిక బెల్లమువంతున పటిక బెల్లమును మెత్తగానూరిన పొడుమును, అందు కలుపవలెను. తర్వాత ద్రాక్షపండ్లు, బాదంపప్పు, వీలతులపూర్ణము గూడ కలుపవలెను. ఇది ఒకచోట నుంచు కొనవలెను.

అప్పుడు తెచ్చిన మైదాపిండిని, నీళ్లలోకలిపి బాగా పాకమువచ్చునట్లుగా మర్చించి, పెద్దవుండవలె చేయవలెను. దానిలోనుండి కొంచెము పిండివుండను తీసుకొని (అప్పుడము పిండివుండవలె) ఒక నూనెతడిచిన అరటికపై అప్పుడమువలె చేతితో వత్తి పైనుంచుకొనియున్న గోధుమనూకవుండను కొంచెము దానిపై నుంచి ఆ అప్పుడముతో దానినినూసి మరల దానిని బొబ్బిట్టువత్తి నట్లుగావత్తి, కాగుచున్న శేతిలో వేయించవలెను. వేడి వేడిగా తినినయడల రుచిగా నుండును.

— వే వి ల్ల వె ల క్కా య లు —

మైదాపిండిని, పంచదారను సమానముగా తూరు కొనవలయును, పంచదారను మెత్తగాదంపవలెను.

ఆతరువాత మైదాపిండిని బూరెలమూకుడులోపోసి (వట్టిదానిని) ఎర్రగాఅగువరకు వేయించవలెను. (మాడబెట్టుకూడదు.) వేగితర్వాత దానిని దంపిన పంచదారలోవేసి కలిపి, అందు వీలతులపొడుమును, ద్రాక్షపండ్లను వేసి, ఆవచ్చిననుండలో బాగుగా కాగినవేరిని చాలినంతవరకు వేసి మినపమున్నివుండలు చేసేవిధముగా అగుండనుగూడ చేతులతోకొత్తివుండలుగాచేయవలెను. ఇదిచేయుట చాలనులభ్యము. అది వేడిగానున్నప్పుడు తినిన చాల రుచికరముగా నుండును.

రాబోవు మాసమునుండి బెంగాలీమిథాయినిగూర్చి వ్రాయుట ను.

N: B:— మైదాపిండిని వేయించు వపుడు అది బూరెలమూకుడుకు అంటు కొనకుండ కలియబెట్టుచుండవలెను. ఎర్రగా వేగితర్వాత కమ్మనివాసవ కొట్టును. అప్పుడు దానిని దింపవలెను.

— చాగంటి గున్నేత్వరి.

— ఆనవకాయ (సారకాయ) పచ్చడి —

ఒక లేతఆనవకాయ మనకు కావలసినంత సన్నముగా చూటవలె తరగవలెను. కొంచెము వుప్పువేసి పిండవలెను. తరువాత ముక్కలకు పరిపడు పెరుగు తీసుకొవలెను. పెరుగులో కొంచెము పసుపు ఉప్పు సచ్చిమిరిపకాయ ముక్కలుతరిగి వేయవలెను. మొదట తరిగినముక్కలను, బాణలిలో నెయ్యివేసి కొంచెము ఆవాలువేసి వేగినతరువాత ముక్కలు అందులో వేయించవలెను. బాగా వేగినతరువాత పెరుగులో వేయవలెను. కొత్తిమిరి ఇవ్వుమైతే వేసుకొవచ్చును.

— గొల్లకొట నుందరీదేవి.

స్వస్తిక్ కుంతల ద్రవ్యములు

క్రమముగా స్వస్తిక్ కుంతల ద్రవ్యము లుప
యోగించిన మనోహరమగు నిడుకైన పెండు
కల జొందగలవు. అవి భారతదేశమంతయు
ప్రసిద్ధి కెందినవి. వానిలో మట్టితైలములు చేర
లేదని గ్యారంటీనివ్వబడినది.

కుంతలాభివృద్ధికి

పెంట్లుకల విరివిగా పెరుగుటకును, బట్టల కాకుండుటకును,
మండు మొదలగువానిని పోగొట్టి శిరమునకు చల్లదనము గల్గించుటకును
చాల నుపయోగకరము. చక్కని పువ్వులపెంట్లు గలుపబడినది.

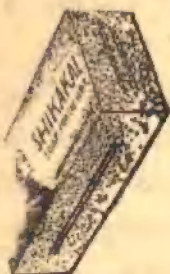
ప్రశస్తమైన స్వస్తిక్ పెండుకల తైలము

ప్రశస్తమైన పెంకాయ, తిలతైలములచే తయారు చేయబడినది.
హానికరమగు మట్టితైలములిందు చేర్చబడలేదు. రెండువిధములుగా
దొరుకును. (కొలదిగా పెంట్లుచేర్చినది. ఎక్కువగా తీర్చినది.)
స్వస్తిక్ ప్రశస్తతైలము క్రింది ఏ వివిధ సువాసనలతో దొరుకును:—
నోలా, మల్లె, స్త్రీగంధము, కస్తూరి, స్టీట్ సి.

సువాసనగల ఆముదము

పెండుకలకు మిగుల బలవర్ధకము. పెంట్లుకలను గాలకుండ
తెల్లబడకుండచేయును. చర్మమును కుద్రపరచి చల్లదనముగల్గించును.
మంచిసువాసన చేర్చబడినది. ఉత్తమమైనది.

షికకెయ్ పట్టు

పెంట్లుకల యభివృద్ధికి, శిరస్సొనమునకు, మండు పోగొట్టి
మెండుగల్గించుటకు పాటిలేనిది. శిరమునకు చల్లదనముగల్గించును.

డీస్ట్రిబ్యూటర్లు ప్రతిజిల్లాయందు గలరు.

ది స్వస్తిక్ ఆయిల్ మిల్స్ లిమిటెడ్, బొంబాయి.

బాల పాపల

ఆరోగ్యవృద్ధితో ఆహారవృద్ధి

బిడ్డలవయసు హెచ్చుగు కొలది జీర్ణ శక్తియు సహజముగ హెచ్చును. ఇది మనము గమనించి తగు ఆహారమును ఆయా కాలమున యియ్యకుండిన, సహజముగ హెచ్చుకావలసిన జీర్ణ శక్తి హెచ్చుగాక మునుముందు అనారోగ్యమునకు కారణ మగును.

దుర్బలముగగాక ఆరోగ్యముగ నుండిన బిడ్డలకు ఏడాదివెల్లెనవరకు గండి వాడుక చేసినాల్సిగాదు నెల లయినతర్వాత పాలు గండి ఎప్పుటివలె ఉపయోగించుచు, అలవాటుపడుటకని దినమునకు ఒకపూట మెత్తని అన్నమును ఒకటిరెండు ముద్దలు పెట్టుట మంచిది. ఈ అలవాటు బిడ్డలకు హితవుపడిననే చేయవలయును. లేకుండిన యీ అన్నప్రాశనము రెండేండ్లవరకు నిలుప వచ్చు కాని బలవంతపరచుటనవసరము. మూడుసంవత్సరముల బిడ్డలకు రెండుపూటలును అన్నము పెట్టవచ్చును. బిడ్డలకు అన్నము గండి పాలు మాత్రమే వాడవలయును; 'పలహారము' కాని చిరుతిండికాని ఆరోగ్యముకాదు

బిడ్డలకు అన్నము, గండి, పాలు వీటితో పాలుగ ఆరోగ్యకరమగు బత్తాయి, పచ్చి ద్రాక్ష, పచ్చిఖర్జూరము, ఎండుఖర్జూరపు

పండు, కిసిమిసి, పలుచనితొక్కగల అరటి పండ్లు, బియ్యపుపేలాలు, వడ్లపేలాలు మిఠముగ యివ్వవచ్చును. బలమునకై చేపనూనె మొదలగు వాటిని కూడ వాడవచ్చును.

బిడ్డలకు పండ్లరసము, చేపనూనె మొదలగువానిని వాడుట చాల ఉపయోగము. జీర్ణసంబంధమైన జబ్బులు కాని Rickets (ఎండురోగము) గాని వీటి వాడుకవలన దరిచేరవు.

ఈ పండ్లరసములను - పగటివేళ ఆహారపు వేళలమధ్య, చేపనూనె యితర ఔషధములు వాడినవెంటనే, యిచ్చుట మంచిది. చేపనూనె తత్సంబంధమైన ఔషధములను ఆహారముతో కలిపికూడ వాడవచ్చును.

పండ్లు వాడునప్పుడు బాగుగపండిన పండ్లనే వాడవలయును. పులుపుపండ్లు బిడ్డలకు రుచింపవుగనుక, పులుపు తగ్గుటకు రసముతో చస్పిళ్లు కొంచెము కలుపవచ్చును. రుచికిగాను, చక్కెరను యీ రసములందు కలుపవలెను. టామాటో రసముకూడా బిడ్డలకు ఉపయోగకరమైనది. ఈ పండ్లరసమును విత్తులు లేకుండునట్లుగ వడియగట్టి, కమలా, ద్రాక్ష, బత్తాయి మొదలగు పండ్లరసమువలెనే వాడవచ్చును.

సి నీ మా లో క ము

సారంగధర

తెలుగుటాకీ లన్నంతమాత్రముననే యసంతృప్తివిగనబరచెడివారైనను సారంగధర చిత్రమును చూచిన తరువాత, కొంచెము పట్టుదలతో ప్రయత్నించుచో తెలుగుటాకీలను కొంతకాలములోపలనే యున్నతస్థితికి దీసికొనిరావచ్చుననెడి నమ్మకమున కెడమీయకుండజాలరు.

సర్వసాధారణముగా గలుగుచుండు నీ దోషములను సాధ్యమైనంతవఱకు దప్పించి స్వారుకంబైనప్పటికీ రాంధ్రలోకమున నాబాలగోపాల మెఱుంగునట్టి సారంగధర చరిత్రను రమ్యముగా తయారుచేసి శ్లాఘనీయులైరని చెప్పనలసియున్నది.

సమయోచితమైన చక్కని గానము,

దళావతారములు

పూనానగరమందలి సినిటౌన్ వారిచే తయారు చేయబడుచున్నది. దీనిని శ్రీయుత మంగరాజుగారు డైరెక్టుచేయుచున్నారు. లక్షలకొలదిపైకము ఖర్చు పెట్టి ఆంధ్రదేశమందలి ముస్లిం దళావతారములను సందర్శిచేర్చి, దళావతారములను పురాణసౌరు దాయములతో నతినిపుణముగ తయారుచుండు నీ చిత్ర మత్యద్భుతముగ నాకర్షణీయముగ నుండునని దలంచుచున్నారు.

భక్తతుకారాం

నూతనముగా లైజరేషన్ తోహాటిపిక్చర్సు లిమిటెడ్ ఈచిత్రమును దీయుచున్నారు. ఇందు పనుపులేటి కన్నాబ మొదలగు నటీనటులు పాల్గొనుచున్నారు. దీనికి సంబంధించిన దృశ్యముల డైరెక్టరు రెడ్డిగారు మహారాష్ట్రదేశమునందే దీయుచున్నారు.

కుప్తమై సరసమైన సంభాషణ చిత్రమును మరింత నాకర్షణీయముగ చేయుచున్నవి. కాని సాధ్యమైనంతవఱకు పాత్రలు సంగీతము తోడనే మూట్లాడవలయుననెడి ప్రయత్నమును పూర్తిగా తగ్గించియుండిన మరింత బాగుండెడిది.

ఇందు నటించినవారందరు తమపాత్రల చతురతతో నిర్వహించిరినియే చెప్పనగును. సారంగధరుని జననమునకుచుండు తలిదండ్రులు నోచిననోములాది జనాకర్షణీయమైన అన్నివిషయములను గూర్చి డైరెక్టరు శ్రద్ధవహించినట్లుల గివ్వడుచున్నది. వీరు తయారుచేయబోవుచున్న 'శాంతతుకారాం' అను చిత్రముకూడ దీనివలెనే యన్నివిషయములందును అభివృద్ధిని గనపరచునని నమ్మకము.

రుక్మిణీకళ్యాణము

అరవము తెలుగు కన్నదళావలలో లక్ష్మీసినిటౌన్ లిమిటెడ్ వారు బొంబాయియందు రుక్మిణీకళ్యాణమును దీయుచున్నారు.

మోహినీరుక్మాంగద

చాలకాలమునుండియు నిర్మింపబడుచుండిన యీ చిత్రమును మదరాస్ మూవిటౌన్ లిమిటెడ్ వారు త్వరలో విడుదలచేయుదురని తెలియుచున్నది. దీనిని కృష్ణలీలలు, సతీకులనీచిత్రములు డైరెక్టుచేసి శ్రీ చిత్రపు సరిసింహారావుగారు డైరెక్టుచేయుచున్నారు. కనకతార

ఈచిత్రము ముగియవచ్చింది. ఎడిటింగు జరగుచున్నది. త్వరలోనే విడుదలయగును. దీనియందు నటించిన ముప్పాండ్రనటకుడగు వొమ్మేటి సూర్యవారాయణగారు కీర్తికేళులై యాంధ్రనాటకరంగమునకు తీరనిబోటును గల్గించిరిని తెలుపుటకు విచారమగుచున్నది.

పుష్పచయము

ఆపర్చునిటీమాగజేసులో కె. దివాన్ గారు వ్రాసినవ్రాతలను చూచినవారు ఇంకను స్త్రీలయెడపురుషులకుగల సంకుచితాభిప్రాయములకు గర్హింపకమానదు. ఒకానొక వ్యక్తిని మనమునందుంచుకొని సిద్ధాంతీకరించుట మిగుల సాహసము.

“స్త్రీయొక్క ముఖ్యలక్షణాల్లో అతివ్యయముతో సమానమైనది కృతఘ్నులేకపోవ్వాలి. స్త్రీకి ధనముయొక్కవిలువ తెలియనేతెలియదు. ఇది ఆవసరము ఇది ఆవసరముఅనేకంక ఆమెకులేదు. మిగిలిన అనేకంక ఆమె 'డిక రీ'లో పెరికివాకనబడదు. అందులో నేటివసవాగరపువీలనిసినికి అనలేలేదు. ఆమె ప్రతి దినము విలాసాగ్ధము ఉపయోగించే “పొడగు” “లిప్ స్టిక్కు” వగైరాలుమాస్తే “వమ్మువమ్ముకపో” అనే వ్యాపాలు చదివేవార్లుకునూడా ఆకర్షణకాదుంది. ఖర్చువిషయంలో జంతులేదు సరిగదా భర్తకువచ్చే ఆదాయానికిమించిన ఎత్తులుజేస్తూఉంటుంది. తుకరువుకోజాల్లో భర్తపెల్లాగో ఆప్తకష్టాలుపడి తుటుంటి పోవడంకు తంటాలుపడుతూవుంటే ఆమె మంచివీళ్లలాగ ఖర్చుపెడుతూ ఆవంధాద్ధిలో మునిగిలేలుతూ ఉంటుంది. తీవ్రంవెళ్లబుచ్చడానికి భర్తలలోవిస్తూవుంటే భార్య “టాయిలెటు”టివిలువద్ద కాలం గడిపేస్తూ ఉంటుంది.

అర్బూలాల్లాము ఆకేఆమె స్త్రీలస్వభావాన్నిగూర్చి చెప్పింది. “మగవాళ్లని నీచులనీ, లోభులనీ, నిరంతరమునిందించుట ఆడవాళ్లస్వభావము. అదాయానికిమించిన వ్యయమువల్ల వచ్చేపాట్లు వీళ్లకుతెలియక మగవాళ్లని అప్పులపాలుచేస్తుంటారు. ఆట్టివిషయంలో స్త్రీలకంటెనీచులు జేరేలేరు.” కాబట్టి ఆడవాళ్ల యోగ్యతను వాళ్లలో ప్రభావితమైనది ఆమెచెప్పుతూఉంటే మనము చేరే ఆలోచించాలా?

విశ్వాసముజేసి స్త్రీలకునున్న. నిర్ధారత అనలేలేదని షేక్స్పియరు కొన్నికథావ్రాతలకేమే అన్నాడు. కాలముగడిచేకొలది అన్ధిరత, చతురత్వము స్త్రీలలో ఎక్కువైపోతూ మహావివాకాలనుబలపరుస్తున్నాయి.

నిజమైనప్రేమ స్త్రీలలో ఉండనదంకంటే సారపాలేదిలేదు. నిర్ధారతమేలేకపోలే ప్రేమఎట్లుంటుంది? దబ్బుతో ఎక్కడలేనిప్రేమవస్తుంది. వాళ్లకోరికలు పెరవేలేదని ప్రేమిస్తూన్నట్లు కనిపిస్తారు. వివాహ మనేది నామకాగ్ధమే. “Business-like” గా ఉంటుంది వాళ్లప్రేమ. టోపిలుమార్చుకొన్నట్లు ప్రేమమార్చు కొంటూఉంటారు. పూర్వపుస్త్రీలు. వాళ్లవిష్కర్షణకమైనప్రేమ కథలక్రింద చెప్పకోవలసిందే. వ్యభిచార వృత్తిచేసేవాళ్ల అలవాట్లు, వాళ్లజేవాలు పూర్తిగ పట్టుపడ్డాయి. స్త్రీలఅకేతు అంటేలేదు. వారిని పూర్తిగ వమ్ము కానుకపైలపడి సంసారమీదేభర్తలకు శత్రురాండ్రో బాధలుపెట్టి కోర్టులపాలుచేసిన స్త్రీలెందరు గలరు?

గృహనిర్వహణమందు ఇచ్చు స్త్రీకి అంతరించినది. గృహిణి అనిపించుకొనుటకు ఇప్పుటిస్త్రీకి చిన్న తినముకాతోస్తుంది. సంతోషంలో తిరిగి నాయికత్వము వహించాలనిఉంది. (Variety) మార్పుచారి ప్రధాన ఉద్దేశ్యం. దినమంతా దుస్తులమార్పుతోను, అలంకారాలతోను, స్నేహితులతోను కాలక్షేపముచేస్తుంది.

స్నేహితులకు లెక్కలేదు. స్నేహకోటిమూలముననే శ్రీకృష్ణవిషయములోను మార్పు ఆవసరమవుతోంది. స్థితత్వముగోల్పాతోంది. ప్రేమకు స్థానము లేకుండాపోయింది. అలంకారాలను అంగులేకుండా ఉన్నాయి.

* * * *

అ మె రికా దేశ పు స్త్రీ లు

‘ప్రబుద్ధభారత’లో డాక్టరు సుధీంద్రబోసు గారిట్లు వాయించున్నారు.

“ఇప్పటి ఆమెరికాస్త్రీలు యూరపుదేశస్త్రీలకంటే కడుస్వల్పతరై అన్నివిషయలందును పాల్గొనుచున్నారు. స్త్రీపురుషుల హక్కులు సమానమే. మనదేశమునవ్రాతము ఇటీవలనే స్త్రీలహక్కులకొరకు పాటుపడుచు తలెత్తుచున్నారు. ఆమెరికాలో స్త్రీలు డాక్టర్లు, ప్లీడర్లు, జడ్జిలు, ప్రిన్సిపాలు మున్నగు ఉత్కృష్టములు చేయుచున్నారు. మనదేశమందువలె స్త్రీలు గృహములయందేయుండి గృహనిర్వహణమందే నిమగ్నులై యుండవలెనను నియమమచటలేదు. మగవారివలెనే స్త్రీలు అతిస్వేచ్ఛగ మెలగదరు. ఆమెరికాలో ఈమార్పుంతయు ఇరువదవశతాబ్దమునుండియే జరిగినది. 19 వ శతాబ్దమందు ఆమెరికాస్త్రీలస్థితి హీనముగ నేయుండెను. స్త్రీలెల్లపుడును గృహములయందేయుండి ధర్మలపై పూర్తిగ వాధారపడియుండెడివారు. అంతేగాక స్త్రీలు నీవముగ చూడబడుచుండెడివారు. మార్క్సిను లూథరుఅనుకవి 16 వ శతాబ్దమున నిట్లువ్రాసెను. “Let women bear children till they die of it; that is what they are for.” స్త్రీ మగవాని విలాస వస్తువుగ పుట్టబడినదని భావించెడివారు. ‘మర్చి’లోమూడ స్త్రీలకు స్థానములేదట. నెంటుపాలు ఇట్లునెను. “Wives submit yourselves unto your husbands as unto the Lord. Let your women keep silence in the churches; for it is not permitted them to speak.” కానను “లా”లో ఇట్లుండెను: “The head of every man is christ and the head of the woman is the man.”

ఒక శతాబ్దముక్రిందట యునైటెడుస్తేట్సులో పురుషులకులోబడి స్త్రీలు బానిసలుగ పరిగణింపబడెడివారు. కాని ఇపుడంతయు తారుమారైనది. స్త్రీనిద్యయే దీనికంతకును ముఖ్యకారము. ఆమెరికాలో యొక్కడచూచినను స్త్రీలకళాకాలలే. కళాకాలయే స్త్రీనింతవరకు లేగలిగను. నేడు సాంఘికరాజకీయ అర్థికవిషయ క్లిష్టసమస్యలను పురుషులకంటే ముందుస్త్రీలే పరిష్కరించుటకు సావాసించుచున్నారు. పూర్వము స్త్రీలకు వోటుహక్కులేదు. నేడు అన్ని హక్కులను సంపాదించి స్త్రీలు పరిపాలనావిధానములో ఉన్నతస్థానముబడసి సహాయపడుచుండిరి.

ఫెడరలు గనగ్న మెంటులోమూడ స్త్రీలకుస్థానముగలదు. ఇపుడు లోమ్యుండుగురు సభ్యుర్రాండు గలరు. యునైటెడ్ స్టేట్సులో “కానినెటు” మొదలు స్త్రీయే.

* * * *

ఎక్కువ తెలివిగలవారెవరు? స్త్రీలా? పురుషులా?

స్త్రీపురుషులలో ఎక్కువతెలివిగలవా రెవరాయమనమస్య డాక్టరు వీన్లాండుఅను ఉపాధ్యాయుడు పరిష్కరించెను.

క్యూలాడోకాలేజీలో 115 మంది పురుషులును, 111 మంది స్త్రీలును పరీక్షకు హాజరుకాగా స్త్రీలకును, పురుషులకును, సరాసరిమార్కులు సమానముగావచ్చెను.

గృహ లక్ష్మి

అతడే మరియు నాగువిశ్వవిద్యాలయముల శ్రీపురుషులనుకలిపి పరీక్షచేశను. ఆపరీక్షకు 3,175 పురుషులును, 1,575 స్త్రీలును హాజరైరి. అందులో 75.4% పురుషులును, 75.2% స్త్రీలును గెలుపొందిరి.

హార్వర్డు విశ్వవిద్యాలయమున ఆత్మకర్మపోటీపరీక్షలో ఎక్కువమార్కులు ఒక బాలనకును, బాలికకును సమానముగ వచ్చినవి. ఓటినిబట్టి శ్రీపురుషులు సమానతెలిగలవారని రుజువుచేసెను.

అదియునుగాక శ్రీలకు అనుకూలముగాని ఉద్యోగములలో కూడ చేరి పనిచేయుచున్న శ్రీలసంఖ్య లీక్రిందివిధమువన న్నవి.

డాక్టర్లువుచును   2,000

కాలేజీప్రాఫెసర్లు   10,000

స్టడెంట్లు, జర్నీలు   1,800

బ్యాంకుఉద్యోగములు   4,000

వానర్యు (మోటారుడ్రైవరు)   1,000

కానీ శ్రీలు పురుషుల కంతమాత్రము తీసిపోరనియు, చిన్నతనమునుండియు శ్రీలకు పురుషుల వలెనే విద్యగ్రాహి అవకాశముగల్గించినచో పురుషులకు మించెదరనియు, లీవ్లాండుతెలిసెను.

*

*

*

*

దాంపత్యసౌఖ్య మనంభవమా ?

పరస్పరప్రేమ సహజముగనుండినగాని దాంపత్య సౌఖ్యముకలుగదు. అట్టి పరస్పర ప్రేమగల దంపతులుండుట సంభవమా? అట్టిచో యేపరిస్థితులలో సమకూడునో యాలోచించుట మంచిది.

అన్ని దేశములలోను పరస్పర ప్రేమగల దంపతులు చాలమంది గలరనుటకు నిదర్శనములుగలవు. ప్రాన్సులో “రెల్లిలాను” అను గొప్పపండితుడు తనభార్య చరిత్రపోయినవెంటనే విషముత్రాగి మరణించెను. సామ్యవాదమంత్రి యొకడు చనిపోగానే వాతాధిభార్య ఆత్మహత్యచేసికొన్నదట. ఈవిధమున అనేకచోట్ల భార్యాభర్తలలో వారి ప్రేమాధిక్యమున నొకరిచనిపోయినచో రెండవవారుకూడ ఆత్మహత్యచేసికొనుట విషమమైనది. అట్లుచేయుట నొకరిపై నొకరినుండు అనంతప్రేమయే కారణము.

ఇట్టివి హిందూదేశమునకు గూడ క్రొత్తగావు. ఎందరో ప్రేమదంపతుల చరిత్రలు విషమమైనవియ్యాయి. బ్రిటిషు రాజకీయవేత్తలలో నుఖమైన దాంపత్యముతోనున్న వారి నేకులుగలరు. జాన్సెన్సెలుప్రధు దంపతుల ప్రేమనుగూర్చి వారి గోరీమీద కిలాక్షరములతో చెక్కబడియున్నది. గ్లాడుస్టోను, డిక్రెయిలీగార్లు సంసార జీవితము లాదర్శప్రాయమైయున్నది.

దాంపత్యసౌఖ్యమున కవకాశములగు నిషయములు మెండుగలవు. మంచిదంపతుల జీవితములబరికించి చూచినచో వారి దాంపత్యము ప్రేమతో ప్రారంభమయి, క్రమక్రమముగా స్నేహములోనికిదిగి తర్వాత అనురాగములోనికిని వీడప విశ్వాసములోనికిని మారుచుండును. మనదేశమునజరుగు వివాహములలో కొన్నితప్ప చాలనిజకు ప్రేమతో ప్రారంభమగుటలేదు. అట్లు జరుగుటకు వధూవరుల కవకాశములు చిక్కుటలేదు. వీలన వారితల్లిదండ్రులే వారికివచ్చిన మంచి సంబంధములనుకునిర్చి వివాహములుచేయుటయు

వధూవరలందల కంగీకరించుటయు వాడుకయ్యెను. అట్లు వివాహమైన దంపతులుకలిసి కాపురపుచేయుట వలన కొంతకాలమునకు స్నేహమేర్పడి దానినుండి ప్రేమానురాగములకలిగి సౌఖ్యజీవనము చేయుచున్నారు. అట్టివారే మనలో మాటికి ముప్పాతికమంది గలరనుట కెంతయు సందేహింపబనిలేదు. కాని మరికొందరు మాత్ర మాదాంపత్యమునం దిష్టపడక భర్తభార్యను వదలుటయో లేక జీవితసుంతయు పరస్పరభేదములచే బాధపడుటయో జరుగుచుండును. పెండ్లియనునది భార్యాభర్తల నెడలెగని ప్రేమబంధమున గట్టికేయుటే. పరస్పరప్రేమ కలుగుటకు సౌందర్యము, ఆచారవ పౌష్టవముగూడ ముఖ్యవిషయములే. దంపతులలో నెవరైన దుర్బలులైనచో దాంపత్యమెన్నటికి రాణించదు. గాన ఈవిషయములు చక్కగ గమనించుకొని పరస్పరము ప్రేమించుకొని వివాహమాడుదంపతుల కెల్లెడల సౌఖ్యముండును.

వివాహసంతరము భార్యాభర్తల ప్రవర్తనలబట్టిగూడ దాంపత్యసౌఖ్య మనుసరించియుండును. దంపతు లిరువురను మంచి స్వభావముగలవారై యుండవలయును. ఒకరినొకములనొకరు సవరించుకొనుచుండ నలెను భార్య భర్తను ఎల్లప్పుడును సంతోషపెట్టుచు తగిన సలహాలనిచ్చి తెలివిగ సంచరించవలెను. ఇట్లు సమర్థించుకొనుచుపోయిన దాంపత్యముఖమునకు కొఱతరాదు. బంధువులు, స్నేహితులు, భోజనము, కేష భాషలు, శిశుపోషణమున్నగు విషయములలో భేదాభిప్రాయములున్నప్పటికి యిరువురకు అనుబంధముగ విధమున పరిష్కరించుకొనవలెను. ఒకప్పుడు స్వల్ప కలహములువచ్చినను వారి ప్రేమానురాగములకు కొఱత రాదు సరిగదా వివోదముగకూడ నుండును.

సంతానము కలిగినపిదప ఒకరిపైనొకరికి ప్రేమానుబంధ మెక్కువగును. పిల్లలయూట పాటలతో వారు మిక్కిలి యానందించుచు వారికి విద్యాబుద్ధులు గఱపుచు అంత్యకాలమున జీవితము సౌఖ్యప్రదముగ జేసికొందురు.

* * * *

శుక్రవారము గర్వింపబడుతుందులకు ?

ఆంగ్లేయులు శుక్రవారము చెడుదినముగా పరిగణింతురు. ఏలయున, శుక్రవారమువాడే క్రైస్తుమృతి నొందెను. అడము, ఈపు నిషేధింపబడిన ఘటమునుభవించి శుక్రవారమే చనిపోయిరి. బ్రిటన్లకు ఇంగ్లండుపై దండెత్తి బ్రిటిషువారాచే తఱుమగొట్టబడెను. ఈ యర్థము 6 డిశంబరు 1745 న సంవత్సరమున జరిగెను. అవాడు శుక్రవారము. దీనినే ఇంగ్లీషువారు “బ్లాగుప్పైడే” అని పిలుతురు. శుక్రవారపు శీతోష్ణస్థితి సంతోషకరముగనుండదనికూడ వారి నమ్మకము.

అంతేగాక శుక్రవారము నవ్వివవారు ఆదివారము ఏడ్చెదరను ఇంగ్లీషు పామెలిగూడ గలదట.

* * * *

సముద్రములలో త్రాగుటకు మంచిదీన

సముద్రములో మంచిదీయకొనుట ప్రదేశములనేకముగలవు. అట్లాంటిక్ మహాసముద్రములో దక్షిణ ఆమెరికాతీరమున ఆమెజానునదీముఖద్వారమున చాలభాగము మంచిదీ. ప్రతిక్షణము నదినుండి కొన్నికోట్ల ఘనపుటకుగల పరిమాణముగలనీరు సముద్రములోపడుటచే తీరమునుండి 200 మైళ్లదూరమువరకు మంచిదీ మయిపో. నావికులది వర్షప్రవాదముని తలచెదరు.

గృహ లక్ష్మి

అస్మిన్ రియాళా తూర్పుతీరమున సముద్రములో మంచినీటియూటలు విస్తారముగలవు. నావికు లచటి నీటిని తోడుకొని బాగ్గత్త పెట్టుకొనెదరు. మఱియు దక్షిణదీవుల ప్రాంతసముద్రపు లోపలిభాగమున మంచి నీటిప్రవాహములు మెండుగలవు అచటనివసించువారు సముద్రములోనికిదిగి పరీక్షించి మంచినీటియూటలను కనుగొందురు. ఇంకను అనేక చోట్ల సముద్రములలో పైన ఉప్పనీటితో కప్పబడిన మంచినీటిప్రవాహము లెన్నిగలవో.

* * * *

మనుష్యుని మోయగల పుష్పము

ఆ మెజానులోయలందు సున్నులలో చింతపుష్పములు గలవు. వాటి ఆకారము తామరపుష్పముల వలెనుండును. దళములు గుండ్రముగ 7 అడుగుల వ్యాసముగల్గియుండును. దళములచుట్టును 6 అంగుళముల ఎత్తున పైకిమడువబడియుండును. పైభాగమున ఆకుపచ్చగను అడుగుభాగమున ఎఱ్ఱగనునుండును. కొన్ని దళములకు రంగు భేదముండును. ఆ పుష్పముపై మనుష్యు డెక్కినిలిచినను వంగిపోదట.

* * * *

చాలనుండి బొత్తాములు చేయుదురు

చిక్కటిపాలను పులుపుపదార్థముచే పెరుగుగామార్చి ఆ పెరుగును బాగుగ ఎండబెట్టి పాడుముగా చేయుదురు. ఈ పాడుమును ఏదైన నొక మూరముతో కలిపి రంగుపదార్థము చేయుదురు. అది చాలగట్టిపడి ఏవస్తువు చేయుటకైనను ఉపయోగపడును. అమృద్దను బొత్తాములు, ఎర్ర క్షితివ్వించుచులు, సిగ రెట్టుచోల్లదు, దువ్వెలు నున్నగు పలుకకములవస్తువులు అన్నిరంగులలోను తయారుచేయవచ్చును. కొమ్మువస్తువులవలె ఇవి గట్టిగను, నున్నగను ఉండును. ఇవి త్వరగా నిష్పంటుకొని నుండవు.

* * * *

కెనడా నామకరణము

పూర్వము కార్లెయిలు అను పోర్చుగీసు నాయకుడు హిందూదేశమునకు మార్గము కనుగొనుటకై బయలుదేరి పెంటులారెన్నవరకు వచ్చెను. అతనిపెంట వచ్చినవారందరు ఆకాళంగముకెంది “కెనడా” యని అనుచిరి. పోర్చుగీసుభాషలో “కెనడా” యనగా ఏమియు లేదని యర్థముట. అచటనున్నవారందరు యిది విని ఈపదమును ఎక్కువగా వాడుకొనుచుండిరి.

తర్వాత కొంతకాలమునకు ఇంగ్లీషారచటికివెళ్లిరి. ఆ పు దచటివారందరును వచ్చినవారిని “కెనడా” యని ననుస్కారముచేసిరి. కెనడా యనుచు పోర్చుగీసువారు వెల్లిపోయిరి. అందుచే కెనడా యనియనుట ఇంగ్లీషువారుతూడ పోయెదరని వారు అభిప్రాయపడిరి. కాలముగడచినకొలది కెనడా యనుపదమే యీ ప్రదేశమునకు నామమయ్యెను.

ఎన్నికల తమాషాలు

ఈ ఎన్నికల్లో చాలామంది స్త్రీలు వచ్చి వోటుచేశారు. నీరంతా వోటుచేయడానికి ముందు భర్తచేరు చెప్పవలసి వచ్చినప్పుడంతా ఎన్నికల ఉద్యోగుల్ని ముప్పతిప్పలు పెట్టారు. ఒకావిడ మదరాసులో వోటింగ్‌డానికి వెళ్లి భర్తచేరు అడిగితే చెప్పకుండా తుదకు బలవంతాన 'నటరాజ్‌కో' చేతుడుండే పూరిపేరు మావారిని' అందట. ఆసీసరు నవ్వుతో 'చిదంబరమా' అంటే అవుననడానికి కూడ జంతురూ తలవ్రాపించట.

రంగురమాస్వాన్ని తెలియని వా శక్లక్కడక్కడ చాలా తమాషాలు చేశారు. ఒక చదువురాని వోటురు తమిళదేశంలో "వోట్లు వా స్నేహితుని కిస్తా" నన్నాడట. 'అతనికి పెట్టే వేరే లేదయ్యా' అంటే, 'అయితే వెనకి యివ్వడమోలేదు' అని అన్నాడట.

ఇంకో ఆయన "క్రొత్తరాజ్యంలో యిప్పుడు వచ్చినవారిని ఎన్నుకొనవచ్చునన్నారు. ఇక్కడన్న వాళ్లు వా కేవలనచ్చడ, ఇదంతా మోసంలాగుండి" అని కోపపడ్డాడట.

కొంతమంది వోటుచీటిలు ఏమిచేయాలో ఎవరికి ఏపెట్టెలలో చేయాలో తెలియకుండా ఆసీసరే వోట్లు కాపలినవోట వేసుకుంటాడని ఊరిలు మీదనే నిడిచినవ్వారట. ఇంకోచోట ఒకడు వోటుచీటిని చింపి పెట్టెలో వేశాడట.

సింధురాష్ట్రంలో ఒక యువకుడు "నాకు వోటిస్తే యివ్వండి; లేకుంటే చస్తా"నని ఒక ఆట్ట మీద వ్రాసుకుని దీగులకెంబడి తిరిగాడట. అంతే గాకుండా ఒకసభలో మాట్లాడుతూ కత్తితో చేతి మీద పొడుచుకొని రక్తంకార్చి చూపాడట.

ఎంతోమంది ఒకరికి బదులుగావచ్చి వోటు చేశారు. కొంతమందిని కమకొన్నారూడ. వారిలో ఒక ముసలివాన్ని ఎందుకలా చేశావని అడిగితే

'కొడుక్కు జబ్బుచేసింది. వాడికి బదులువచ్చా'నని బదులు చెప్పాడుట.

అంతలాలో ఒకావిడికి వోటు ఎలాచేయవలసింది తెలియకుండా ఎన్నికల్లో పనిచేస్తావున్న ఇంకొకావిడను అడిగిందట. ఆవిడ వోటింగు సమాచారమంతా చెప్పగా విని "నీపెట్టి ఎక్కడుంకో చెప్పితే నీకే వోటిస్తా చూపించు" అండట రామాయణమంతా విని రామనికి నీర ఏమికావాలె అన్నట్లు.

పంజాబులో ఒక కుటుంబంతంతా వోటుచేయడానికి పోలింగు స్టేషనుకు వెళ్లారు. అందులో వోటుదకు 101 ఫం||లు. అతని కుమారునికి 71 ఏండ్లు. మనమనికి 52 ఏండ్లు. మునిమనమనికి 31 ఏండ్లు. ముని మునిమనమరాలుకు 12 ఏండ్లు. ఆ ఆమ్మాయి తాత ముత్తారెలతో తమాషా మడడానికి మాత్రమే వెళ్లింది.

కాకినాడలో ఒకావిడ సీనియర్ పార్టీ, కాంగ్రెసు పార్టీ పక్షమున ఎన్నికలలో నిల్చినవారిద్దరూ సమానమంటూ పక్షపాతం చూపకుండా చీటిని చింపి రెండుపెట్టెలలో మావేసి చక్కాపోయిందట సమరస భావం కనపరుస్తూ.

ఒకచోట ఒక మహమ్మదీయస్త్రీ తనవోటు పెట్టెలోవేసి ఆపెట్టె భద్రంగా వుంచాలంటూ దాన్ని తీసికొని వైలుదేరిందట. పోలింగ్ ఆసీసరు అదిచూచి పెట్టెను బాక్కొని పంపించాడట.

తమిళదేశంలో కొంతమంది నిమ్మకాయలస్త్రీలు తాలిలుపెట్టెలకు పూసావునప్పారాలు జరిపారట. ఇంకా కొంతమంది అధ్యక్షులు విజయమందాలంటూ పెట్టెలకు కర్పూరహారతు లిచ్చారట.

రామచంద్రపురంలో ఒక గుడ్డివోటురు వోటు చేయడం తెలియక పోలింగు ఆసీసరునే వేసిపెట్ట పున్నాడట. ఆసీసరు 'ఓటు ఎవరికిస్తావు' అనగా 'అయ్యా! ఎవరిగొడవా నాకు తెలియదు. గాంధీ పెట్టెలో పడేయండి" అన్నాడట.

కోవాదళములవలె మీ చర్మమును మృదువుగా నుంచుకొనదలంచిన మా స్నానబు మపయోగింపుడు. విలస చర్మమును మృదువు చేయు పేసనూ నెనుండి తయారు చేయబడినట్లు అనియొకటియే. మొటిమలు, మచ్చలు, మొదలగునవి పొందకగ్గమును తెరువకుండ చేయును. ఎండకోస్త్రీలు ఇవిలేకున్న పొందకగ్గవతులుగ నుండియుండును. శీటినుండి మా స్నానబు మపయోగించి కళకములేని వెలుగును గల్గించుకొనుడు.

MARGO SOAP

లాన్ టెక్స్ - వికెత్సలకు, మా స్నానబు కుటుంబస్థులుగా తేసికొనుడు. అంటు, చర్మ కోగములనండి కాపాడుటకు దానికంటే మంచిది లేదు.

కలకత్తా కెమికల్స్

మీ రెండు

చర్మములను గురించి శ్రద్ధ వహించుము.

మొడుతలకు గీరలకు కారణము క్రిందిచర్మమున గలదు. అచటగల తైలగ్రంథు లెండిపోయి క్రింది చర్మము క్రంగి గీరలు మొడుతలు మొదలగునవి యొప్పుదును. ఎండకెండి ఘాతతోనిండి గజకైవది పై చర్మము. కావుననే రెండుచర్మములనుగూర్చి ప్రత్యేక శ్రద్ధదీసికొన లెండలకో యెలుగగలవు.

గీరలును మచ్చలను ముడుతలను మాపును: ప్రతిరాత్రి పొందుకొల్లుక్రిమ్ పూసిన క్రిందిచర్మమును బాగుగాతేసి నూతనకోభవచ్చును.

గజకు చర్మముకూడ మాయము: ప్రతిరాత్రి పొందుకొల్లుక్రిమ్ పొందువానిసింగ్ క్రిమ్తోకూడ పూసిన - ముఖమునకు మెడకు చేతులకు కూడ పూయుము - ఉదయమున చర్మము నూతనమై మృదువుగనుండును.

ఉచితము : దీనిని నేడే పంపి పొందు క్రిములట్యూలులను పొందు పేనుపాదగు ముదిరులను ఉచితముగా బడయుదు. (చెక్ చేసు) నేచురల్ ...
.....కోస్ క్రిమ్.....బ్ర సెట్.....
డాక్టి అండ్ సెయ్మర్ లిమిటెడ్,
3, విటెక్ రోడ్డు, బొంబాయి.
పేరు.....
చిరునామా....., No. GL. 12.

గ్రంథ పరిచయము

సంచేత తరంగిణి (ప్రథమ ద్వితీయభాగములు)

ఈ గ్రంథములు శ్రీరామకృష్ణ శతవాక్కి కోశ్వవస్మారక చిన్నముగ చెప్పపురియందలి శ్రీరామకృష్ణ మతమువారిచే ప్రకటింపబడినవి. మొదటభాగము డెమ్మి 250 పుటలు; తెల రు. 1-4-0 రెండవ భాగము 220 పుటలు. తెల రు. 1-0-0 రెండునుగలసి రు. 2-0-0.

ఇందు శ్రీ వివేకానందస్వామిలవారు 1893 సం. ఆమెకానందు జరిగిన ప్రపంచమతమహాసభలో జేదాంతోపన్యాసములనొసగి ఆసభ్యకదిగ్విజయముగాంచి భారతదేశమున కరుదెంచి యిచ్చిన సంచేకామృతము శ్రీ తత్త్వానందస్వామిగారిచే నాంధ్రీకరింపబడినది. భారతదేశమందు కొలంలో మొదలు వివిధ పట్టణములందు ఒసగిన అద్వితీయ యుపన్యాసముల నాంగ్లము తెలియనివారెల్ల చదివి యానందించుట కనుకూలముగ నున్నది. భారతీయులయొక్కయు హిందూమతముయొక్కయు యుత్కృష్టతను ఖండఖండాం తరములు ప్రతివిధ్యంపం యుపన్యాసములిచ్చి ప్రపంచద్వైతలో హిందూమతమున కుర్తంగస్థానమిచ్చించిన శ్రీవివేకానందులనుగూర్చి వ్రాయవలసిన అవసరములేదు; ఒకచేత వ్రాసినను చాలదు. అట్టిచూపూదీయుని యుపన్యాసముల నామూలాగ్రముగ నాంధ్రీకరింపదలంచుకొన్న మతమువారి యాశయము వ్యాఖ్యనీయును.

సవ్యకథానిధి

దీని రచనావిధానములో నూతనత్వముగలదు గాని కథలలో క్రొత్తవి గావరావు. దీనిని రచించిన ఉభయభాషాప్రవీణ అయినంపూడి గురునాధరావుగారు చిరకాలానుభవముగల యుపాధ్యాయులు: “ప్రాధ మిక ప్రతికా” ప్రధానసంపాదకులు. శేటి విద్యార్థిగణమునకు మనోవికాసము సంస్కృతియు నజగు ననెడి తలంపుతో వీరు చాత్మాకములగు నిరుపచికథల నిందు స్థప్తముగ రచించిరి. కథావస్తువుకంటె దాని వలన నేర్చుకొనునీతుల కెక్కువ ప్రాముఖ్య మివ్వబడినది. ఇది మాధ్యమిక ఉన్నతపాఠశాలల మనయుక్త ముగ నుండగలదు. తెల 0-5-0. వలయువారు కార్యదర్శి, శ్రీ శివరావు పుష్పకభాండాగారము, పెడన గల్లు, కృష్ణాజిల్లా అని వ్రాయవలయును.

అశ్వీక (ప్రథమభాగము)

ఇందు సర్వకోగములు వాని రక్షణములు, వానికి ఇంగ్లీషు, ఆయుర్వేద, సాయుధ్య (హామియోపతి) జీవరసాయన (బయోకెమిస్ట్రీ) ప్రకృతి వైద్యవిధానములు తెలు తెల్లముగ వ్రాయబడినవి. ఇది వైద్యులకే గాక ప్రతివారికిని యుపయోగపడు గ్రంథము. తెనుగుభాషలో నిట్టిగ్రంథము లరుదు. దీనిని డాక్టరు గొడ వర్తి శేంకటనరసింహాచార్యులుగాని రచించిరి. రెండవభాగముకూడ తెలువదనున్నది. ప్రథమభాగము 1937 సం. మేనెలలోపల కొనువారికి రెండవభాగము (తెల 2-8-0) ఒకరూపాయకే యివ్వబడును. ప్రథమభాగము తెల 2-8-0. వలయువారి గ్రంథకర్తగారికి చేజోలు, కైకరంపేట్ట, వ్రాయగల్గు.

గృహ లక్ష్మి

పండుగ కట్టుము

కవి పాలెపు బుచ్చి కేంకటాంబకవరావు, అవకాశి. 'శ్రీగణపతి రాజవంశ సీతారామా' అను పుటముతో 118 కంఠపద్యములు గలవు.

హిందూసుందరి—సంకాంతి సంచిక

మొప్పదియొక సంవత్సరములుగా శ్రీల యభ్యుదయమునకై పాటుపడుచు, శ్రీమతి బాలాంశ్రు శేషమ్మగారిచే నడుపబడుచు నూతనకై నేతతో వచ్చిన 'హిందూసుందరి' సంకాంతి సంచికను ముదముతో నందుకొంటిమి. దీని నేమను గుర్తెఱిగి యాంధ్రలోకము తగివరీతి నలంకరించుటనను, ఆదరించుటనను ముందంజవేయునని యాశించుచున్నాము.

మారుతికళ — పత్నపత్రిక.

ఇందు పండిత మదనమోహనమాలవ్యా, స్వామివివేకానంద మొదలగువారి బోధామృతమందలి విషయములును భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యముల బోధించు నితర వ్యాసములుగలవు. కాని 'శ్రీవిషయము' అను కీర్తికతో ప్రకటింపబడిన పాట శోచనీయముగనున్నది. శ్రీలనుగూర్చి వ్రాయవలసిన సంగతుల విషయమై సుపాదకులు క్రద్ధపహించుట కైదుము. వ్యాయావ్యాయమును మానువల్సముమాని దేనిపేరటవో శ్రీలను దూషించి రేమ్మలమున ఆత్మదూషణకు పాల్పడు అధర్మమున కీ పత్రిక తావొసంగకుండుగాక.

ఇది ప్రతిపక్షము కంఠంబెట్టు మధుమాదనరావుగారి సంపాదకత్వమున మారుతిప్రణవాశ్రమము శేకవానందనిలయము, బాపట్లనుండి వెలువడు పత్రిక. సంవత్సరపు చందా రు. 2. విడిప్రతి 0-1-0.

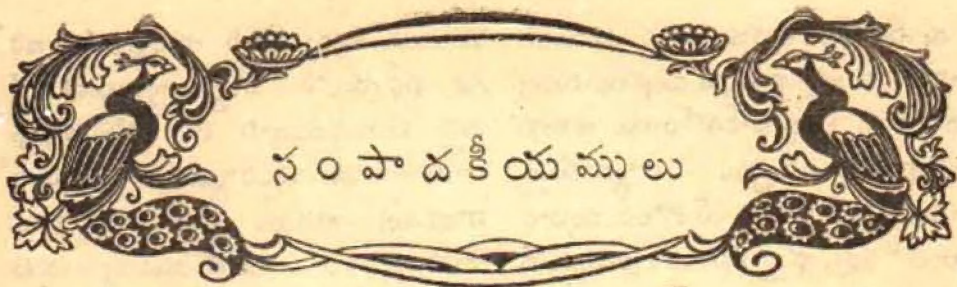
విశ్వకర్మ (మాసపత్రిక)

"విశ్వకర్మలోకాని తెలుగుపత్రిక లేనికొరత తీర్చుటకును, పత్రికద్వారా నేను (సంపాదకులు కావోలు) కొంత సేవచేయ తలంచియు, సంఘమందు చీకటినిపారద్రోలి ప్రకాశింపజేయుటకును, ఆచార, మత, సాంఘిక, వైతిక విషయములున్న సంఘమునకు పనికివచ్చు చిన్నకథలున్న వేరువేరుగా విలంకు వివాహం, వాట్యకళ, వనితాలోకం, పరిశ్రమలు వీనిపై వ్యాసములు ప్రకటించి మన పూర్వార్చనములును ఆచరణకు తీసికొని" సంఘోద్ధరణకు వైలుదేరినది విశ్వకర్మ పత్రిక. ఈపత్రిక యెట్టిసేవచేయగలదో చదువరు బూహించుటకు వైవగల విషయములే నిదర్శనము.

ఇంకను ఈపత్రిక స్థాపించుటలోగల నుద్దేశమిది; "మన మౌఖ్యములకు గవర్ని మెంటువారిలో పోరాడుటకు సర్వదా ప్రయత్నించుదము. అంతేగాని మాపత్రిక ఒకపక్షమునకు చెందినదిగాదు." కాని యీ రాజకీయసిద్ధాంతము తరువాత వాలుగైదుపుటలకే మూడి జప్తిపూర్తి తమ సంఘమున కెక్కిన మేలుజేసినది గాన రానున్న ఎన్నికలందు అందరు దాని విజయమునకై సాయపడవలయుననియు ప్రచారముచేసినది. పత్రిక యొక్క యాశయములవలెనే రచనలుకూడ గలవు ఇట్టిధోరణిలో నిట్టిపత్రికలు సంఘోద్ధరణగాని దేశాభ్యుదయమునకుగాని కించి కైయిన సుపయోగింపవనుటలో ఆతిశయముండదు.

ఇది శ్రీయిత ఎన్. వారాయణాచారిగారి సంపాదకత్వమున 28, సవిరిముత్తపీఠి, జి. టి. మదరాసు నుండి వెలువడుచున్న మాసపత్రిక. సాగుచందా రు. 1. విడిప్రతి 0-1-6. (రాచ)

సంపాదకీయములు

హిందూస్త్రీల వారసత్వపుహక్కు

శాసనము

“ప్రస్తుతపు హిందూస్త్రీలదుస్థితి అత్యంత శోచనీయము, అవమానకరము” అనియు, “హిందువులు బానిసలైన తరువాత తమ క్రింద బానిసలుగా నుండదగినవారు స్త్రీలు మాత్రమేయని దలంచిరి” అనియు లా మెంబర్లైన సర్కారుగారు హిందూస్త్రీల వారసత్వపుహక్కు బిల్లు చర్చకు వచ్చినపుడు వచించినదానిలో ససత్యమేమియు లేదు. కాని ప్రభుత్వమువారి ట్టి సానుభూతిని యాదరమును సంఘసంస్కరణములందు జూపుచో నిదివఱకే సంఘభివృద్ధి కాటంకములుగనున్న పెక్కువిషయములు చక్కబడియుండును. ఇప్పుడైన వారి ట్టి సానుభూతి జూపుట భావిశుభోదయమునకు హేతువుగా దలంచుచున్నాము.

హిందూసంఘమందలి స్త్రీల దుస్థితికి ఆర్థికహక్కులేమి యొక ముఖ్యకారణము. ఈయన్యాయ మీనాడుమాత్రమే గుర్తింపబడలేదు. గుర్తించినవారలకంటె అధికసంఖ్యాకు లా యభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకులైయుండుటవలన వారికట్టిహక్కు గలిగించుటకు సాధ్యము గాదయ్యెను.

ఇప్పుడు మాత్రము? దేశమందలి స్త్రీపురుషులెల్ల రద్దాని యావశ్యకత నెఱింగి యిది శాసనము కాగోనను, అట్లు కాగూడదని పూర్తిగా నెదిరించిన మహాశయులుకూడ శాసనసభలో లేకపోలేదు. దైవాధీనము వలన బాలారిష్టములు గడచి యీబిల్లు శాసనమైనదానికి చింతించు పుణ్యజనులును తరుగలేదు. ఏమైననేమి అన్యాయము లెంతవఱకు రాజ్య మేలగలవు?

హిందూస్త్రీలకు వారసత్వపుహక్కు గలిగించుటకు దేశముఖుగారు మొదట ఈ బిల్లును ప్రవేశపెట్టిరి. కాని ప్రభుత్వమందలి షరతులన్నిటికి సంగీకరింపక వారసత్వపుహక్కు వితంతువులకు మాత్రము వర్తించురీతి బిల్లును సవరించినచో దానిని విచారింప నొక సెలెక్టుకమిటీని నియమింతుమనిరి. ఎంతమాత్రము మేలుకలిగినను మంచిదే యను యుద్దేశముతో దేశముఖుగా రావిధమున సవరించిరి. తరువాత ఫిబ్రవరి నాల్గవతేది సెలెక్టుకమిటీ నివేదిక వాసనసభయందు చర్చకు వచ్చెను. సభ్యులును ప్రభుత్వమువారును బిల్లుయొక్క విలువను గొనియాడి శాసనమునుగావించిరి.

ఈ చట్టముప్రకారము భర్త యనంతర మాతని యాస్తి భార్యకు సంక్రమించును; ఇతరవారసు లున్నవారితోపాటు ఆమెకు కొంతభాగము వచ్చును. విద్యావంతులై మానుషత్వము నెఱిగిన యేకొలది సంసార ములందో తప్ప, భర్త జీవించుకాలమునందే వ్యక్తిత్వ మెంతమాత్రము లేక బానిసగ గణింపబడుచుండు హిందూస్త్రీ భర్త యనంతర మెట్టికష్టములకు లోనగునో, బంధువు లేవిధముగ నాదరింతురో ప్రత్యక్షముగ జూచుచున్న నీ దినములలో వేరుగా వ్రాయుటనవసరము. అట్టివారల కీ శాసనము కొంతవఱకు మేలుగలిగింపగలదు.

‘స్త్రీలను తమక్రింద బానిసలు’గా జేసి కొని వారిమొర లేంతమాత్ర మాల్లింపక తమకుమాత్రము స్వాతంత్ర్యము గావలెనని పోరాడుటకు హక్కులేదని స్త్రీలయెడ నన్యాయముగ వర్తించు పురుషులు నేప గుర్తించిరి. వీరు బహుకొలదిమంది మాత్ర మగుటచే ఈ సదభిప్రాయము ఫలింపవలసి యున్నచో యుక్తాయుక్తముల గమనింపని సనాతనాచారముల ప్రమాణములగాగొని యెపు డొకేరితిగా నుండదలంచుకొన్నవారందరుకూడ విశాలహృదయులై ‘ఆత్మవత్ సర్వభూతాని’యని యనుకొనకతప్పదు.

* * * *

మాతృభాష—చున విశ్వవిద్యాలయములు ఇటీవలనే జరిగిన కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయ పట్టప్రదానోత్సవ సందర్భమున

బెంగాలు గవర్నరుగారి యధ్యక్షతను జరిగిన సభయందు విశ్వవిద్యాలయముతో నెట్టి సంబంధముగాని లేని రవీంద్రనాథ టాగూరుగారు ఉపన్యాసమిచ్చుట నూతనాంశము; అదియు వారి మాతృభాషయగు వంగభాషయందే యుపన్యసించుట యద్వితీయ విషయము. పట్టభద్రులందరు వంగదేశపు దుస్థులనే ధరించి తమ పట్టముల బొందిరి. ఇది హిందూదేశమందలి విశ్వవిద్యాలయముల చరిత్రలందు నూతనమై భావిభాగ్యోదయసూచన ఘట్టము.

ప్రపంచమునంతయును గలంచుచుండు విషయముల సతిసులభముగ నూహించి యంతకంటె సులభముగ వాని పరిష్కారమును లోకమునకు విప్పిచెప్పి యెల్లరికి మరుగై యున్న సత్యమును తూములో బైటబైటగల ప్రతిభ మహాత్ముల వెన్నంటి యేయుండును. రవీంద్రుని యుపన్యాసమును గాంచినచో భారతీయుల దీనావస్థకు మూలమైనది. మాతృభాషానిరాదరణ, నేటి పాశ్చాత్య నాగరికతావ్యాపకము-వ్యాపాహములని తెలియుచున్నది. విశాలదృష్టితో గాంచిన నంతకంటె ముఖ్యమైనది వేరొండు గానము.

మానవకళ్యాణమున కేవిధముగనైన హాని గల్గించుచో నది నాగరికత యనబడదు. పాశ్చాత్య నాగరికత మానవాభ్యుదయమున కెన్నివిధముల కృషి సలుపుచున్నదో, మానవ మారణప్రయత్నము లంతకంటె ద్విగుణితృతోత్సాహముతో

కృషి సలుపుచున్నది. మొదటిగుణమును గని మనము మోసపోయితిమి. తరువాతి గుణమును పరిశీలించిన పిదప కూడ దాని వ్యామోహమును వదలించుకొన జాలక నానాటికి అధోమార్గము బట్టు చున్నాము. ఇతరత్రయీవిషయమంత విస్తృతము గాకపోయినను భారతీయ విద్యా విధానమున నది గనబడుచునే యున్నది.

ఈ పాశ్చాత్యనాగరికత - విజ్ఞానమును భారతీయుల బుట్టిగోని కెక్కించుటకు పరదేశభాష సాధనముగానున్నది. ఇది అగపాదమగుటచే విద్యావిధానము భారతీయులను బాగుచేయుటకు బదులు నిరుపయోగులను చేయుచున్నది. రవీంద్రులన్నట్లు ఒక్క భారతదేశమందు తప్ప మరే దేశమునందైనను దేశీయులకు విద్య పరభాషలందు నేర్పబడుటలేదు. అందు వలననే వానియున్నది.

జపాను భారతదేశమువలనే కొంత కాలమునుండి పాశ్చాత్య విజ్ఞానమును నలవఱచుకొనుటకు పూనుకొన్నది. వారి విజ్ఞానమును గైకొని తమ దేశభాషలో దానిని వ్యాపింపజేసినది. ఫలితమేమైనది? ఒక శతాబ్దములోపలనే నూరుపేరులులేక మారుమూలలనున్న నొక చిన్నదేశము ప్రపంచమందలి ప్రసిద్ధదేశములై ప్రథమ శ్రేణిలో పరిగణింపబడుచున్న ఇంగ్లండు, ఆమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములంతటి వానికి కూడ హడలు పుట్టించురీతి సర్వతోముఖాభివృద్ధి బొందినది. కాని అదే విజ్ఞాన

మును నూటయేబది వత్సరములనుండి పరదేశభాషలో నార్జించుచున్న భారతదేశమే స్థితికి వచ్చినది? భౌతికదాస్యమేగాక భావదాస్యమునుకూడ పుష్కలముగ సంపాదించుకొన్నది. 'స్వదేశీ'యంతయు గర్హనీయమనియు, విదేశీయ-పాశ్చాత్య-ములన్నియు ననుకరణీయములనియు దలంచి రెంటికీంజెడిన రే వడియై దుర్భరదారిద్ర్యమున మునిగి గట్టుగానక యల్లాడుచున్నది. పాశ్చాత్యదేశముల నిరతిప్రసిద్ధికి, యభివృద్ధికి దెచ్చిన పాశ్చాత్యనాగరికత - విజ్ఞానము భారతదేశము నీరీతిజేయుటకు కారణమేమి? ఎవరైనను ఏ యాహారమునైనను దిన్నచో నది జీర్ణించి ఒంటబట్టవలయునుగదా? విదేశవిజ్ఞానము మనకు జీర్ణింపవలసి యున్నచో నది మన మాతృభాషలోనే వ్యాప్తముగావలసి యుండును. అందుచే ఆలోచనాశక్తి, భావస్వాతంత్ర్యము కల్పనావేశము సభివృద్ధిజెందును. ఇంత మాత్రముచేతనే ఇంగ్లీషుచు మానుట మంచిదని జెప్పటలేదు. అది అంతర్జాతీయ భాషయగుటచే నందరు మన్నింపవలసినదే. కాని మాతృభాషను మానివేయుట దేశసాభాగ్యమునకు దోడు గాజాలదు.

ఈ విషయమును గుర్తించి వంగదేశము మాతృభాషను మన్నించినది. అందుచేతనే సంవత్సరములనుండి భారతదేశమందన్ని విశ్వవిద్యాలయము లవలంబించుచున్న ప్రాతపద్ధతినిమాని భాషావిషయమున సూతనత్రోవ ద్రొక్కినది. తత్ఫలితముగా

గృహలక్ష్మి

హిందూదేశమం దన్నిభాగములలో వంగ రాష్ట్ర మన్నివిధముల యభివృద్ధి బొందినది. పొందుచున్నది. దానినే రవీంద్ర కవిండు డువాకొనినది. మాతృభాషయందు విద్యావ్యాప్తి జరిగిననే మాతృభూమికి మోక్షములేదను వారి సందేశ మొక్క వంగ విశ్వవిద్యాలయమునకే వర్తింపదు గదా! అయినచో భారతీయ విశ్వవిద్యాలయములన్నియు నీదారి ద్రోక్కనిదెందులకు? కొన్ని విశ్వవిద్యాలయములు మాతృభాషకు నితరభాషలకువలె ప్రాముఖ్యముననే విస్వనిదెందులకు? వారికి మాతృభాషా ప్రాముఖ్య మిసుమంతైనను తెలియదనుటకు సాహసింపగలమా?

ఈ విధానముయొక్క ప్రాశస్త్యమును చక్కగ నెఱింగి, ఆంగ్లాంధ్ర సాహిత్యములం దనమాన మన్ననలొంది యాంధ్రాభిమాన మెక్కుడుగా గలిగిన యీంధ్ర మహాపురుషులగు శ్రీమత రెడ్డిగారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయవీత మలంకరించిననాడే విద్యావిధాన మాంధ్రభాషలో జరుగుట కెక్కువ శ్రద్ధ నహింపబడునని యెల్లరిచే విశ్వసింపబడినది. వీరి విశ్వాసమును సత్యముగావించి తదనుగుణముగ వర్తించి యాంధ్రరాష్ట్ర మేవిధమున ఇతరరాష్ట్రములకు వెనుకబడదని చాటి యాంధ్రాభ్యుదయమునకు దోహద మొనరింతురని యాశించుచున్నాము.